

Gorenjski Glas

TOREK, 25. OKTOBRA 2016

LETO LXIX, ŠT. 85, CENA 1,85 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

Za spravo priznanje in odpuščanje

V Hribarjevi dvorani ob gradu Strmol smo na Glasovi preji gostili Petra Hribarja, nečaka zadnjega strmolskega graščaka Rada Hribarja, ki so ga januarja 1944 skupaj z ženo Ksenijo na okruten način umorili pripadniki VOS-a.

IGOR KAVČIČ

Dvorje – Peter je najmlajši sin Petra Hribarja starejšega, enega od bratov Rada Hribarja, iz sicer številne meščanske družine, v kateri je bilo kar trinajst otrok. Dolgih 23 let je gost tokratne Glasove preje iskal resnico o likvidaciji strica Rada in njegove žene Ksenije. Po doseženi rehabilitaciji leta 2000 in končanem denacionalizacijskem postopku štiri leta kasneje je bil Strmol vrnjen lastnikom. Lani marca je Peter Hribar dobil dovoljenje za izkop posmrtnih

ostankov umorjenih, analiza DNK je potrdila, da so pripadali Hribarjevima, kasneje pa so jih položili v družinsko grobnico v Ljubljani. Pred letom dni so na gradu Strmol postavili spominsko ploščo, predsednik države Borut Pahor pa se je družini Hribar v imenu državljanov Slovenije opravičil.

Gost je uvodoma spregovoril o svoji rodbini in stricu Radu, v osrednjem delu pogovora pa je orisal žalostno usodo lastnikov Strmola. V dolgoletnem raziskovanju in številnih pogovorih z nekdanjimi partizani,

ljudmi, povezanimi s predvojnimi Strmolom, in vsemi, ki so želeli ali si upali spregovoriti o tem, si je Peter namreč izoblikoval podobo takratnega dogajanja, tako v mesecu prej kot v usodnih prvih januarjskih dneh leta 1944. »Rado takrat preprosto ni sodil v njihovo shemo, še manj pa po vojni. Ni imel možnosti, da bi preživel,« je med drugim povedal Peter Hribar. Dejal je, da je zgodba zanj končana in ničesar več ne želi dokazovati. Priznanje, resnica in odpuščanje so tisti, ki bodo spravili Slovence.

Petru Hribarju so obiskovalci Glasove preje zelo pozorno prisluhnili in mu ob zaključku postavljali tudi vprašanja. / Foto: Tina Dokl

Nagrade Prešernovemu gledališču

V nedeljo se je s podelitvijo nagrad v Mariboru končalo 51. Borštnikovo srečanje. Z dramo Pred upokojitvijo je velik uspeh doživelo Prešernovo gledališče, saj so v Kranj odšle kar tri festivalske nagrade.

IGOR KAVČIČ

Kranj – Letošnje Borštnikovo srečanje je bilo za kranjski teater uspešno kot že dolgo ne. Za dramo Thomasa Bernharda Pred upokojitvijo, ki so jo v Prešernovem gledališču premierno uprizorili lansko jesen, so prejeli kar tri festivalske nagrade. Tako je Borštnikovo nagrado za najboljšo režijo prejela Mateja Koležnik. Eno od štirih enakovrednih igralških nagrad je za vlogo Vere v predstavi Pred upokojitvijo prejela Vesna Jevnikar, drama pa je po mnenju strokovne žirije prejela tudi nagrado za najboljšo celostno vizualno podobo, ki so jo

Vesna Jevnikar je navdušila v vlogi Vere. / Foto: Matej Kristovič

oblikovali scenografka Mojca Kocbek Vimos, oblikovalec videa Andrej Intihar, oblikovalec svetlobe Bojan Hudernik, oblikovalec maske Matej Pajntar in kostumograf Alan Hranitelj.

»Lepo je biti nagrajen in pohvaljen za svoje delo. Zato bi se zahvalila naši ekipi, še posebno režiserki Mateji Koležnik, ljubemu Rudolfu (Borut Veselko), ubogi Klari (Darja Reichman) in našemu občinstvu. Brez vas nas ne bi bilo. Dokler vztrajate vi, lahko ustvarjamo in vztrajamo mi,« je ob prejemu nagrade na odru Borštnikovega srečanja povedala Vesna Jevnikar.

► 8. stran

Prismučal rezultat kariere

Alpski smučar Žan Kranjec je na uvodni tekmi sezone osvojil četrto mesto v veleslalomu.

MAJA BERTONCELJ

Kranj – Alpske smučarke in smučarji so minuli konec tedna na ledeniku Rettenbach v Avstriji začeli z bojem za veliki kristalni globus. Na moškem veleslalomu je odličen rezultat uspel Žanu Kranjcu, 23-letniku iz Bukovice pri Vodica. Član SD Novinar je s četrtem mestom dosegel rezultat kariere.

Po prvi vožnji je bil na desetem mestu, v drugi pa so ga premagali le Francoz Alexis Pinturault, Avstrijec Marcel Hirscher in Nemec Felix Neureuther. Uspelo mu je več, kot je upal. V letošnji sezoni ima Kranjec sicer visoke cilje – ne le v veleslalomu, temveč tudi v slalomu.

Tekme svetovnega pokala v alpskem smučanju se bodo nadaljevale sredi novembra.

Priloga: **loški glas**
Snovanja

GORENJSKA

Stanovanja niso ogrevana, otroke zebe

Kurilna sezona se je že začela, vendar ne za stanovalce v večstanovanjski stavbi na Trgu svobode 23 v starem mestnem jedru Tržiča. Problema (ne)ogrevanja iz skupne kotlovnice niso ustvarili stanovalci, a čutiljo posledice.

4

REKREACIJA

Doping in rekreativni športniki

Doping je prisoten tudi med rekreativnimi športniki, konkretnih podatkov o tem ni. V Sloveniji vsako leto izvedejo med rekreativci le nekaj testov, antidopinška organizacija se trudi narediti čim več z ozaveščanjem.

11

KRONIKA

Zapor in vrnitev zaslužka

Prvoobtoženi Martin Bohnc je priznal očitano pridelavo in preprodajo konoplje in hašiševega olja, zato so ga na kranjskem sodišču obsodili na štiri leta zapora, vrniti pa bo moral tudi ves nezakonit zaslužek.

12

SNOVANJA

Franc Jožef, naš cesar

Z današnjimi Snovanji želimo v Gorenjskem glasu med prvimi počastiti stoto obletnico smrti cesarja Franca Jožefa I. Umrli je 21. novembra 1916. Istega leta je 18. avgusta dopolnil šestinosemdeset let, vladal pa je kar osemšestdeset let!

13

VREME

Danes bo oblačno. Jutri bo sprva deževalo, popoldne bodo padavine ponehale. V četrtek bo zmerno do pretežno oblačno.

13/14 °C

jutri: deževno

9 770352 666018

»Suveren si takrat, ko si gospodar na svojem!«

V Kamniku so že v petek pripravili slovesnost ob današnjem državnem prazniku, dnevu suverenosti.

JASNA PALADIN

Kamnik – Člani Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Kamnik - Komenda in Policijskega veteranskega društva Sever Ljubljana, odbor Kamnik so v

vojske je nekaj največjega. Ampak po letu 1991 se dozdeva, da smo to svojo suverenost pozabili. Kdo je suveren? Suveren je tisti, ki se ne sprašuje, kaj bodo drugi mislili. Suveren je tisti, ki se ne ozira na 'kvazi' gospodarja

Slavnostni govornik na kamniški proslavi je bil župan Marjan Šarec. / Foto: Gorazd Kavčič

petek pripravili proslavo ob dnevu suverenosti, in sicer pred spomenikom, ki so ga pred Domom kulture Kamnik slovesno odkrili lansko leto. Prav lani spomladi je bila v Državnem zboru sprejeta novela zakona o praznikih, ki je kot praznik, dan suverenosti, določila 25. oktober. Na ta dan je leta 1991 namreč zadnji vojak JLA zapustil ozemlje Slovenije. Zbrane je v imenu organizatorjev pozdravil predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Kamnik - Komenda mag. Zvonko Cvek, slavnostni govornik pa je bil župan Marjan Šarec, ki je v svojem nagovoru znova osvetlil številne aktualne dogodke. »Odhod tuje

nekje drugje, ampak se odloči tako, kot je zanj dobro, kot je dobro za našo državo. Druge države znajo veliko bolj ceniti svojo suverenost. Znano veliko bolj ščititi svoje interese. Mi pa, kot da vedno potrebujemo nekega gospodarja nekje drugje. En B smo zamenjali z drugim. Beograd smo zamenjali z Brusljem. A s to razliko, da smo bili pod Beogradom eni izmed boljših, če ne kar najboljši, v Bruslju pa ne vem, ali smo tako povzdignjeni in cenjeni, kot nam vsak dan pripovedujejo,« je dejal župan in poudaril, da se svoje suverenosti sploh ne zavedamo ter da je narod suveren šele takrat, ko je gospodar na svojem, tudi v ekonomskem smislu.

Škofja Loka območje brez trgovinskih sporazumov

Škofja Loka – Občinski svet v Škofji Loki je pritrdil sklepu o razglasitvi občine za območje brez trgovinskoinvesticijskih sporazumov TTIP, CETA in TiSA. Tudi drugje v Sloveniji narašča nasprotovanje tajnim sporazumom med EU in ZDA ter Kanado, številni župani so podpisali poziv vladi za zavrnitev CETE in več občin se je razglasilo za območja brez sporazumov. Blokiranje soglasja k sporazumu v belgijski Valoniji je za zdaj zaustavilo načrte Evropske komisije, da potrdi sporazum na vrhu EU - Kanada konec oktobra, tako da imajo državljani še čas pritisniti na svoje vlade, da bi se odpovedale sporazumu. Argumente proti sta na loškem občinskem svetu predstavila svetnika Mirjam Jan Blažič in Martin Trampuš, češ da predstavljajo grožnjo demokraciji, delovnim mestom, suverenosti držav, lokalni samoupravi, socialni državi, prav tako se bodo znižali ekološki, delavski, socialni in prehranski standardi. Glavnina svetnikov je predlog podprla.

Minister Peršak: Medijski svet bo treba posodobiti

Medijsko področje je v hudih pretresih, predvsem zaradi digitalne transformacije. A internet pogosto ni medij, čeprav posreduje informacije, opozarja minister za kulturo Anton Peršak, ki je konec tedna predstavil (skoraj) končni predlog strategije razvoja medijev pri nas do leta 2024.

JASNA PALADIN

Trzin – »Klasični mediji danes izgublajo primat, kar se tiče posredovanja informacij, in publiko, s tem pa tudi ekonomsko bazo, a internet in s tem najrazličnejša družabna omrežja in portali pogosto sploh niso medij, čeprav posredujejo informacije. Niso pod nadzorom, pogosto kršijo pravice, ne odgovarjajo za posredovanje svojih vsebin ... Na digitalne platforme se seli veliko populacije in po naših podatkih kar devetdeset odstotkov mladih od 12. do 24. leta informacije dobiva izključno preko pametnih telefonov. Drugo za njih ne obstaja. In tega ne smemo zane-mariti. Težava pa je, da naši mediji večinoma le preslikajo klasične vsebine v digitalne medije, namesto da bi jih prilagodili,« je enega od poglavitnih razlogov priprave nove strategije razvoja medijev predstavil minister Anton Peršak, ki je dokument po številnih javnih razpravah (januarja je bila tudi na Gorenjskem), upoštevanju pripomb in oblikovanju predloga tik pred končnim oblikovanjem predstavil tudi maloštevilni publiko v domačem Trzinu.

Informacije v korist kapitalu?

Opozoril je tudi na težavo, da so razen javne RTV danes vsi mediji v zasebni lasti in

kot taki odvisni od kapitala (kot izjemo in primer dobre prakse je minister v ospredje postavil Gorenjski glas). Z lastništvom prihaja do selekcije informacij, javnost je vedno bolj izključena, trpijo objektivnost, pluralnost, dostopnost in verodostojnost informacij. »Vse to vodi v porumenelost medijev in velik vpliv dnevne politike,« opozarja minister, ki se je obregnil tudi v zastarelo zakonodajo na tem področju, a različni lobiji so v zadnjem obdobju zaustavili vsako predlagano spremembo.

Na javnih razpravah do sedaj so udeleženci govorili še o slabem socialnem položaju novinarjev, sistemskem viru financiranja lokalnih in regionalnih medijev, medijski nepismenosti, uvedbi novinarskih licenc, slabem lastništvu in mnogih drugih stvareh.

Za dvig medijske pismenosti

V novi strategiji (in tudi zakonodaji) bo treba na novo opredeliti, kaj medij sploh je. Veliko jih danes temu pojmovanju ne ustreza, a informacije posredujejo in največkrat tudi nekaznovano krađejo novinarskim hišam. Avtorji in izdajatelji so danes nezaščiteni, zato bo treba opredelitev medija posodobiti in regulirati, s tem pa prevetriti tudi razvid medijev. Strategija se bo posvetila tudi javnemu interesu,

Predlog strategije razvoja medijev je v svojem domačem kraju predstavil kulturni minister Anton Peršak.

svobodi izražanja, pravici do informacij ter ne nazadnje jeziku. Zaradi vseh omejenih težav sta tako bralna kot medijska pismenost na nizkem nivoju, saj je zahtevnih medijskih vsebin vedno manj, ugotavlja minister.

Pomen lokalnih medijev

Prav dvig bralne in medijske pismenosti je eden od ključnih ciljev strategije, poleg tega pa med drugim še: vzpostaviti sistem, ki bo omogočal in dajal prednost samoregulaciji medijev, njihovi neodvisnosti in raziskovalnemu novinarstvu, vzpostaviti sistem za striktno spoštovanje intelektualne lastnine v medijih, vsem prebivalcem v Republiki Sloveniji omogočiti enakomerno in enakopravno zastopanje njihovih območij v medijih, in sicer tako

z vidika medijskega pokrivanja teh območij kakor tudi sprejemanja informacij s teh območij, pri čemer imajo velik vpliv in pomen regionalni in lokalni mediji, izboljšati socialni status novinarjev, zagotoviti sistem za razvidno, pregledno in odgovorno lastništvo lastnikov medijev, zagotavljati in spodbujati deficitarne, kulturne in ustvarjalne vsebine v medijih ter novi poslovni modeli za tiskane medije in zagotoviti pogoje za njihov obstoj.

Posebno pozornost strategija namenja tudi javni RTV, ki naj bi bila bolj neodvisna od politike. Za vsak cilj so predvideni tudi ukrepi in finančne spodbude, in sicer med drugim za zaposlovanje mladih novinarjev, za informacije o lokalnem v lokalnih medijih in za nove poslovne modele.

Zaključek Tedna mobilnosti

Občina Kranj, ki je bila lani najbolj aktivna občina v Evropskem tednu mobilnosti, je letos gostila zaključno srečanje slovenskih organizatorjev.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Minuli četrtek je Mestna občina Kranj, ki je bila lani najbolj aktivna občina v Evropskem tednu mobilnosti, gostila lokalne in nacionalnega koordinatorskega Evropskega tedna mobilnosti 2016.

»Ponosni smo, da smo bili lani v Evropskem tednu mobilnosti najbolj aktivna občina. Zahvala gre predvsem predsedniku in

podpredsedniku komisije za varno kolesarjenje, Andreju Zalokarju in Marjanu Bajtu, ki sta zagotovo najbolj zaslužna za ta naziv. Trajnostna mobilnost je zelo pomembna tudi za kranjsko občino, sej je potrebna za kakovostnejše življenje občanov. V Trajnostni urbani strategiji mesta Kranj smo zapisali zelo konkretne cilje, med drugim, da bomo do leta 2023 zmanjšali emisije CO2 za 21 odstotkov. Občina

ima zato nalogo, da poskrbi za ustrezno infrastrukturo za kolesarje in pešce ter za infrastrukturo, ki vključuje tudi nov avtobusni terminal,« je poudaril kranjski župan Boštjan Trilar.

Zaključka se je poleg članov Ministrstva za infrastrukturo, ki vodi projekt, udeležilo več kot trideset predstavnikov slovenskih občin. Sicer pa je letos v evropskem tednu mobilnosti sodelovalo

štiriinsedemdeset občin, priznanje za najbolj aktivno pa je ob koncu druženja dobila Mestna občina Slovenj Gradec.

Aplavz so že prej poželi dijaki Gimnazije Kranj, ki so predstavili film, ki so ga posneli ob zaključku Evropskega tedna mobilnosti in prikazuje kolesarsko povezavo med Kranjem in Škofjo Loko, ki kot idejni projekt dijaka škofjeloške gimnazije že postaja resničnost.

Darilo
izžrebanemu naročniku časopisa
Gorenjski Glas
Knjigo prejme VESNA JUS iz Gozda - Martuljka.

Pogovor o zdravstvu

Cilj vlade je skrajševanje čakalnih vrst, eden od ukrepov bo e-napotnica s prvim januarjem, sta povedala poslanca SMC Maruša Kopač in Branko Zorman. Tako enostavno to ne bo, so iz izkušenj povedali bolniki s parkinsonovo boleznijo, ki samo na kontrolni pregled pri nevrologu čakajo od 18 do 24 mesecev. In kot sta še zadržala poslanca: koncesij ne ukinjajo, le red bodo naredili na tem področju.

SUZANA P. KOVAČIČ

Kranj – Prvo besedo sta imela pred nekaj dnevi v Mestni knjižnici Kranj gostiteljica, poslanca SMC Maruša Kopač in Branko Zorman. Povedala sta, da je področje zdravstva prioriteta vlade, da se sredstva v ta namen povečujejo in da mora javno zdravstvo obstati. Za nazaj sta omenila predvsem dvoje, postavitev urgentnih centrov konec lanskega leta, enega smo dobili na Jesenicah, in pa to, da do načrtovane reorganizacije službe nujne medicinske pomoči, ki je predvidevala ukinitve nekaterih dežurnih mest v bližini novih urgentnih centrov, tudi zaradi burnega odziva javnosti ni prišlo. Do konca leta bodo prišle v javno obravnavo dopolnitve in spremembe zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki je na področju zdravstva krovnii zakon. V zvezi s tem sta poslanca odgovorila na javno polemiko, da z zakonom ukinjajo koncesije. Zorman je poudaril, da jih zagotovo ne ukinjajo, le uredili jih bodo na način, da se bodo koncesije lahko podeljevale izključno prek javnih razpisov, da ne bo prihajalo do korupcije. Omenila sta tobačni cent, dodatno obremenitev kupcev cigaret, ki naj bi ga uveljavili s spremembo zakona o omejevanju porabe tobačnih in povezanih izdelkov, s katerim se bo v državno blagajno steklo od šestdeset do sedemdeset milijonov evrov na leto, kar bo eden od virov, s katerim

Poslanca SMC Maruša Kopač in Branko Zorman sta srečanje z zainteresirano javnostjo naslovlila Skupaj za javno zdravstvo. / Foto: Tina Dokl

bodo financirali specializacije zdravnikom.

Zorman eno od rešitev za skrajševanje čakalnih vrst vidi v e-napotnicah, ki bodo začele veljati s prvim januarjem in bodo pacientom omogočale pregled nad čakalnimi dobami po zdravstvenih ustanovah in s tem možnost izbire. Tako enostavno to ne bo, so iz izkušenj povedali člani gorenjske regije Društva Trepetlika, ki povezuje bolnike s parkinsonovo boleznijo. Samo na kontrolni pregled pri nevrologu čakajo ti bolniki od 18 do 24 mesecev – novih nevrologov ne zaposlujejo, v tem času pa se jim lahko zdravstveno stanje bistveno poslabša, so opozorili. Ampak na to in na še več drugih problemov, ki jih pahnejo v stisko, so že večkrat opozorili neuspešno. Širitev

prav, v njihovem primeru števila nevrologov in pogostejših pregledov, je strokovna, ne politična odločitev, je pojasnil Zorman in dodal, da bodo ta njihov problem v prihodnosti lahko rešili tudi s telemedicino. Bolj kot njegov odgovor gre razumeti stisko bolnikov s parkinsonovo boleznijo, kajti bolezen žal ne bo mirovala in čakala.

Ali je res treba takoj k osebnemu zdravniku?

Drago Štefe je bil na strani poslušalcev, prepričan, da bi bilo treba že na primarnem nivoju zdravstva ustvariti neko selekcijo, da vsak ne bo takoj »letel« k osebnemu zdravniku. Po njegovem bi to lahko rešili z minimalno finančno participacijo, kar pa ne bi veljalo za socialno šibkejšo. Kot je povedal

direktor Osnovnega zdravstva Gorenjske Jože Veterinik, osebni zdravnik v sedmih urah obravnava tudi po šestdeset bolnikov in v tej časovni stiski kdaj napiše napotnico za specialista, ki je sicer ne bi, če bi imel za bolnika na voljo dovolj časa. V nadaljevanju se ustvarjajo potem dolge vrste pri specialistih. Veterinik je še opozoril, da nekateri bolniki na naročeni datum in uro sploh ne pridejo, ampak tega niti ne javijo, čeprav bi s tem sprostiti mesto za drugega bolnika. Dodal je še, da Slovenci štirikrat pogosteje obiščejo splošnega zdravnika, kot je sicer povprečje v Evropski uniji. Kot primer pozitivne prakse na sekundarnem nivoju z uvajanjem novih pristopov v dobro pacientov so govorci izpostavili Splošno bolnišnico Jesenice.

Gradnja še pred poletjem

Predstavniki blejske občine so pretekli petek na Upravni enoti Radovljica oddali vlogo za gradbeno dovoljenje za osrednji del severne obvoznice.

MATEJA RANT

Bled – Vlogo za gradbeno dovoljenje so oddali skupaj z obsežno dokumentacijo za severno razbremenilno cesto, ki so jo pripravili na občini in strokovno pregledali tudi na republiški direkciji za infrastrukturo, ki bo prevzela celotno investicijo, je pojasnil direktor občinske uprave Matjaž Berčon. Gradbeno dovoljenje na občini pričakujejo še letos. »Do

konca leta imajo projektanti rok za izdelavo izvedbene dokumentacije, ki bo osnova za objavo javnega naročila za gradnjo,« je razložil Berčon in dodal, da se bo gradnja glede na zagotovljena sredstva v državnem proračunu začela še pred prihodnjim poletjem, promet pa naj bi po novi obvoznici stekel julija 2018.

Po večmesečni zaporu pa je včeraj znova stekel promet po Rečiški cesti, ki so jo v soboto

asfaltirali. Kot je pojasnil Berčon, je občina obnovila vse komunalne vode in tudi zahtevno odvodnjavanje celotnega območja. Nadaljevali bodo dela na pločnikih in v stranskih ulicah, tako da bodo še vedno možne občasne delne zapore. »Poleg stanovanj ob Rečiški cesti konec zapore ceste pomeni tudi veličino olajšanje za sosednjo občino Gorje, ki je bila čez poletje dostopna samo po obvoznih cestah,« je poudaril

Berčon. Na občini se skupaj z direkcijo za infrastrukturo že dogovarjajo o aktivnostih tudi na južni razbremenilni cesti, za katero so v državnem proračunu za letos in prihodnje leto prav tako predvideli sredstva predvsem za odkupe zemljišč. »Po optimističnih napovedih bi zemljišča lahko pridobili do konca leta 2018, istega leta pa bi lahko prišli tudi do gradbenega dovoljenja,« napoveduje Berčon.

k

KOMENTAR
SUZANA P. KOVAČIČ

Cepljenje

Za tetanusom je pred kratkim v Sloveniji zbolel otrok, ki ni bil cepljen. Tetanus je sicer ena od boleznii, za katero je pri nas še vedno obvezno cepljenje. Pred tem je po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje za to boleznijo umrlo od dvajset do štirideset oseb na leto. Poleg tetanusa je obvezno cepljenje otrok še za davico, oslovski kašelj, hemofilus influence tipa B, otroško paralizo, ošpice, mumps, rdečke in hepatitis B. Zakaj omenjeni otrok proti tetanusu ni bil cepljen, ne vem, ker gre za varovanje osebnih podatkov. So pa v Sloveniji v zadnjih letih vzniknile pobude skozi civilne iniciative in gibanja, ki zahtevajo – in svojo zahtevo krepijo tudi z drugačnimi podatki od uradnih glede škodljivih učinkov cepiv – da odločanje o cepljenju otrok postane svobodno. Evropske države imajo glede tega različne pristope. Kot sta pojasnili sodelavki Nacionalnega inštituta za javno zdravje Marta Grgič Vitek, dr. med. in dr. Kristina Orožen, v nekaterih državah cepljenje ni obvezno, vendar se otrok ne more vključiti v vrtec ali šolo, če ni cepljen. Ponekod zagotavljajo visok delež cepljenih otrok z aktivnejšim osveščanjem, v nekaterih državah pa so pri tem manj uspešni, zato se lahko pojavljajo izbruhi, na primer ošpic. Torej ne gre govoriti lahkotno o tem, da so to boleznii preteklega časa.

Govorila sem z upokojenim pediatrom, ki se spomni, kako so se okrog leta 1960, ko je začel delati kot zdravnik, pojavljale epidemije otroških nalezljivih boleznii. Ošpice so puščale tudi hujše posledice, encefalitis npr. Na infekcijski kliniki so bile sobe polne otrok z otroško paralizo, zlasti s paralizo na nogah. Nekateri otroci so umrli.

Kar me moti, je skrajna polarizacija mnenj glede obveznega cepljenja otrok proti nalezljivim boleznim – za ali proti, vmesnega razuma pa ni. In potem se »rodijo« laični forumi, ki odsevajo na enak način. »To je izkoriščanje in totalna bedarija, da se prakticira cepljenje, namesto, da se izboljša sama kvaliteta življenja in s tem zviša odpornost,« berem na forumu. Ali pa: »Ošpice niso ravno nekaj hudo nevarnega, sploh danes, ko imamo na voljo odlično zdravniško oskrbo. Poleg tega naj bi prebolevanje ošpic izboljšalo imunski sistem (še iščem viro).« Nasproti temu preberem: »Populacija je zaščitena samo, če je 80 odstotkov cepljenih, zato se moramo vsi cepiti. Če se ne, ogrožamo tako druge kot sebe.« In še: »Tistemu, ki svojega otroka ne da cepiti, bi trajno ukinil zdravstveno zavarovanje.« Trdno ločeno torej vsak vztraja pri svojem bregu, zato v tem oziru, ki mi ni najbolj všeč, raje ostajam na (varnejšem) bregu, kjer odloča in odgovornost prevzema stroka. To se mi zdi, da ima še najmanj stranskih učinkov.

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA

Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE

Cveto Zaplotnik, Danica Zavrli Žlebir

UREDNIŠTVO

NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertoncelj, Alenka Brun, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Jasna Paladin, Urša Petermel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak, Cveto Zaplotnik, Danica Zavrli Žlebir, stalni sodelavci: Jože Košnjek, Milena Miklavčič, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA

Jernej Stritar, IlovarStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK

Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA

Tina Dokl, Gorazd Kavčič

VODJA OGLASNEGA TRŽENJA

Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Bleiweisova cesta 4, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, faks: 04/201 42 13, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek in petek od 7. do 15. ure, sreda od 7. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprti. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 19.000 izvodov / Redne priloge: TV okno, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Delo, d. d., Tiskarsko središče / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: 1,85 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 9,5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Stanovanja niso ogrevana, otroke zebe ...

Kurilna sezona se je že začela, vendar ne za stanovalce v večstanovanjski stavbi na Trgu svobode 23 v starem mestnem jedru Tržiča. V stanovanjih so tudi družine z majhnimi otroki in starejši, problema (ne)ogrevanja iz skupne kotlovnice pa niso ustvarili stanovalci. A čutijo posledice ...

SUZANA P. KOVAČIČ

Tržič – Prav vsi stanovalci na Trgu svobode 23 imajo enak problem. Kurilna sezona se je že začela, oni pa nimajo do zdaj še niti enega kurilnega dne, kar se je zgodilo prvič, je povedala Terezija Šmid, ki je v osemdesetem letu starosti, ne več dobrega zdravlja. Obupana sta tudi zakonca Kasumović, ki za najemniško stanovanje lepo skrbita in v obnovo sta vložila že kar nekaj denarja, a mraz se je, ker sobe niso ogrevane, že zajedel v debele stene. Da se pogrejeta, prespita tudi pri hčerkinini družini na Bistrici. Na tem naslovu že 32 let stanuje tudi Nedeljko Mijušković, razočaran nad tem, da se kaj takega sploh lahko dogodi danes v Sloveniji. Kako bi dejansko kar pobegnila iz teh nemogočih razmer, pa razmišlja Kurnikova, mati samohranilka.

V družbi Fesst so upravljane stavbe, v kateri je velika večina stanovalcev najemnikov, prevzeli pred približno petimi leti. Na tem naslovu je 23 stanovanj, od tega jih je deset neprofitnih (občinskih), eno je zasebno, preostala stanovanja so vrnila denacionalizacijskim upravičencem. Direktor družbe Fesst, Thomas Krelj, je

pojasnil: »Z Občino Tržič smo podpisali dogovor o upravljanju in občina sproti poravnava vse svoje obveznosti, medtem ko denacionalizacijski upravičenci, v njihovem imenu Alojz Paulin kot pooblaščenec njihovega premoženja, ni hotel urediti medsebojnega razmerja o upravljanju niti ni poravnaval stroškov, ki so nastajali z vzdrževanjem stavbe, čeprav so ti stroški delno zajeti v najemnine, ki mu jih plačujejo najemniki. Dolg se je povečeval, zato smo kot upravnik stavbe sprejeli skrajni ukrep, občini odpovedali sodelovanje in nismo začeli s kurilno sezono.«

Predlagal gretje na elektriko

Ta stavba je sicer razglašena za kulturni spomenik lokalnega pomena. Zahtevi za denacionalizacijo je bilo z delno odločbo ministrstva za kulturo novembra 2013 pravnomočno ugodeno za del zgradbe v delu, kjer sta bila zavezani stranki Peko in Mercator (vrnitev v naravi, kjer ni bilo najemnikov tudi v posesti), za premoženje, ki se nanaša na dele zgradbe, ki so v lasti občine, in glede stanovanja Peka pa pri ministrstvu

za kulturo v kratkem predvidejajo izdajo in vročitev odločbe strankam.

Eden od denacionalizacijskih upravičencev Alojz Paulin je prst uperil na občino, prepričan je namreč, da denacionalizacijskim upravičencem na podlagi zgodovinskih dejstev in poprave krivic (to rad na široko pojasni, op. a.) pripadajo tudi neprofitna stanovanja na tem naslovu. Povedal je, da bodo, ko jim bo občina vrnila ta stanovanja, v obnovo sicer dotrajane stavbe kaj vložili. Podobno zgodbo (in še nedokončano), ki je odmevala v javnosti, so imeli isti denacionalizacijski upravičenci v graščini v Preboldu. Na vprašanje, ali bodo stanovalci dotlej zmrzovali, je odgovoril, da se on greje na elektriko in nakup poceni električnih radiatorjev in ogrevanje v nočnih urah, ko je električni tok cenejši, predlaga tudi stanovalcem. Stanovalci pa so opozorili na dotrajano električno napeljavo, povedali so, da varovalke 'meče ven', da se vtičnice pregrevajo.

Pričakujejo posredovanje župana

Najemniki neprofitnih stanovanj pri urejanju težav z ogrevanjem pričakujejo

Stanovalci (na sliki niso vsi) so na oglasni deski izvedeli, da bodo v mrzlih stanovanjih.

posredovanje župana, saj kot so povedali, najemnino plačujejo občini, sami pa so zvezanih rok. »Moj takojšnji cilj je vzpostavitev ogrevanja, drugi cilj pa, da se stavba v skladu z zakonom kvalitetno upravlja. Občina Tržič je in bo vse svoje obveznosti kot lastnik manjšine stanovanj v skupni stavbi izpolnila v celoti, to odgovornost pa pričakujem in odločno zahtevam tudi od denacionalizacijskih upravičencev iz družine Paulin. Zgrožen

in razočaran sem nad njihovim ravnanjem, ko za včasih Pekova in Mercatorjeva stanovanja vestno pobirajo najemnino in hkrati nočejo razumeti, da je stavbo treba vzdrževati. Oddaja stanovanj je v tej državi urejena z zakoni, ki jih je treba spoštovati. Bil sem pobudnik sestanka z denacionalizacijskimi upravičenci pa tudi dosedanjim upravnikom in stanovalci najemniki, ki prav tako razumejo, da bo obveznosti do ogrevanja

in najemnin treba poravnati v rokih in redno.« Župan je podal prijavo na stanovanjski inšpektorat, ker denacionalizacijski upravičenci nočejo sodelovati pri ponovnem zagonu kurilnice in zavračajo upravljanje. Že naslednji sestanek za prehodno reševanje ogrevanja, upravljanja pa tudi plačilne nediscipline sklicuje za jutri, nanj pa vabi tudi vse denacionalizacijske upravičence oziroma njihove naslednike.

Opozorilni sistem za nevarno križišče

Radovljica – Na križišču Ljubljanske in Kranjske ceste v Radovljici so postavili nov opozorilni sistem, ki s svetlobnimi signali voznike opozarja na približevanje križišču in na prisotnost drugih udeležencev. Sistem zazna približevanje udeležencev križišču iz več smeri ter jih s pomočjo rumenih utripalcev na kontrastni tabli opozarja na nevarnost trka v realnem času. Po podatkih radovljiških policistov so na križišču Ljubljanske in Kranjske ceste v zadnjih petih letih zabeležili 12 prometnih nesreč, med njimi tudi eno tudi s smrtnim izidom. Primarna razloga za prometne nesreče sta bili predvsem slabša preglednost križišča ter povečana hitrost vozil po prednostni cesti. Radovljiški župan Ciril Globočnik je v sredo na simbolični otvoritvi zato poudaril, da postavitve sistema v omenjeno križišča predstavlja pozitiven prispevek k izboljšanju varnosti prometnih udeležencev na tem obremenjenem križišču. Sredstva zanj sta prispevali občina in Zavarovalnica Triglav.

Za večjo varnost na križišču Ljubljanske in Kranjske ceste v Radovljici bo odslej skrbel tudi poseben sistem COPS@road, ki je rezultat lastnega razvoja mladega slovenskega podjetja. A.s.K. / Foto: Tina Dokl

Največja stenska poslikava

Poljski ulični umetnik M-city, ki je doslej polepšal mestne fasade Varšave, Berlina, Pariza, New Yorka, Londona, je ustvarjal na Jesenicah.

URŠA PETERNEL

Jesenice – Potem ko so v sklopu nedavnega Festeelvala ulični umetniki na Jesenicah naslikali dve veliki ulični poslikavi, imenovani mural, je zdaj mesto dobilo še tretjo, tokrat največjo stensko poslikavo. V pokritem prireditvenem prostoru na Stari Savi je ulični umetnik Mariusz Waras s Poljskega, ki ustvarja pod umetniškim imenom M-city, izdelal mural, velik petnajstkrat triindvajset metrov, kar je zagotovo največja tovrstna poslikava na Gorenjskem, če ne v državi. Izbral je industrijski motiv, ki se lepo sklada z okoljem nekdanjega železarskega obrata na Stari Savi, ki je preurejen v prireditveni prostor. Kot je ob tem v imenu organizatorjev

dejal Dejan Cvetkov, so na ta način na Jesenice prinesli nekaj urbane umetnosti. »Ko je Mariusz videl prostor, mu je bil takoj všeč, nje njegov post-industrijski stil pa se odlično sklada z okoljem Stare Save in Jesenic,« je dejal Cvetkov. Umetnik

je v mrazu in vetru ustvarjal kar pet dni, delal pa je v povprečju deset ur vsak dan. Skupaj s tremi pomočniki je šablone za poslikavo že doma pripravil več dni. M-city je sicer v svetu ulične umetnosti znano ime, s svojimi umetninami je

doslej polepšal mestne fasade Varšave, Gdanska, Berlina, Pariza, New Yorka, Londona, Barcelone. Poslikal je tudi 150-metrski letališki kontrolni stolp na Norveškem, formulo 1 dirkača Kimija Raikkonena, 150-metrsko tovorno ladjo ...

Projekt urbane umetnosti in ustvarjanja muralov podpirajo na Občini Jesenice. Župan Tomaž Tom Mencinger, ki si je v petek ogledal nastajanje umetnine, je dejal, da poslikava pomeni nov korak k polepšanju videza in oživljanju Stare Save.

Velikanska stenska poslikava v nastajanju

Skrbijo za dobro počutje

Pri Turističnem društvu Kranj so tudi letos ocenjevali najlepše urejene izložbe in pročelja v starem mestnem jedru, saj jim ni vseeno, kako se obiskovalci in domačini v njem počutijo.

VILMA STANOVNIK

Kranj – V renesančni dvorani Mestne hiše so minuli četrtek pripravili svečanost s podelitvijo priznanj in pohvala za naj izložbe in naj pročelja, ki jih po tradiciji podeljuje Turistično društvo Kranj. Kot je v nagovoru nagradjenec poudaril predsednik Andrej Tavčar, si na kranjski občini prizadevajo za oživljanje mestnega jedra, kar uspeva tudi s sofinanciranjem najemnin poslovnih prostorov in obnovami fasad.

»Obiskovalcem pa tudi domačinom ni vseeno, kakšno je središče mesta, podeljevanje priznanj in pohval za najlepše izložbe in pročelja pa je akcija, ki pripomore k še lepšem videzu,« je povedal Andrej Tavčar in pojasnil, da komisija približno pol leta, od aprila do konca septembra, ocenjuje videz izložb in pročelij, nato pa se odloči za dobitnike.

Nagrajenci letošnje akcije Naj izložbe in naj pročelja s predsednikom Turističnega društva Kranj Andrejem Tavčarjem ob podelitvi priznanj in pohvala za leto 2016

Med izložbami sta si pohvalo letos zaslužili izložbi Trgovine E - Stilo na Prešernovi ulici 9 in Trgovina dišav na Tavčarjevi ulici 7. Priznanja za najlepšo izložbo pa so dobili: za 3. mesto cvetličarna Moj raj na Glavnem trgu 1, za 2. mesto Ines tours

na Prešernovi ulici 6 in za 1. mesto Fundacija Vincenca Drakslerja za Štacuno Rokodelc na Glavnem trgu 7.

Priznanje za lepo urejeno pročelje so dobili Marina Novič za stavbo na Cankarjevi ulici 7 ter Majda in Ivan Janežič za pročelje stavbe na

Koroški cesti 31. Priznanja za naj pročelje pa so dobili: za 3. mesto stavba na Glavnem trgu 12 oziroma podjetje Kalika, za 2. mesto stavba Na Skalci 1 oziroma Unicredit banka Slovenije, PE Kranj, za 1. mesto pa stavba Mitnice na Tavčarjevi ulici 35.

Zaključek tretje sezone na šolskem vrtu

Radovljica – Na šolskem vrtu za Osnovno šolo (OŠ) A. T. Linharta v Radovljici so zaključili letošnjo vrtnarsko sezono. Kot je povedala dr. Maja Kolar, ki v projektu sodeluje vse od začetka, je letos učni vrt poleg ekološkega pridobil tudi certifikat Demeter, ki označuje hrano najvišje kakovosti za prehrano ljudi, pridelane po načelih biodinamike in ob upoštevanju strogih standardov pridelave in predelave. Sodelujejo z različnimi lokalnimi ustanovami, v zadnjem letu so se še tesneje povezali z OŠ A. T. Linharta Radovljica, študentje Biotehniškega centra Naklo pa so tudi letos na vrtu opravljali prakso in izdelali tri diplomske naloge. Občina Radovljica je biodinamični učni vrt v sklopu projekta Narava nas uči uredila pred tremi leti. Otroci, mladostniki, vrtičkarji in drugi občani se na vrtu družijo in učijo trajnostne samooskrbe po metodi biodinamike. Projekt je inovativen, poudarja radovljiški župan Ciril Globočnik, ker zajema tako vzpostavitev biodinamičnega učnega vrta kot tudi novih, na praktično delo usmerjenih učnih vsebin, usposabljanj in aktivnosti na vrtu.

Na prireditvi ob zaključku vrtnarske sezone so otroci in drugi gostje z veseljem pojedli na vrtu pridelano zelenjavo, ki so jo pripravili dijaki Srednje gostinske in turistične šole Radovljica. / Foto: Gorazd Kavčič

ODDIH IN SPROSTITEV V TERMAH DOBRNA

LEPO JE BITI UPOKOJENEC*
do 30. 12. 2016

5 x polpenzion + kopanje
že od **198,00 €** oseba / 5 noči

- ✓ ***BREZPLAČNI PREVOZ** od vašega doma do Term Dobrna in nazaj,
- ✓ 1 x posvet pri zdravniku + zdravstvene storitve,
- ✓ neomejeno kopanje v bazenih s termalno vodo,
- ✓ živa glasba vsak petek in soboto,
- ✓ brez doplačila za bivanje v enoposteljni sobi,
- ✓ pri 10-dnevem bivanju **PODARIMO 11. DAN** namestitve in polpenzion,
- ✓ **BREZPLAČNO do 2 vnučka.**

MINI ODDIH
od 06. 11. do 23. 12. 2016

1 x polpenzion + kopanje
že od **36,90 €** oseba / noč, min. 2 noči

- ✓ **WELL bon v višini 5,00 €** za storitve masažno lepote centra La Vita Spa & Beauty,
- ✓ **MEDICO bon v višini 5,00 €** za storitve Medicinskega centra,
- ✓ 1 x vstop v Deželo savn,
- ✓ brezplačen vstop v fitnes,
- ✓ neomejeno kopanje v bazenih s termalno vodo,
- ✓ otroci do 4. leta starosti - **BREZPLAČNO** bivanje in polpenzion.

 TERME DOBRNA
HOTELS, SPA & MEDICAL CENTRE
SINCE 1403

Brezplačna številka: **080 22 10**
info@terme-dobrna.si, www.terme-dobrna.si

Gradijo kanalizacijo Iz nove kuhinje že diši

Prvo fazo gradnje kanalizacije v zgornjem delu Tupalič nameravajo dokončati ta mesec, če jih le ne bo preveč oviralo vreme. Potekajo dogovori za nadaljevanje prihodnje leto.

Foto: Tina Dokl

Gradijo še zadnji krak kanalizacije v središču Preddvora.

DANICA ZAVRLI ŽLEBIR

Tupaliče – V občini Preddvor nadaljujejo gradnjo kanalizacije, tokrat je na vrsti zgornji del Tupalič, pa tudi v središču Preddvora so še zgradili manjkajoči krak, kjer se bo poleg stanovanjskih hiš na Dvorskem trgu na kanalizacijsko omrežje priključil tudi dom krajevne skupnosti.

Kot je povedal podžupan Janez Brolih, ki je v občini zadolžen za dela na področju komunalne infrastrukture, je prva faza gradnje kanalizacije v Tupaličah v teku in poteka po načrtih. Začeli so graditi v reki Kokri, naredili podboj pod cesto in nato kanalizacijski vod pripeljali do naselja, kjer vodi cesta proti Možjanci. Če bo vse potekalo kot doslej in ne bo kakšnih vremenskih preseženj, bodo dela v prvi fazi

končana do konca oktobra. Poleg kanalizacije so poskrbeli še za vse ostale vode: elektriko, vodovod, telekomunikacije ... Vodja projekta na občini Klavdija Zima pravi, da bodo s projektom nadaljevali prihodnje leto, to pa je odvisno od dogovorov glede magistralnega vodovoda, ki poteka po tem naselju. Spomladi naj bi gradili tudi krake znotraj naselja.

»Medtem ko potekajo dela v prvi fazi, se že dogovarjamo za naslednje leto, saj bi radi z deli začeli že februarja,« pravi Janez Brolih. »To pa je odvisno od dogovora glede magistralnega vodovoda za Kranj in Šenčur. Prioriteta je namreč določitev spremembe poteka magistralnega vodovoda, o čemer smo se ravno v teh dneh pogovarjali s predstavniki Komunale Kranj.«

V Domu upokojencev Kranj so v petek s priložnostno slovesnostjo odprli vrata nove kuhinje, gradnja pa je skupaj z opremo stala okoli sedemsto tisoč evrov.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Stanovalci doma upokojencev so se minuli petek razveselili zaključka del v novi kuhinji. Sredi tedna je bil namreč uspešno opravljen tehnični pregled.

»Današnji dan je za vse nas izredno vesel, saj smo investicijo pripeljali do te faze, da bomo v torek resnično lahko začeli s kuhanjem v domači kuhinji. Ne vem, ali so ta dan teže čakali delavci v kuhinji, ki so vseh devet mesecev gradnje, še posebno pa poleti, delali v praktično nemogočih razmerah, ali delavci po oddelkih, ki so imeli dodatno delo s pobiranjem posod. Hvala tudi vsem drugim, ki ste prispevali, da smo investicijo pripeljali do konca. Še posebna zahvala pa gre stanovalcem za vaše razumevanje,« je ob priložnostni slovesnosti poudarila direktorica Doma upokojencev Kranj Zdenka Hočevnar in opisala potek projekta, ki se je s pripravi začel lani pomladi, prvi gradbeni sestanek je bil 30. novembra, gradnja pa se je začela pozimi.

»Minirati skale in graditi v domu, ki ima 214

Foto: Tina Dokl

Direktorica Doma upokojencev Kranj Zvonka Hočevnar si je v družbi vodje kuhinje Milana Klančarja ogledala novo pridobitev in jo predstavila tako gostom kot stanovalcem doma.

stanovalcev, ni enostavno. Toda kljub težavam smo vse prebrodili,« je tudi povedala direktorica Hočevnarjeva.

Cena projekta je bila 552 tisoč evrov, cena opreme pa nekaj več kot 138 tisoč evrov. »Kljub temu da je bilo potrebnih nekaj dodatnih del, tudi končna cena ne bo dosti višja. Predvidevamo, da okoli

30 tisoč evrov,« je povedala direktorica Zvonka Hočevnar in pojasnila, da so za novo investicijo porabili lastna privarčevana sredstva, nekaj so morali vzeti tudi kredita, pomagala pa je tudi Mestna občina Kranj. »Zahvaljujem se odgovornim na Občini Kranj za pomoč in socialni čut, ki ga imajo tudi za starejše ljudi, in

jim ni vseeno, kakšen je naš dom, čeprav občina ni lastnik doma. Lastnik je država, ministrstvo za delo pa upravlja z državnim premoženjem,« je še dodala Hočevnarjeva, preden je skupaj s stanovalcem doma Marjanom Černilcem in vodjo kuhinje Milanom Klančarjem simbolično prerezala trak v novo kuhinjo.

Učili so se za življenje

Na Osnovni šoli Orehek Kranj so v sodelovanju z Območno obrtno-podjetniško zbornico Kranj in Gimnazijo Franceta Prešerna Kranj za učence zadnje triade pripravili delavnice, na katerih so jih seznanili s podjetništvom.

MATEJA RANT

Kranj – Projekt, ki so ga poimenovali Učenje za življenje, je nadaljevanje oziroma obogatitev podjetniških krožkov po šolah z namenom, da se mlade začne pravi čas usposabljanja, da bodo prepoznali svoje poklicne interese in znali načrtovati svojo poklicno pot, je razložila ravnateljica OŠ Orehek Kranj Ivka Sodnik. Otroke želijo na ta način spodbujati, da bodo znali in si tudi upali ustanoviti svoje podjetje in s tem sami poskrbeti zase.

Podjetništvo so poskušali v šolo vpeljati že prek podjetniških krožkov, a se je izkazalo, da je za mlade veliko bolj zanimivo, če jim to temo predstavijo prek dnevov dejavnosti, je razložila Ivka Sodnik. V torek in sredo so tako za učence sedmih in osmih razredov organizirali obisk štirih obrtnikov in podjetnikov v lokalnem okolju, še prej pa je razmišljanje

o podjetništvu in podjetnosti v svojem predavanju pri učencih spodbudila direktorica Območne obrtno-podjetniške zbornice Kranj Danijela Žagar. Poudarila je, da morajo imeti jasne cilje in biti vztrajni in odločni pri njihovem doseganju, dovoljeno pa jim je tudi sanjati. Zaupala jim je tudi, da mogoče ne bodo vedno uspeli, a jim to ne sme preprečiti, da ne bi vedno znova poskušali. »Zdi se

mi pomembno, da že osnovnošolci začnejo razmišljati, kaj bodo počeli v življenju,« je poudarila Ivka Sodnik in dodala, da jo je zelo razveselil podatek, da že polovica njihovih osmošolcev in tretjina sedmošolcev ve, kaj jih zanima, in razmišljajo celo o svojem prihodnjem poklicu.

Kot se je izkazalo, imajo nekateri učenci že zelo jasno predstavo, kaj bodo počeli v življenju. »Jaz bom

učitelj akrobatskega smučanja,« je bil odločen Miha Miljavec, Neža Kovačič pa razmišlja kar o lastni kliniki. »Želim postati kirurginja, saj me medicina zelo zanima.« Za zelo iznajdljive so se učenci izkazali tudi pri iskanju rešitev težav konkretnega podjetja, ki so ga obiskali, in sicer kako združiti dejavnost podjetja na eni lokaciji, je pojasnila Danijela Žagar. S podjetništvom se bodo v šoli znova srečali v novembru, ko bodo ti učenci pod vodstvom mentorjev Gimnazije Franceta Prešerna in strokovnjakov iz obrtne zbornice poskušali pripraviti načrt svojega podjetja. Kot je še poudarila Ivka Sodnik, je skupni projekt Učenje za življenje tudi rezultat prizadevanj kranjske občine, ki skuša s projektom TIP – Talenti Inovativnost Podjetnost – pri mladih vzbujati zanimanje za podjetništvo in odgovoren odnos do svoje poklicne prihodnosti.

Učencem Osnovne šole Orehek Kranj je direktorica Območne obrtno-podjetniške zbornice Kranj Danijela Žagar predstavila svet podjetništva. / Foto: Gorazd Kavčič

Tudi o županovi nesreči

DANICA ZAVRLI ŽLEBIR

Škofja Loka – Ob poročilih o varnosti v občini Škofja Loka, delovanju redarske službe in občinskega sveta za preventivno in vzgojno v cestnem prometu, h katerim so svetniki prispevali kar 37 vprašanj in pobud in s tem pokazali, da imajo to področje za zares pomembno, so se na kratko dotaknili tudi prometne nesreče, ki jo je nedavno doživel župan Miha Ješe. Sejo občinskega sveta je v njegovi odsotnosti vodil podžupan Tine Radinja.

Župan je nekaj minut tudi prisostvoval seji in povedal, da okreva v domači oskrbi,

da se doma sestaja tudi s delavci iz občinske uprave in tako skrbi, da delo v njegovi odsotnosti ne bi preveč zastalo, znova pa se je zahvalil tudi škofovskemu reševalcem, policistom in osebju na travmatološkem oddelku v Ljubljani ter za dobre želje številnih ljudi po okrevanju. Komandir škofovške policijske postaje Sašo Eniko, ki je sicer poročal o varnosti v občini, o nesreči ni povedal ničesar, kar ne bi bilo znano že doslej. Potrdil je, da je voznik nesrečo povzročil namerno, podrobnejših informacij pa zaradi interesa preiskave, ki še poteka, svetnikom ni posredoval.

Državni svet na Jezerskem

Jezersko – Danes se na povabilo župana Jurija Rebolja na Jezerskem mudi delegacija državnega sveta. Državni svetniki se bodo seznanili z razmerami v tem kraju in možnostmi sodelovanja.

Odprli nov dnevni center

Dnevni center Društva staršev otrok s posebnimi potrebami je namenjen gibalno oviranim mladostnikom po zaključku šolanja, ki so bili do sedaj prepuščeni iznajdljivosti staršev. Za uporabnike bo v celoti brezplačen.

JASNA PALADIN

Kamnik – Dnevni center Društva staršev otrok s posebnimi potrebami, ki so ga starši ob pomoči občine, številnih prostovoljcev in lokalnih podjetnikov uredili v prostorih nekdanjega Alprema na Usnjarski cesti v Kamniku in ga odprli ob začetku šolskega leta, je bil v sredo tudi uradno predstavljen širši javnosti.

»Dnevni center za gibalno ovirane mlajše odrasle osebe je nastal na pobudo staršev in njihovih gibalno oviranih mladostnikov. Ti mladostniki po končanem izobraževanju ostajajo doma ali pa so zaradi zaposlenosti staršev vključeni v za njih neprimerne institucije. To so inteligentne osebe, ki imajo tako kot vsi svoje sanje in želijo živeti kakovostno in izzivov polno življenje. Vendar zaradi svoje 'oviranosti' tega sami ne zmorejo. Potrebujemo pomoč in družbo, predvsem pa si želijo biti sprejeti in ostati čim dlje v svojem domačem okolju,« je novo pridobitev, ki je izjemnega pomena za širšo okolico, predstavila

Odprtje novega dnevnega centra je bil velik praznik za mlade invalide in njihove starše.

predsednica Društva staršev otrok s posebnimi potrebami Andreja Potočnik in poudarila, da so vsa dela (prostor, ki ga imajo v najemu, je bil star in vrsto let prazen) opravili sami s pomočjo donatorjev, ki so jih s svojim odzivom zelo pozitivno presenetili.

Dnevni center vodi Društvo staršev otrok s posebnimi

potrebami, v prenovljenih prostorih sta zaposleni dve sodelavki, ki vsak dan med tednom od 6. do 16. ure skrbita za uporabnike – mlade s prirojeno ali pridobljeno gibalno oviranostjo. Obiskovanje centra, kjer bodo lahko kakovostno preživljali prosti čas, razvijali svoje sposobnosti in krepili samopodobo, je za

uporabnike v celoti brezplačno, na voljo pa jim je tudi strokovna obravnava za lajšanje težav in stisk ter osebna asistenca za negovanje, hranjenje, pripravo obrokov in podobno.

Projekt je podprla tudi Občina Kamnik, ki je za program in opremo letos namenila 17 tisoč evrov.

V proračunih sredstva le za kohezijo in šolo

Razen za dokončanje komunalne infrastrukture je v predlogih proračunov Občine Komenda za prihodnji dve leti predvidenih le malo drugih investicij.

ALEŠ SENOŽETNIK

Komenda – Komendski občinski svetniki so obravnavali predloga občinskih proračunov za prihodnji dve leti. Občina v prihodnjem letu načrtuje 8,25 milijona evrov prihodkov in 7,99 milijona evrov odhodkov, v letu 2018 pa je načrtovanih prihodkov za 5,59 milijona evrov, odhodkov pa 5,26 milijona evrov. Proračun za prihodnje leto je težji predvsem na račun načrtovanih prihodkov kohezijskih sredstev v višini 2,84 milijona evrov, ki jih bo prejela občina. Od tega je velika večina, 2,55 milijona evrov, namenjena izgradnji kanalizacijskih sistemov, ki potekajo v občini, približno 52 tisočakov za nadgradnjo Centralne čistilne naprave

Domžale - Kamnik, 240 tisoč evrov pa predstavljajo kohezijska sredstva za oskrbo s pitno vodo na območju Zg. Save – sklop 1.

Oba predloga proračunov sta podrejena glavnemu projektu, ki poteka v občini – gradnji kanalizacijske ter druge komunalne infrastrukture, ki ni bila predmet kohezijskega projekta. Edini drugi večji projekt v proračunih poleg izgradnje komunalne infrastrukture predstavlja nadzidava Osnovne šole Komenda, za katero bodo v prihodnjem letu namenili 560 tisoč evrov, slabih 335 tisočakov pa so rezervirali že v proračunu za letošnje leto.

Predloga proračunov bosta v javni obravnavi do 21. novembra.

Tudi Občina Mengeš opozarja na nejasnosti

Mengeš – Na četrtkovi seji občinskega sveta so mengeški svetniki zavzeli stališče Skupnosti občin Slovenije, Združenja mestnih občin Slovenije ter Združenja občin Slovenije glede nejasnosti ob vpisu pravice do pitne vode v Ustavu. Občine namreč opozarjajo, da dopolnila, ki jih je julija sprejel Državni zbor, posegajo v izvirno pristojnost občin. »Občina po Ustavu RS opravlja izvirne naloge, med katere sedaj nesporno sodi tudi oskrba prebivalcev s pitno vodo. Ideja, da bi za oskrbo prebivalcev skrbela država preko neprofitne javne službe, je v prvi vrsti transformacija razumevanja, da oskrba s pitno vodo ni več izvirna naloga občin, pač pa države,« so zapisali v stališču, poslanem v vednost Državnemu zboru. »Ob tako radikalnem razmišljanju bi morali pobudniki ponuditi izjemno natančen vpogled v način prevzema s strani države, ki na upravljavskem področju z oskrbovalnimi sistemi nima nikakršnih izkušenj, verjetno niti evidenc omrežij,« še pravi stališče, ki ga zavzema tudi mengeška občina.

S presežkom bodo poplačali dolgove

Mengeš – Svetniki Občine Mengeš so pretekli četrtek sprejeli rebalans marca sprejetega proračuna, s katerim spreminjajo sedem kontov na prihodkovni ter 37 kontov na odhodkovni strani proračuna. Načrtovani prihodki glede na marca sprejeti proračun so se tako zmanjšali za slabih 595 tisoč evrov, odhodki pa za slabih 21 tisoč evrov. Skupni prihodki tako znašajo 9,74 milijona evrov, odhodki pa 8,66 milijona evrov. Proračunski presežek v vrednosti dobrega milijona evrov bodo z rebalansom namenili za poplačilo kreditov. Leta 2010 je namreč Občina najela šeststo tisoč evrov kredita za financiranje gradnje prizidka k vrtcu Gobica, lansko leto pa 936 tisoč evrov za financiranje investicij v izgradnjo komunalne infrastrukture za vodovod, kanalizacijo in čistilno napravo. Z rebalansom proračuna bo tako občina v celoti poplačala najete kredite.

Začela se je obnova Cankarjeve ceste

Kamnik – Direkcija RS za infrastrukturo je včeraj začela obnovo 510-metrskega odseka Cankarjeve ceste od Plečnikovega mostu do križišča z lokalno cesto Mekinje–Godič. V času gradbenih del bo promet potekal izmenično enosmerno in bo urejen z začasno prometno signalizacijo oziroma ga bodo v času prometnih konic urejali za to delo usposobljeni delavci. Dela bodo potekala v več fazah. V zadnji fazi bo popolna zapora Cankarjeve ceste na območju priključevanja na regionalno cesto Kamnik–Mekinje. Obvoz bo urejen v smeri Prašnikarjev drevored–Neveljska pot–Cankarjeva cesta in obratno. V času gradbenih del, kjer bo potekala polovična zapora, bo zaradi varnosti prepovedano gibanje pešcev in kolesarjev, prav tako bodo zaprti hišni priključki, zato bo dostop možen le v dogovoru z vodjem gradbišča.

Nevarno prehajanje ceste

Rolando Krajnik je na seji občinskega sveta v Škofji Loki že večkrat opozoril na nevarno prehajanje ceste pri šolskem centru v Podlubniku, tako da so tokrat problematiko uvrstili kot samostojno točko na dnevni red občinske seje.

DANICA ZAVRL ŽLEBIR

Škofja Loka – Čez cesto, kjer ni prehoda za pešce, hodi predvsem dijaki, prehajanje je legalno, saj v razdalji stotih metrov ni prehoda za pešce. Cesta pa je vendarle nevarna in bi bilo treba nekaj ukreniti, Rolando Krajnik je predlagal, da bi poskrbeli za nadhod, ki bi rešil ta problem. Miloš Bajt z oddelka za prometno infrastrukturo je svetnikom poročal o dosedanjem urejanju te ceste, vendar nobena od rešitev glede prehajanja ceste bodisi ni bila sprejeta bodisi ni uvrščena v projekto države ali občine. S svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu (SPV) in šolami na tem območju so se o tem pogosto pogovarjali. Nesreče doslej na tem mestu ni bilo, po besedah predsednika občinskega SPV in podžupana Roberta Straha le ena z lažjo poškodbo v desetih letih. To je pripisati dejstvu, da gre za precej prometno cesto, zato so ljudje

Prehajanje ceste pri šolskem centru ni varno. / Foto: Matic Zorman

pri prečkanju zelo pozorni in previdni. Poleg dijakov in študentov cesto prečkajo tudi drugi, zlasti odkar lahko parkirajo na Dolenčevem vrtu in jo od tam po uhojeni bližnjici uberejo do ceste. Sicer pa je to tudi bližnjica za Partizansko cesto in Groharjevo naselje. Podhod, ki je urejen nekaj višje v smeri Selske doline, je za te prebivalce preveč oddaljen in ga ne uporabljajo.

Svetniki so v razpravi povedali, da na tem mestu

ljudje že dolgo prehajajo cesto, tako da bi se bilo smiselno temu prilagoditi in tam urediti prehod. Pri tem pa bodo morali upoštevati novo dejstvo, da je Dolenčev vrt v lasti zasebnega investitorja, ki ima tu namen zgraditi stanovanjsko sosesko z garažno hišo. Pri tem naj bi poskrbel tudi za varno priključitev na regionalno cesto. Oba interesa, zasebnega in javnega, bi lahko združili in rešili tudi problem nevarnega prehajanja ceste. V razpravi

smo slišali predloge o nadhodu in o križišču s semaforji, v vsakem primeru pa bi to terjalo dogovor z lastnikom, bodisi o služnosti bodisi o nakupu dela zemljišča, kjer bi speljali javno pot in v njenem nadaljevanju naredili prehod za pešce. Trenutno pa bi lahko prehajanje ceste preprečili s tem, da bi ogradili Dolenčev vrt, da na tamkajšnji makadamski površini ne bi bilo več možnosti parkiranja, s tem pa bi bilo tudi manj prehajanj čez cesto.

Svetniki so menili, da ni dovolj ugotoviti, da obstaja problem prehajanja pešcev čez regionalno cesto pri šolskem centru, pač pa je treba dati priporočilo občinskim službam, naj se razmisli bodisi o podhodu bodisi o prehodu za pešce, se z zasebnim investitorjem na Dolenčevem vrtu dogovori za služnost, dokler ne bo zgradil svojih objektov, občinska uprava pa naj pripravi in finančno ovrednoti prometne rešitve na tem območju.

Pevski večer in OKTubafest

IGOR KAVČIČ

Kranj – Glasbena šola Kranj že v oktobru začena s prvimi javnimi koncerti, ki bodo zazveneli v prihodnjih dneh pa vse do konca leta. Že danes, v torek, 25. oktobra, ob 19. uri se bodo v predverju poročne dvorane Mestne hiše ob spremljavi kitare in harmonike predstavili učenci solopetja iz razreda učiteljice Andreje Nike Fabijan. Za koncert z naslovom Pa se sliš' so si tokrat izbrali slovenske ljudske pesmi. Že naslednji dan v sredo bo na sporedu prvi koncert v okviru OKTubafesta, na katerem se vsako leto v oktobru predstavijo učenci nizkih trobil z učiteljem Urošem

Koširjem. Tridnevni festival tube bodo jutri, 26. oktobra, ob 19. uri v dvorani Glasbene šole Kranj na Trubarjevem trgu, nastop učencev tube in evfonija iz razreda Uroša Koširja. Naslednji dan, v četrtek, pa se bodo ob isti uri na istem kraju, kranjskim učencem pridružili še vrstniki iz glasbenih šol Celje, Škofja Loka in Kamnik. V petek, 28. oktobra, ob 19. uri, bo v stolpu Škrlovec še tako imenovani rOck Tubafest, na katerem se bo Tuba evfonij ansambel Glasbene šole Kranj, edini tovrstni glasbeni sestav v Sloveniji, ki je posnel zgoščenko, predstavil s posebnim, rokovo obarvanim programom.

Eta – tovarna, ki obeta

IGOR KAVČIČ

Kamnik – Medobčinski muzej Kamnik jutri, v sredo, 26. oktobra, ob 18. uri v okviru razstave Kam so šle vse fabrike vabi v prostore muzeja na muzejski večer z naslovom Eta – tovarna, ki obeta. Začetek tovarne Eta sega v leto 1923, njeni prvotni lastniki so bili Ljubljčan Franc Kham ter Kamničana Stanko, ki je firmo tudi poimenoval po svoji hčeri, in Ignac Žargi. Podjetje so ustanovili z lastnim kapitalom in ga postavili na naslovu Šutna 22 v gospodarskem

posloplju Kmetijske nabavne in prodajne zadruga. Že na začetku so v malem družinskem obratu izdelovali vse tiste legendarne izdelke, po katerih jih poznamo še danes: predvsem gorčico, navsezadnje so se sprva celo poimenovali Eta – tovarna gorčice. V muzeju so tokrat v okviru razstave Kam so šle vse fabrike pripravili večer spominov in filmskih insertov iz zgodovine kamniške živilske industrije, vodil ga bo Marko Kumer, pridružila pa se bo tudi direktorica družbe Ksenija Jankovič - Banovšek.

Muzejska soba Ajdna

Žirovnica – V Čopovi rojstni hiši v Žirovnici bo jutri, v sredo, 26. oktobra, ob 18. uri odprtje muzejske sobe Ajdna. Z nami bosta vodja muzeološke postavitve razstave ddr. Verena Perko in vodja konservatorskih del na Ajdni dr. Milan Sagadin. Zgodba o Ajdni in tam najdeni predmeti burijo domišljijo. Posebna uganka je grob mlade žene, ki so jo pokopali z nakitom. Je bila to znamenita Ajdovska deklica? Bronasta ptica, ki bo osrednji simbol razstave v Čopovi hiši, tega ne pove, vas pa vabi k raziskovanju bogate dediščine naših prednikov.

Je bila Ajdna nekoč videti takole?

Osma Mednarodna likovna kolonija Kristal

Bohinj – V hotelu Kristal v Ribčevem Lazu se je včeraj začela 8. Mednarodna likovna kolonija Kristal, ki bo potekala vse do petka, 28. oktobra. Organizator in gostitelj izbrane skupine likovnih ustvarjalcev je tudi letos družina Dobravec.

Nagrade Prešernovemu gledališču

◀ 1. stran

O letošnjih nagradah je odločala strokovna žirija v sestavi Nina Šorak, Tomaž Gubenšek, Zala Dobovšek, Ivor Martinič in predsednik Martin Kušej. Med letošnjimi predstavami, ki so se zvrstile na Borštnikovem srečanju, so posebej omenili tri, saj se skozi vidi aktualno stanje naše družbe in nam tako nudijo odgovore na vprašanja, kdo smo, od kod prihajamo, kam gremo. »Tako lahko skozi avtorski projekt Republika Slovenija Slovenskega mladinskega gledališča in Zavoda Maska (Borštnikova nagrada žirije) vidimo kritični prikaz razvoja takrat še mlade Slovenije, njene prve rane, ki jih je doživela zaradi korupcije in politične manipulacije, in s tem tudi mit o 'domovini' in njenih herojih. Zelo aktualna za današnji čas je tudi uprizoritev Pred upokojitvijo Prešernovega gledališča Kranj. Na koncu predstave nas spreleti srh ob prerokbi v povedi »ti časi, ki se bodo vrnili«, še posebno če jo umestimo v sedanje dogajanje in čas. Predstava Učene ženske Slovenskega ljudskega gledališča Celje in Mestnega gledališča Ptuj (velika nagrada Festivala Borštnikovo srečanje za najboljšo uprizoritev) pa se spusti globoko v analizo novih meščanskih slojev in jim iztrga njihovo omejeno, navidezno svevedno masko,« je med drugim zapisala žirija.

Kranjčani so na letošnji festival odšli z velikimi pričakovanji. Umetniška vodja Prešernovega gledališča Marinka Poštrak je med drugim povedala: »Biti na Borštnikovem srečanju je na neki način postala zdaj že naša stalnica. Poleg Tedna slovenske drame je to edini slovenski festival, ki ima zelo visoke kriterije, tudi kar se tiče tudi izbora predstav. Seveda pomeni to neke vrste priznanje, da delamo dobro, da delamo ne samo kvaliteto, ampak vrhunsko. Pričakovanja so vedno, sploh pa s predstavo Pred upokojitvijo, ki s svojo temo v bistvu zadeva v bistvo današnjega problema obujanja neonacizma, saj smo zadeli tisto, kar je v tem trenutku zelo aktualno. Po drugi strani je pa to predstava Mateje Koležnik, ki je narejena izjemno natančno, vsi igralci deleži so izjemno močni, od Vesne Jevnikar do Darje Reichman in Boruta Veselka, vsi so naredili izjemne transformacije in vloge, zato pričakujemo tudi od žirije, da to prepozna.«

Predstava Pred upokojitvijo je bila ena izmed treh najbolj opaženih na letošnjem Borštnikovem srečanju. / Foto: Boris B. Voglar

Kot zapisano in v nedeljo videno, je žirija predstavo prepoznala za eno najboljših na letošnjem festivalu. V obrazložitvi za režijsko nagrado Koležnikovi med drugim izvedemo, da gre za izjemno natančno režijo na utesnjeni, namerno klavstrofobični sceni, ki kot da uteleša ves notranji svet Bernhardovih nesrečnih likov. Globoko premišljena vsaka sekunda predstave z matematično natančnostjo razkriva pomembno temo in notranje mehanizme dramskih oseb. Odlično vodeni igralci kot živi mrtveci, polni perverzij in sadizma, s silovitostjo naseljujejo svet praznega scenškega prostora, ko si poskušajo priboriti drobce tistega, kar je ostalo od človečnosti. Izjemno visoko je v tej igri ocenjena tudi igra Vesne Jevnikar v vlogi Vere. Kot je zapisala žirija, Jevnikarjeva navduši s silovitostjo, s katero prevzame prostor igre; s silovitostjo, ki vzdrži do zadnjega trenutka uprizoritve; s kirurško natančnostjo izriše podobo ženske v zaprtem družinskem krogu, v tem spervertiranem mikrokozmosu človeštva, v katerem je življenje posvetila skrbi za invalidno sestro in brata z nacistično preteklostjo. Igra Vesne Jevnikar vodi ta svet skozi repetitivnost detajla, skozi usmeritev pogleda, skozi bolečo študijo človekove psihe in nedvomno predstavlja enega od vrhov letošnjega festivala. Vesna Jevnikar je po številnih priznanjih in nagradah, ki jih je prejela doslej, stopila na oder tudi kot Borštnikova nagrajenka.

Prav tako bomo obrazložitev k nagradi za vizualno podobo predstave. »Dogajanje je postavljeno na utesnjeno sceno s pobledelemi

zidovi, brez kakršnega koli realizma, toda z močnimi asociacijami na prostore, ki jih vsi dobro poznamo. V odličnih kostumih in maskah so igralci videti kot živi mrtveci z zgolj nakazano človečnostjo.«

Po prvih občutkih po podelitvi nagrad smo povprašali tudi umetniško vodjo gledališča Marinko Poštrak, ki v svojih razmišljanjih ostaja angažirana: »Lep je občutek, da je žirija Borštnikovega srečanja prepoznala in nagradila ustvarjalce tako uprizoritveno zahtevne in virtuozno izpeljane predstave. Lep je tudi občutek, da je prepoznala srhljivo aktualnost ponovnega vznika nacizma in fašizma v vseh družbenih in političnih porah, na katere smo želeli opozoriti s predstavo. Manj lep pa je občutek, da to, na kar je Thomas Bernhard opozarjal in kritiziral pred štiridesetimi leti, danes postaja srhljiva realnost in evropska mora. Gledališče ob tem ne more in tudi ne sme molčati!« Iz Prešernovega gledališča pa smo še izvedeli, da so nagrade veliko priznanje za gledališče, ki se trudi biti ne le družbenokritično, ozaveščeno, ampak želi dosežati tudi visoke standarde na tem področju. »Priznanje velja tako za igralce, režiserko Matejo Koležnik pa tudi za naše gledališče, kajti taki uspehi se pravzaprav gradijo iz leta v leto v nekem kontinuiranem procesu ustvarjanja.«

Ob že omenjenih so podelili še Borštnikovo nagrado za dramaturško obdelavo tekstovnih predlog, ki so jo prejeli Lotos Vincenc Šparovec, Dragan Živadinov in Mojca Kumerdej za dramaturško obdelavo tekstovne predloge uprizoritve

Projektator v izvedbi Zavoda Delak, Borštnikovo nagrado za kostumografijo je prejela Jelena Proković za kostumografijo v uprizoritvi Peer Gynt v izvedbi Mestnega gledališča ljubljanskega in Slovenskega stalnega gledališča Trst, Borštnikovo nagrado za kolektivno avtorsko idejo je prejela kolektivna avtorska ideja celostnega oblikovanja odmor pri predstavi Kralj Ubu v izvedbi SNG Drama Ljubljana. Poleg Jevnikarjeve so še druge tri enakovredne igralske nagrade prejeli Pia Zemljčič za vlogi Filaminte v uprizoritvi Učene ženske po motivih Molièrovih Učenih žensk v izvedbi Slovenskega ljudskega gledališča Celje in Mestnega gledališča Ptuj in Gospe Flamm v uprizoritvi Rose Bernd v izvedbi Slovenskega ljudskega gledališča Celje, Jernej Šugman za vlogo Ata Ubuja v uprizoritvi Kralj Ubu v izvedbi SNG Drama Ljubljana in Primož Pirnat za vloge Masovnega moškega v uprizoritvi Projektator v izvedbi Zavoda Delak in Aslaka, Dovrejskega starine, Vijuga, Oriental-ske plesalke, Begriffenfeldta, Potnika in Gumbarja v uprizoritvi Peer Gynt v izvedbi Mestnega gledališča ljubljanskega in Slovenskega stalnega gledališča Trst. Nagrado za najboljšo mlado igralco je prejela Liza Marija Grašič za vlogi Rose Bernd v uprizoritvi Rose Bernd v izvedbi Slovenskega ljudskega gledališča Celje in Henriete v uprizoritvi Učene ženske po motivih Molièrovih Učenih žensk v izvedbi Slovenskega ljudskega gledališča Celje in Mestnega gledališča Ptuj, kot vemo že od začetka festivala pa je letošnji Borštnikov prstan za življenjsko delo prejel igralec Dare Valič.

Prvaki slavili še v Šenčurju

Košarkarjem Šenčurja je na tekmi proti aktualnim državnim prvakom iz Domžal dolgo kazalo dobro, končni rezultat pa je bila visoka zmaga gostov. Helios Suns v letošnjem prvenstvu ostajajo neporaženi.

MAJA BERTONCELJ

Šenčur – Košarkarji so v Ligi Nova KBM odigrali tekme tretjega kola. V Šenčurju je bil gorenjski obračun med domačimi košarkarji Šenčurja Gorenjske gradbene družbe in aktualnimi državnimi prvaki iz Domžal, ekipa Helios Suns. Slednji so bili boljši s 84 : 58 (18 : 12, 13 : 22, 14 : 17, 13 : 33), kar je najvišja zmaga v dosedanjih obračunih. Prednost in zmago so si priigrali v zadnji četrtini.

»Na začetku tekme smo potrebovali precej časa, da smo našli ritem, ki bi ga morali imeti že od prve minute, zaradi česar smo imeli v prvi četrtini veliko težav. Kasneje je prišla do izraza kakovost naše ekipe, ki je vodila do zaslužene zmage. Končni rezultat sicer ni pravi kazalnik stanja na terenu. Zdaj nas čaka regeneracija in priprava na sredino tekmo Lige prvakov v gosteh proti Monacu,« je bil po tekmi zadovoljen Jakša Vulić, trener Helios Suns, medtem ko je

Ernest Novak, trener Šenčurja Gorenjske gradbene družbe, dejal, da so trideset minut igrali enakovredno in poudaril, da je razlika ob koncu tekme previsoka glede na razmere na igrišču in dodal: »Dejstvo pa je, da smo mi sami dopustili, da je do tega prišlo. Jasno nam mora biti, da se tekma igra štirideset minut.«

Na lestvici vodi Krka, ki ima tako kot drugouvrščeni Helios Suns tri zmage, Šenčurj je na osmem mestu z zmago in dvema porazoma, košarkarji LTH Castings iz Škofje Loke pa so brez zmage na predzadnjem, enajstem mestu. Helios Suns jutri v drugem krogu Lige prvakov čaka pomembno gostovanje proti Monacu, v soboto pa bo ob 19. uri v Domžalah derbi Lige Nova KBM proti Unionu Olimpiji. Gorenjska gradbena družba bo v četrtem krogu gostovala v Laškem (2. novembra), Škofjeločani pa pri Hopsih Polzela (31. oktobra).

Nadaljevalosejetudiprvenstvo za članice. Košarkarice

Košarkarji Šenčurja Gorenjske gradbene družbe so prvo četrtino celo dobili. Takole je bil uspešen Sedin Karavdić, letošnja okrepitev Gorenjcev. / Foto: Primož Pičulin

Triglava so še četrtič v tej sezoni zmagale in vodijo na lestvici. Tokrat so bile boljše od Domžal z 80 : 30 (18 : 10, 29 : 28, 23 : 5, 10 : 7). Naslednjo

tekmo bodo Kranjčanke odigrale v soboto v gosteh z ekipo Grosuplje, Domžalčanke pa bodo isti dan gostile Maribor.

Prednost Triglava se topi

JOŽE MARINČEK

Kranj – Nogometaši v prvi ligi Telekom so odigrali tekme 14. kroga. Domžale so gostovale v Kopru in zmagale z 1 : 3, nogometaši Kalcerja Radomelj pa so izgubili s Celjem s 3 : 0. Na lestvici je vodstvo prevzel Maribor, Domžale so tretje, Radomlje pa zadnje, desete. Med tednom bodo odigrali povratne tekme četrtfinala pokala Slovenije. Danes ob 17.15 jo bodo doma začeli nogometaši Domžal, ki bodo gostili Krško.

V drugi nogometni ligi so odigrali tekme 12. kroga. Na Ptuj su so nogometaši Drave Ptuj s 3 : 0 premagali Zaričo Kranj. V Kranju pa so gledalci videli slabo predstavlo domačih nogometašev, ki so proti Famtechu iz Veržeja iztržili le točko (0 : 0). Derbi kroga je bil na Dobu, kjer so nogometaši Rolteka gostili Ankaran Hrvatini in zmagali s 3 : 1. V vodstvu ostaja Triglav, ki pa ima pred

Dobom le še štiri točke prednosti. Zarica Kranj ostaja na zadnjem, desetem mestu.

Nogometaši v tretji slovenski nogometni ligi center so odigrali tekme 10. kroga. Rezultati moštev iz Gorenjske: Šobec Lesce – Zagorje 0 : 1, AŠK Bravo – Komenda 2 : 1, Bled Hirter – Brinje Grosuplje 3 : 1, Sava Kranj – Ivančna Gorica 0 : 3, Tinex Šenčur – Velesovo 0 : 0. Na lestvici vodi Ilirija 1911, drugi je Bled Hirter.

Nogometašivgorenjskinogometni ligi so odigrali tekme 9. kroga. Rezultati: Žiri – Niko Železniki 1 : 0, Škofja Loka – Jecom Sport DLN 1 : 0, Kondor Godešič – Jesenice 0 : 1, Naklo – Preddvor 4 : 1, Visoko – JuRentA Bitnje 0 : 0 in Polet – Bohinj 0 : 4. Po nepopolnem krogu (tekma Zarica Kranj B – Britof je bila pri rezultatu 1 : 0 za domačine po koncu prvega polčasa prekinjena in bodo o usodi tekme odločali pristojni organi MNZ) vodi Bohinj z dvajsetimi točkami.

Zmaga Ktrašnika za konec sezone

Podsmreka – Z zaključno dirko sezone, 16. Veliko nagrado Avtomojster v Podsmreki, se je zaključila sezona cestnega kolesarstva na slovenskih tleh. Dirko je dobil Gašper Katrašnik, še lani kolesar Save, ki v letošnji sezoni vozi v dresu Adrie Mobil. Zanj je to prva zmaga za novo ekipo. Najvišje izmed kolesarjev kranjske Save je bil Matic Grošelj na sedmem mestu. Po dirki so podelili tudi lovoriško zlato kolo. Pri članicah je šla v roke Poloni Batagelj, pri članih pa jo bo dobil Primož Roglič. Pri mlajših članih je bil izmed Gorenjcev najvišje Grošelj na drugem mestu.

ŠPORT NA KRATKO

Hokej na ledu – Hokejisti SIJ Acroni Jesenice so nastopili v celinskem pokalu v Tychju na Poljskem. Dosegli so dve zmagi in poraz, kar ni zadoščalo za uvrstitev v nadaljnji krog tekmovanja in so zaključili svoje nastope v kontinentalnem pokalu. Po kazenskih strelh so premagali romunskega predstavnik Dunareo (3 : 2), bili z 2 : 1 v podaljšku boljši tudi od gostiteljev turnirja, ekipe Tychy, izgubili pa so z madžarskim Miskolcem (1 : 4). Sedaj bodo nadaljevali s tekmovanjem v Alpski hokejski ligi. Jutri doma gostijo ekipo Rittner Baum (začetek tekme bo ob 19.30).

Rokomet – Rokometaši so v državnem prvenstvu odigrali tekme osmega kroga. Ekipa Urbanscape Loka je v domači dvorani Poden gostila novomeško Krko in iztržila točko. Tekma se je končala z rezultatom 18 : 18, izenačeno je bilo tudi ob polčasu (9 : 9). Na lestvici so zdrsnili na peto mesto. Jutri čaka Škofjeločane pokalna tekma v Metliki, v soboto, v devetem krogu prve državne lige za moške, pa odhajajo na gostovanje k Trimu Trebnje.

Športno plezanje – Športni plezalci so nastopili na predzadnji tekmi svetovnega pokala v težavnostnem plezanju, ki je bila v Xiamenu na Kitajskem. V slovenski ekipi je bila najuspešnejša Janja Garnbret, ki si je s četrto letošnjo zmago v svetovnem pokalu in že pred novembrsko sklepno tekmo v Kranju zagotovila skupno zmago v težavnosti. Gorenjec Domen Škofic je osvojil deveto mesto in ostaja vodilni v seštevku svetovnega pokala te discipline.

Balinanje – Začela se je nova sezona balinarske superlige. Uvodni krog je prinesel suvereno zmago branilcev naslova iz Škofje Loke. Balinarji Lokateksa Trata so lov na novo prvenstveno zvezdico začeli zelo odločno in v prvem krogu v domači dvorani s kar 23 : 3 premagali sežansko Skalo.

Gorenjski odbojkarški derbi

MAJA BERTONCELJ

Kamnik – Odbojkarji ekipe Calcit Volleyball so v četrtem krogu prve DOL za moške v gorenjskem derbiju s 3 : 0 (23, 19, 18) premagali kranjski Triglav in prišli do svoje letošnje tretje zmage.

»Z izjemo prvega niza, ko smo v končnici dovolili nasprotniku, ki je bil praktično že premagan, da se je vrnil v igro, sem zadovoljen.

V nadaljevanju sezone bomo morali predvsem delati na tem, da bo nihanje v igri čim manj,« je povedal Gašper Ribič, trener Calcita Volleyballa, Sašo Rop, trener Triglava, pa je dodal: »V ekipi je bilo premalo samozavesti, bili smo premalo agresivni in odločni, tako da so Kamničani z le povprečno igro prišli do zaslužene zmage.«

Na lestvici vodita ACH Volley in Krka, Calcit je s

tekmo manj tretji, Triglav je na petem mestu. Naslednji krog bodo odigrali v soboto. Kamničani odhajajo v Tivoli, Kranjčani pa bodo doma igrali s Fužinarjem (začetek tekme v ŠD Planina ob 18. uri).

V prvi državni ligi za ženske je bil odigran tretji krog. Odbojkarice Zgornje Gorenjske so s 3 : 0 premagale Luko Koper in so na lestvici na drugem mestu. V soboto odhajajo v Šempeter.

V gorenjskem derbiju so bili boljši Kamničani (v temnejših dresih), ki so uspešno zaustavili triglavane. / Foto: Klemen Brumec

PLANINSKI IZLET: MALI DRAŠKI VRH (2132 M)

Nujna uporaba čelade

Čez enega najbolj obljudenih dvatisočakov na drugi dvatisočak v soseščini, ki od gornika zahteva nekaj znanja gibanja po brezpotjih. Priporočljiva, pravzaprav nujna je čelada!

JELENA JUSTIN

Dvatisočaki nad Pokljuko so vedno primeren in priljubljen cilj; pa naj si bo to eden od njih ali pa kar venček nekaj od njih. Tokrat se bomo preko priljubljenega in vedno obljudenega Viševnika spustili na Srenjski preval od tam pot nadaljevali na Mali Draški vrh, ki je zaradi neoznačenosti, krušljivosti in tehnične zahtevnosti običajan bistveno manj.

Zapeljemo se na Pokljuko in nadaljujemo do Rudnega polja, kjer parkiramo. Vzpon začnemo v smeri markacij za Triglav in v nekaj minutah pridemo do smučišča, preko katerega nas usmeri smerokaz za Viševnik. Sledimo poti skozi gozd in izstopimo

Del grebena Malega Draškega vrha / Foto: Jelena Justin

ob zgornjem smučišču. Nadaljujemo preko smučišča, kjer pot lepo zavija, da strmine ne občutimo. Na vrhu smučišča se pot strmo vzpne in nas pripelje v kotanjo, kjer je na naši levi strani Plesišče, desno se odcepi pot čez Kačji rob. Pot se rahlo položi, potem pa se v nekaj okljukih dvigne na sedlo. S sedla se pod nami prvič pokaže planina Konjščica, za njo Uskownica, v ozadju pa se dviguje bohinjske gore. Od tod se tudi prvič pokaže naš današnji prvi cilj. Pot se strmo vzpenja, okoli nas so samo še pritlikavi borovci. Ko pridemo do grebena, nas do vrha Viševnika loči le še nekaj minut. Do vrha smo potrebovali približno eno uro in 30 minut.

Viševnik ponudi čudovit razgled; kot da bi bil v naročju Triglava, ki nam leži na dlani. Planika in Kredarica, zadaj slovenski očak. Med nami in Triglavom pa vidimo Tosc, na njegovi levi strani je Ablanca, pred njim pa Veliki Draški vrh in Mali Draški vrh, ki je le streljaj stran. Z vrha sestopimo na Srenjski preval. Sestop mora biti previden, saj je pot ponekod krušljiva. S Srenjskega prevala nadaljujemo po neoznačeni poti proti vrhu Malega Draškega vrha. Svetujem, da si na Prevalu na glavo poveznemo čelado, saj je vzpon direkten, strm in zelo krušljiv. Sledimo slabo vidni in neoznačeni stezi. Ponekod srečamo celo kakšnega možica, če nas ne zanese v kakšno drugo grapo, ki je morda videti manj krušljiva. Vzpenjamo se strmo, po neizraziti grapi, ponekod grapo tudi zapustimo. Možnosti za vzpon na greben je več. Svetujem, da sledimo grapi, ki nas bo pripeljala na oster, prepaden greben. Moj običajni vzpon gre kar naravnost na vzhodni vrh Malega Draškega vrha. Z njega sledimo grebenu, dvakrat celo izgubimo na višini in nadaljujemo do višjega zahodnega vrha, kjer je tudi velik možic. Previdnost na grebenu mora biti velika, saj je sem in tja prepadno. Z Viševnika

Mali Draški vrh, kot se vidi s Kačjega roba. / Foto Jelena Justin

Zahodni vrh Malega Draškega vrha z možicem / Foto: Jelena Justin

smo do vrha Malega Draškega vrha potrebovali eno uro.

Z Malega Draškega vrha je razgled še lepši. Globoko pod nami se odpre dolina Krma, nad katero kraljuje 'železna lady' Rjavina s svojim grebenom Luknje peči, Dimnika in Macesnovca. Triglavski podi pa Konjski preval, Šmarjetna, Kanjavec, Veliki Draški vrh,

Tosc, ki daje slutiti Vernar ... Preprosto lepo!

Previdno sestopimo z zahodnega vrha nazaj na Srenjski preval. Nekaj časa sledimo poti vzpona, nato pa nas vidni možici usmerijo navzdol. Z malce občutka za brezpotja lahko tudi vidimo pot. S Srenjskega prevala sestopimo proti Kačjemu robu, na severni strani

Viševnika. Na vzhodni strani Viševnikovega grebena se pot obrne proti zahodu in nas pripelje do planine pod Plesiščem, od koder sestopimo do smučišča in od tam na Rudno polje.

Nadmorska višina: 2132 m
Višinska razlika: 900 m
Trajanje: 5 ur
Zahtevnost: ★★★★★

Vaje za vratni del hrbtenice

BARBARA TAVČAR,
MASTER BODY
INŠTRUKTORICA,
PBS CENTER ŠPORTNE
ODLIČNOSTI

Naše telo je celovit in povezan sistem, kjer ima vsak člen pomembno vlogo. Nepravilnost v enem segmentu bo pripeljala do sprememb v celotnem sistemu, zato je posamezne dele nesmiselno obravnavati izolirano. Ko opazujete svoje telo, njegovo držo in delovanje, ga ocenite od stopal do glave.

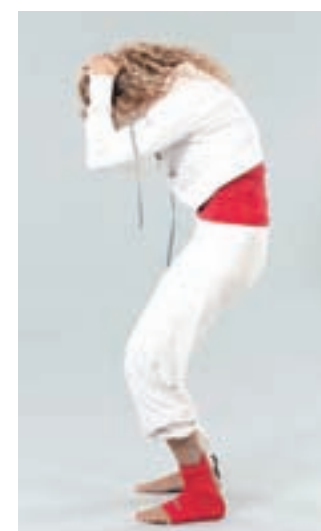
Privilegij, zaradi katerega lahko vzravnano stojimo in delujemo na dveh nogah, istočasno prinaša odgovornost in skrb, da se bo naše telo v pokončnem položaju zmoglo upirati sili gravitacije. Teža glave, ki ves čas balansira na naši hrbtenici, je dodatna obremenitev, močnih in funkcionalnih mišic v telesu pa vedno manj. Če temu dodamo še vse aktivnosti vsakodnevnega

življenja, kot so gledanje v računalniški zaslon, gledanje navzdol in pisanje SMS-ov, hitro lahko ugotovimo, da pri teh opravilih telo ni v pravem položaju. Glava se vse bolj pomakne naprej pred vertikalno centralno os telesa (ang. forward head posture), kar pripelje do napačnega položaja ram, zaobljenega hrbta in podobno. Tovrstno nepravilno telesno držanje bo prineslo tudi spremembo razpoloženja, slabšo koncentracijo, pomanjkanje energije, glavobole, bolečine v vratu in hrbtu, vrtoglavico, pogoste težave s sinusi in podobno, na fizičnem nivoju pa spremembe v kvaliteti gibanja.

Na žalost je oseb brez pomika glave naprej malo. Če ste se našli v zgornjem

Prepletene dlani postavite za glavo ter z vdihom glavo močno pritisnite v dlani. Začutili boste raztezanje pogosto prezakrčenih prsnih mišic ter aktivacijo zadnjih vratnih mišic. Če boste popolnoma vzravnani, se bo aktivacija čutila vzdolž celotne hrbtenice. Z izdihom počasi z vsakim vretencem posebej povlecite glavo v t. i. grbo. Dosegli boste nasprotni učinek – raztezanje medlopaticnih ter vratnih mišic ter krepitev prsnih. Izvedite osem ponovitev, tako da bo faza vdih nekaj trenutkov daljša kot faza izdih.

GIBAJTE SE Z NAMI (30)

opisu, je prvo, kar lahko storite, samokontrola. Večkrat se na delu in domačem okolju opomnite, kako držite glavo, kako sedite, na kakšen način med telefonskim pogovorom držite slušalko ali mobilnik in podobno. Če je telo že klonilo pod nepravilnimi konstantnimi mišičnimi obremenitvami, v trening vključite tiste kretnje, ki bodo usmerjene v aktivacijo vratnih, medlopaticnih mišic ter raztezanje prednjega, prsnega dela. Predlagamo izvedite, kadar je le mogoče, se posebno če imate zgoraj omenjene simptome. Kot pa vedno rada poudarim – učinkovit trening je holističen (celosten), rezultati pa dolgotrajni, če boste v vadbo vključili individualno prilagodljivost.

Doping in rekreativni športniki

Doping je žal prisoten tudi med rekreativnimi športniki, čeprav je o številkah težko govoriti, saj konkretnih podatkov in raziskav ni. V Sloveniji letno med rekreativci izvedejo le nekaj testov. Denarja za to ni. Slovenska antidopinška organizacija se trudi narediti čim več z ozaveščanjem in informiranjem.

MAJA BERTONCELJ

Kranj – Med slovenskimi rekreativci, predvsem kolesarji v zadnjih dneh odmeva primer kršitve protidopinških pravil Igorja Kopšeta, ki je bil 24. septembra na tekmi v Avstriji na dopinški kontroli izbran za odvzem urinskega vzorca, ki ga je brez tehtne obrazložitve zavrnil. Kot so sporočili s slovenske antidopinške agencije (SLOADO), ki je od avstrijske prevzela primer, serijski amaterski svetovni prvak prihodnja štiri leta ne bo smel tekrovati. Kolesar s Štajerskega je na omrežju Strava zapisal, da se mu je pred dirko začel prehlad in je vzel zdravilo Daleron Cold3, ki pa vsebuje za športnike prepovedano substanco psevdoefedrin. Drugi nedavni primer je iz vrhunškega športa, ko je bila pozitivna smučarska tekačica Norvežanka Therese Johaug, kot je pojasnila zaradi kreme za zaščito ustnic.

se udeležujejo tekmovanj, sploh če imajo tekmovalno licenco, morajo o tem obvestiti osebnega zdravnika, prav tako v lekarni vedo, kaj je na prepovedani listi. Lahko se zgodi, da jemlješ zdravilo, za katerega ne sumiš, da bi lahko vseboval prepovedane substance, pa jih. Če tudi so le v sledeh, to ne pomaga. Če se najde sled, je to dovolj, da se začne postopek. Nevednosti in izgovorov tukaj ni,« pojasnjuje Kalan.

Žiberna: »Pri množični rekreaciji oprijemljivih podatkov nimamo.«

Zanimalo nas je, koga se sploh lahko testira, zgolj registriranega tekmovalca rekreativca ali to ni pogoj. Odgovarja Lovro Žiberna, predsednik strokovnega sveta Slovenske antidoping organizacije in tudi kontrolor dopinga: »V osnovi vsak, ki dobi licenco od svoje nacionalne panožne zveze,

V Sloveniji je veliko rekreativcev, denarja, da bi tudi v tem segmentu športa na tekmovanjih potekala dopinška testiranja, pa ni. Izvedenih je le nekaj testov letno. Fotografija je simbolična, tekači na njej niso povezani z dopingom. / Foto: Maja Bertoncelj

Aleš Kalan, predsednik ŠD Bam.Bi iz Trboj, v katerem imajo dvainpetdeset licenciranih tekmovalcev, amaterskih kolesarjev, kar je največ v Sloveniji: »V društvu tekmovalnosti ne spodbujam. Res je, da se, tako kot vsi, radi pohvalimo, niso pa rezultati prioritetni cilj.«

So rekreativci dovolj ozaveščeni in seznanjeni o prepovedanih substancah in kako pogosto so testirani?

Kalan: »Nevednosti in izgovorov ni.«

S tematiko dopinga in rekreacije smo se obrnili na Aleša Kalana, predsednika ŠD Bam.Bi iz Trboj, v katerem imajo 52 licenciranih tekmovalcev, amaterskih kolesarjev, kar je največ v Sloveniji. »Doping pri rekreaciji je zagotovo aktualna tema. Govori se marsikaj. Med rekreativci je vedno bolj prisotna težnja po dobrih rezultatih. Želja po pokalu je močna, prepovedane substance pa so lahko dosegljive. Pot je kratka,« pravi Kalan, ki je tudi generalni sekretar Kolesarske zveze Slovenije. V zvezi s tekmovalnostjo je poudaril, da je v društvu ne spodbuja: »Res je, da se, tako kot vsi, radi pohvalimo, niso pa rezultati prioritetni cilj.«

Prepovedane substance vsebujejo tudi nekatera zdravila brez recepta, pozoren je treba biti tudi pri morebitnem nakupu prehranskih dopolnil. »Resnično je treba biti previden. Tisti, ki

prevzame pravila, kar pomeni, da je lahko testiran kadarkoli. Pravilom je zavezan 24 ur na dan. Eno izmed teh pravil je tudi protidopinško testiranje. Tisti, ki niso licencirani, pa so lahko prav tako testirani na tekmovanjih, ki potekajo pod okriljem panožnih zvez. Če bi nastopili na tekmovanju, ki ga organizira na primer Atletska zveza Slovenije ali Kolesarska zveza Slovenije, ste zavezani enakim dolžnostim, čeprav nimate licence. Če testiranje odklonite ali ste pozitivni, nosite tudi enake posledice, kot če bi bili vrhunski športnik. Če pa na primer neko športno društvo organizira športno prireditev, ki je panožna zveza ne podpre, potem ta pravila ne veljajo.«

Komentarja o prisotnosti dopinga v rekreaciji ne želi podati, saj: »Kar se tiče množične rekreacije, oprijemljivih podatkov nimamo, saj testiranja potekajo le občasno. Tudi v znanstveni literaturi podatkov ni veliko. So o uporabnikih fitnesa, kjer pa je doping precej prisoten. Relevantnega podatka, kolikšna je prisotnost dopinga v rekreativnem športu, nima

nobena država na svetu, ker so že v osnovi ti testi tako dragi, da jih večinoma uporabljajo za profesionalni, vrhunski šport, za amaterski šport pa, ko gre za res velika tekmovanja. Objektivnih podatkov ni in zato teme dopinga v rekreaciji ne želim komentirati, saj bi šlo zgolj za špekulacije. Ne morem se opreti na konkretne podatke, da bi lahko podal strokovno oceno.« Za večje število kontrol bi seveda potrebovali več denarja. In koliko stane eno testiranje? »Enoličnega odgovora na to vprašanje ni. Odvisno je od nabora substanc, ki jih iščejo. Osnovno testiranje je ocenjeno na okrog dvesto evrov za en vzorec, če gre za polno analizo, pa lahko en vzorec stane tudi do tisoč evrov. To je zgolj pavšalna ocena,« je še pojasnil Žiberna.

Dvoršak: »Poraba prehranskih dopolnil in preparatov je velika.«

Za natančno število vzetih vzorcev med rekreativci smo vprašali Janka Dvoršaka, direktorja Slovenske

antidoping organizacije, ki odgovarja: »Načeloma ne delamo testiranja na rekreativnih prireditvah, če pa že, jih delamo bolj vzorčno, preventivno. S tem želimo opozoriti na problem uživanja poživil. Zagotovo je uporaba snovi, ki izboljšujejo športno pripravljenost organizma, prisotna tudi med rekreativnimi športniki, zlasti med tistimi, ki zelo resno poskušajo svojo rekreativno aktivnost uveljavljati tudi skozi tekmovanja. Trditi, da je dopinga veliko, je trditev brez podlage, vendar glede na veliko porabo tovrstnih sredstev, glede na to, da so vsaj tisti, ki veliko trenirajo, zelo dobro informirani, je ta problem zagotovo prisoten. Ne obstajajo pa podatki, raziskave na tem področju, saj je do podatkov praktično nemogoče priti. Skrb zbuja pa je na drugi strani podatek o prodaji prehranskih dopolnil in preparatov. Ta poraba je velika. Mi v Sloveniji, na žalost, ker smo izredno omejeni s sredstvi, nimamo na voljo denarja, da bi lahko na rekreativnih prireditvah izvajali več

testiranj. Poskušamo s splošnim ozaveščanjem. Pred dvema letoma smo dobili nekaj sredstev Unesca za to in na Ljubljanskem maratonu izvedli uspešen projekt Izberi pravo pot. V Sloveniji nam sredstev za tovrstne aktivnosti nihče ne da. To je problem sistema, pa ne samo na področju rekreacije, še večji problem je na področju vrhunškega športa. Tudi tam ne izvedemo dovolj predvidenih testiranj.« Kot je pojasnil, med rekreativci na leto opravijo manj kot deset testiranj: »Ko na primer testiramo na kakšni kolesarski dirki, testiramo še koga iz amaterske kategorije, kaj več pa ne.«

Glede uporabe dopinga je potrebno stalno ozaveščanje, saj doping ni prepovedan le zato, ker spodkopava vrednote in integriteto športa, temveč tudi zato, ker ima njegova uporaba resne in dolgoročne zdravstvene posledice. Slovenska antidoping organizacija letno izvaja številne programe protidopinškega informiranja in ozaveščanja. Iz podatkov je razvidno, da je v letu 2015 skoraj tri tisoč udeležencev množičnih športnih prireditev sodelovalo v eni od aktivnosti, ki so jih izvajali.

Ferlic: »Uživajte v rekreaciji, ne glede na rezultat.«

In kaj pravijo rekreativci? Povprašali smo Janeza Ferlica, Gorenjca, ki je že vrsto

let v rekreativnem teku in nastopa v Sloveniji in tudi v tujini. »O dopingju se prav veliko ne zanimam in se tudi ne informiram, saj ne čutim potrebe. Pri zdravniku sem bil nazadnje pred petimi leti. Če si zdrav in nimaš težav, ne potrebuješ ničesar, zato tudi nimaš skrbi. Prav tako ne uporabljam nobenih prehranskih dopolnil. Malce bolj posolim juho, zjutraj spijem kavo s sladkorjem ... Veliko rekreativcev uporablja različne gele. Jaz jih nisem nikoli. Sem pa doma imel enega in se mi je ponesreči prebodel. Pustil sem ga na polici pol leta, ker me je zanimalo, kaj se bo zgodilo. Iz gela je ostala trda snov, ki je bila videti kot plastika. Potem pa vnesi to v svoje telo. Če bi bilo organsko, bi začelo smrdeti, postalo plesnivo ...,« je dejal Ferlic. O prisotnosti dopinga v rekreaciji pa dodal svoje mnenje: »Se govori, da nekateri uporabljajo prepovedane substance, celo zato, da bi premagali kolega iz kluba, prijatelja. To je sramota, zame nekaj nedopustnega. Sicer menim, da je večina rekreativcev čistih, vsaj upam tako, verjamem pa, da se sem in tja najde kdo, ki skuša biti boljši na ta način. Za to pa potrebujejo tudi precej denarja, saj to vsekakor ni poceni. Rekreativcem bi rekel, naj bodo pametni in razmišljajo prej, ker potem je prepozno. Uživajte v rekreaciji, ne glede na rezultat.«

Na spletni strani SLOADO (Slovenske antidoping organizacije) so vsi podatki o dopingju, vključno s seznamom prepovedanih snovi in postopkov. Objavljeno je tudi stališče SLOADO do prehranskih dopolnil, in sicer da uporaba večine prehranskih dopolnil predstavlja nesprejemljivo nevarnost za športnike in njihovo športno kariero. Prepričati se je treba o tem, kaj vsebujejo.

Zasegli konopljo

Trojico Kranjčanov so policisti ustavili, ko so se vračali z »žetve«.

SIMON ŠUBIC

Kranj, Kamnik – Gorenjski policisti so prejšnji teden več osebam zasegli konopljo. Kar okoli deset kilogramov prepovedane rastline so tako zasegli trem Kranjčanom, ki so jih prometni policisti na Polici pri Naklem ustavili med nočno prometno kontrolo. Sveže požeto konopljo je trojica, zoper katere sedaj kranjski kriminalisti vodijo predkazenski postopek, tovorila v prtljajniku avtomobila.

Kamniški policisti so pri 22-letnemu Kamničanu našli osem zavrtkov posušene konoplje in manjšo vrečko z vršički prepovedane

rastline, skupno nekaj manj kot sto gramov. Pri osumljencu so na podlagi sodne odredbe izvedli tudi hišno preiskavo, med katero so našli še tri zavitke konoplje in tehcnico. Mladega Kamničana, ki ga v preteklosti zaradi kaznivih dejanj, povezanih z drogo, še niso obravnavali, nekajkrat pa so ga zaradi prekrškov s področja prepovedanih drog, bodo kazensko ovadili.

Radovljjski policisti so v štirih ločenih postopkih konopljo zasegli štirim osebam, starim od 16 do 23 let, škofjeloški pa eni osebi, ki je stara 28 let. Zoper vse vodijo prekrškovne postopke.

Trije Kranjčani so imeli v avtomobilu deset kilogramov ravnokar požete konoplje.

Prevrnil se je na streho

Volčji Potok – Policiste so v soboto zvečer obvestili o prometni nesreči v Volčjem Potoku. Kot so z ogledom kraja nesreče ugotovili, je 20-letni voznik osebnega avtomobila Peugeot 206 vozil iz smeri Kamnika proti Radomljam, v Volčjem Potoku pa je zaradi vožnje preblizu desnega roba zapeljal s ceste. Avtomobil se je potem prevrnil in na strehi obstal v občestnem jarku. Dvajsetletnik, ki je bil v vozilu sam, se je lažje poškodoval, kraj nesreče pa je zapustil že pred prihodom policistov in poiskal zdravniško pomoč na urgenci Kliničnega centra v Ljubljani. Policisti so zoper voznika odredili strokovni pregled.

Vlomilci na delu

Kranj – Tudi zadnji konec tedna so gorenjski policisti obravnavali nekaj vlomov, nekatere od njih pa bi lastniki lahko tudi preprečili s skrbnejšim ravnanjem, so sporočili s Policijske uprave Kranj. V petek ponoči je neznan storilec v Britofu vlomil v dva objekta in iz obeh odnesel orodje. Vlome so obravnavali tudi na Jesenicah, v Naklem in na Mlaki pri Kranju, a storilci niso nikjer ničesar odtujili. V Kranju je nekdo v soboto popoldne vlomil v avtomobil, v katerem je našel prenosni računalnik.

Konec tedna regijska vaja

Kranj – V petek in soboto bo na Gorenjskem potekala regijska vaja enot zaščite in reševanja Ruševina 2016, na kateri bodo sodelovali tudi reševalci z avstrijske Koroške. Vajo organizirajo kranjska izpostava Uprave RS za zaščito in reševanje ter enajst gorenjskih občin.

Planinec si je poškodoval nogo

Kranjska Gora – V petek dopoldne si je na poti z Jasne na Vitranc planinec poškodoval nogo. Poškodovanega planinca so prvi našli kranjskogorski policisti. Na pomoč so prišli reševalci postaje GRS Kranjska Gora in poškodovanca prenesli v dolino, kjer so ga prevzeli reševalci Nujne medicinske pomoči Jesenice.

Gorele saje

Kranj – V stanovanjski hiši na Šucevi ulici v Kranju so v nedeljo zjutraj zagorele saje v starejši peči za centralno kurjavo. Posredovali so kranjski gasilci, ki so nadzirali potek ohlajanja peči, gasiti pa jim ni bilo treba.

Zapor in vrnitev zaslužka

Prvoobtoženi Martin Bohnec je priznal očitano pridelavo in preprodajo konoplje in hašiševega olja, zato so ga obsodili na štiri leta zapora, vrniti pa bo moral tudi ves nezakonit zaslužek.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Martina Bohneca iz Kopra, prvoobtožena na sojenju domnevnim članom lani razkrite kriminalne združbe, ki naj bi se ukvarjala s pridelavo, predelavo in preprodajo konoplje, so prejšnji teden na Okrožnem sodišču v Kranju obsodili na štiri leta zapora, kakor se je že predhodno pogodil s kranjskim tožilstvom. Sodnica Milena Turuk mu je dodatno odredila tudi povrnitev 47.700 evrov (od tega so mu tri tisoč evrov že zasegli pri hišni preiskavi), kolikor naj bi po njenem izračunu zaslužil s kriminalno dejavnostjo. Slednje je obtoženega negativno presenetilo, saj sklenjen sporazum o priznanju krivde ni vseboval nobenih finančnih obveznosti. A sodišče je zavezano, da obsojenim odvzame ves nezakonit zaslužek, četudi se s tožilstvom drugače dogovorijo, je pojasnila sodnica, ki je Bohnecu podaljšala tudi pripor. »S tem sem se ukvarjal, ker nisem mogel drugače odplačevati dolgov in preživljati otrok, ki so sedaj na robu preživetja. Ali res pričakujete, da bom lahko tak

Martin Bohnec je na kranjsko sodišče prišel še dobre volje, precej slabše razpoložen pa ga je zapustil, potem ko je izvedel, da bo moral vrniti še 44.700 evrov nezakonitega zaslužka. / Foto: Primož Pičulin

znesek plačal na legalen način?« je protestiral po razglasitvi sodbe. Sodnica ga je seznanila, da se še vedno lahko pritoži na višino kazni, o čemer naj se pogovori z zagovornikom Milanom Krstičem.

Pred dobrim letom dni je policija v odmevni kriminalistični preiskavi zoper organizirano hudodelsko združbo, ki je delovala predvsem na Primorskem in

Gorenjskem, izvedla hišne preiskave pri 33 osumljenih, pri katerih so našli okoli 75 kilogramov konoplje, 735 mililitrov hašiševega olja, 89 sadik konoplje ter manjše količine halucinogenih gob, heroina in drugih prepovedanih drog. Kazenski pregon zoper sedemnajst obtožencev je prevzelo kranjsko tožilstvo, sodni proces pa je stekel letos spomladi. Na predobravnavnih

narokih je krivdo priznalo deset osumljencev, ki so bili večinoma obsojeni na pogojne zaporne kazni ali družbeno koristno delo, sedmerica pa je krivdo zanimala.

Med tistimi, ki krivde niso priznali, je bil tudi prvoobtoženi Bohnec, ki pa se je do začetka glavne obravnave očitno premislil in s kranjskim tožilstvom pogodil za milejšo kazen v zameno za takojšnje priznanje, da je daljše časovno obdobje v večjih količinah proizvajal in prodajal prepovedano drogo konopljo ter hašiševo olje. Sporazum o priznanju krivde je sodnica Milena Turuk sprejela in Bohneca obsodila na dogovorjeni štiriletni zapor. Tožilstvo je pri sklenitvi sporazuma o končni kazni upoštevalo tudi mnenje izvedenca psihološke stroke, da je obtoženi močno motiviran za spremembo življenja, da ima jasne cilje za prihodnost, da želi živeti drugače in brez izvrševanja kaznivih dejanj, je pojasnila okrožna državna tožilka Nadja Gasser, ki pa je kljub pozitivni prognozi za Bohneca predlagala podaljšanje pripora zaradi ponovitvene dejavnosti.

Pešci naj poskrbijo za svojo vidnost

V zimskem obdobju je še posebej pomembno, da pešci poleg spoštovanja prometnih pravil poskrbijo tudi za svojo vidnost. Letos je umrlo osem pešcev več kot v enakem obdobju lani.

SIMON ŠUBIC

Kranj – V nedavno končani štirinajstdnevni preventivni akciji za večjo varnost pešcev so slovenski policisti v krajših poostrenih nadzorih na najbolj izpostavljenih lokacijah ugotovili 198 kršitev med vozniki motornih vozil in kar 1539 kršitev pri pešcih. 730 kršiteljem so izrekli opozorilo, druge so oglobili. »Nadzor je pokazal, da je še vedno veliko kršitev tako na strani voznikov kot pešcev. Število izrečenih ukrepov kaže, da še nismo na dovolj visoki stopnji ozaveščenosti, da se je treba v prometu obnašati odgovorno in varno,« ugotavlja Ivan Kapun, vodja Sektorja prometne policije na Generalni policijski upravi.

Kljub številnim preventivnim aktivnostim in nadzorom se je število smrtnih žrtev med pešci letos občutno povečalo. Letos je namreč na cestah umrlo že

Policisti pozivajo pešce, naj v zimskem obdobju poskrbijo za boljšo vidnost, upoštevajo prometna pravila in uporabljajo prometne površine, ki so jim namenjene. / Foto: Gorazd Kavčič

devetnajst pešcev, lani v enakem obdobju pa enajst. »Prihajamo pa v obdobje, ko so prometne razmere slabše zaradi slabših vremenskih razmer, čedalje krajših dni ipd., zato bi apeliral na vse voznike, naj bodo pozorni na pešce. Vsekakor pa tudi pešci lahko veliko naredijo za svojo varnost, tako da spoštujejo cestnoprometne

predpise in poskrbijo za svojo vidnost z uporabo svetlejših oblačil ter kresničk ali odsevnih trakov v nočnem času,« opozarja Kapun.

Tudi zadnji smrtni nesreči, v katerih sta prejšnji teden umrli pešca, sta se zgodili ob slabi vidljivosti zaradi dežja in v nočnem času. »Prav zato opozarjamo na

pozornost in skrb udeležencev v prometu drug za drugega. V prometu moramo sobivati, ne da smo si nasprotniki,« je še pozval Kapun.

Letošnja prometna statistika je tudi sicer slabša od lanske, saj so ceste do nedelje terjale že 112 smrtnih žrtev, v enakem obdobju preteklega leta pa 101 smrtno žrtev.

S temi Snovanji želimo v Gorenjskem glasu med prvimi počastiti stoto obletnico smrti cesarja Franca Jožefa I. Umril je 21. novembra 1916 malo po 21. uri zvečer. Istega leta je 18. avgusta dopolnil šestinosemdeset let, vladal pa je kar osemindeset let!

Franc Jožef, naš cesar

MIHA NAGLIČ

Ker je povod za ta Snovanja stoletnica cesarjeve smrti, preberimo najprej, kako je preživel svoj zadnji dan in se poslovil od tega sveta. »V začetku novembra 1916 je začel Franc Jožef vidno hirati. Vsako najmanjše gibanje ga je zelo izmučilo. Vsi, ki so prihajali na obisk, so dobili navodilo, da je pod pisalno mizo tipka, na katero naj pritisnejo, če bi bilo treba poklicati komornega strežaja. Bolnika je mučil kašelj, poleg tega je tudi shujšal. 9. novembra je Franc Jožef prvič dobil vročino. Hoteli so mu preskrbeti redovnice, da bi ga negovale, pa je odklonil: 'Moji trije služabniki, ki so zvesto služili zdravemu cesarju, naj negujejo tudi bolnega.' 19. novembra so zdravniki ugotovili pljučnico. Cesar, ki je še vedno delal pri pisalni mizi, se je zapletel v odejo za noge in padel. Ker tega ni nihče opazil, je dr. Kerzl ukazal, da mora odslej komorni strežaj sedeti v sosednji sobi pri odprtih vratih. / Torek,

21. novembra: vročina 38,1 st. Kljub temu sedi Franc Jožef od zgodnjega jutra pri pisalni mizi. Z zdravniškega stališča je stanje brezupno. Popoldne se temperatura zviša, bolnik pri mizi večkrat zaspi. Ob štirih se še zadnjič podpiše. Zdaj zdravniki zahtevajo, da bolnika prenesejo v posteljo. Čeprav je na koncu moči, se upira: 'Še veliko dela imam.' Ko potem končno leži, vpraša komorni strežaj Ketterl kot vsak večer: 'Ima Vaše veličanstvo še kak ukaz?' Nakar Franc Jožef odgovori: 'Jutri zjutraj ob pol štirih!' Malo pozneje želi piti. Nihče mu ni sposoben pomagati spiti skodelice čaja. Spet je tu Ketterl, ki mu z blazino dvigne glavo, da lahko pije. 'Kaj se zdaj dogaja?' vpraša umirajoči cesar in izgubi zavest. Težko dihanje se stopnjuje. Po stari navadi glede navzočnosti prič so ob umirajočem vladarju: prestolonasledniški par, hči Marija Valerija, nadvojvode, adjutanti, zdravniki, služabniki. Po napadu kašlja se umirajoči še enkrat vzravna in nato omahne. Pet minut čez devet dr. Kerzl ugotovi, da je umrl.«

Tako je umrl. Na naslednjih straneh pa pišemo predvsem o njegovem življenju in delu. Najprej pogledamo v njegovo zasebnost, v njegove odnose z ženskami. Tu je na prvem mestu cesarica Elizabeta (Sisi), ki je bila bolj begave narave in je zlasti po samomoru sina Rudolfa vse bolj bežala z dvora, kjer se tudi sicer ni dobro počutila. Soproga je sama seznanila z gledališko igralko Katarino Schratt, ta pa je postala cesarjeva velika »prijateljica« in to ostala vse do njegove smrti, kar 30 let. Prijateljica napišemo zato, ker naj ne bi bila tudi njegova ljubica. V tej vlogi se je znašlo kar nekaj drugih Dunajčank, pri katerih je cesar tešil svojo moško slo. Cesarici namreč sploh ni bilo za »tiste reči«.

V teh rečeh lahko hitro zapadeš na raven rumenega tiska, kar se za Snovanja seveda ne spodobi. Zato sledi daljši intervju, kar čez štiri strani. V njem cesarja in še zlasti njegov odnos do Slovencev – in Slovencev do njega – predstavi prof. dr. Peter Vodopivec, eden najvidnejših slovenskih zgodovinarjev. Njegove razlage so s

»kritične distance«; ne pristaja na že poznane poglede in stereotipe, ampak jih znova presoja po svoji pameti in v luči novejših raziskav. Eden od stereotipov je, denimo, da je bil cesar zapet, birokratski in vojaški človek. Vodopivec: »Franc Jožef ni bil tako suhoparen in brez čustev, kot se je dolgo trdilo. Koliko je razumel svoj čas in njegova pomenja, je seveda drugo vprašanje, da pa ni bil nasprotnik vseh sprememb in je pristajal na počasno spreminjanje in postopno demokratizacijo, je danes jasno.« Tako. In za posledek je na zadnji strani še opis cesarjevega edinega obiska na Gorenjskem.

Cesarja so kar naprej spraševali po njegovem mnenju o raznih rečeh. Njegovi odgovori so bili največkrat šablonski. Najbolj značilen je tisti, ki ga je izrekal po raznih prireditvah, denimo po gledaliških premierah. Veličanstvo, kako se vam je zdelo? Odgovor: »Es war sehr schön, es hat mich sehr gefreut.« Bilo je zelo lepo, zelo me je razveselilo. Zakaj vedno enak odgovor? Zato ker je leta 1868 Eduard van der

Nüll, arhitekt znamenite Državne opere (Staatsoper) ob Ringu naredil samomor, ker so po slovesnem odprtju nekateri veljaki omalovaževali njegovo stvaritev in med temi je bil tudi cesar. Ta je videl, da ni vseeno, kaj kot cesar reče, zato je namesto stvarnih ocen odtlej raje ponavljal vedno isto frazo.

Slavna je tudi njegova izjava, da mu v življenju nič hudega ni bilo prihranjeno. »Mir bleibt doch gar nichts erspart auf dieser Welt!« In mu res ni bilo. Leta 1867 so mu v Mehiki ubili brata Maksimilijana, mehiškega cesarja. Leta 1889 je njegov edini sin in prestolonaslednik Rudolf storil samomor v dvorcu Mayerling. In 1898 so mu v Ženevi umorili še ženo, cesarico Sisi, na katero je bil kljub vsemu zelo navezan in je potrpežljivo prenašal njene muhavosti. In potem je prišel še nesrečni sarajevski atentat 1914, zaradi katerega mu ni ostalo drugega, kot da se ukloni lastnim militaristom in se poda v vojno, čeprav je slutil, da bo ta usodna in da je ne bosta preživela ne on ne njegovo cesarstvo ...

Nič hudega mu ni bilo prihranjeno. Leta 1867 so mu v Mehiki ubili brata Maksimilijana; 1889 je edini sin in prestolonaslednik Rudolf storil samomor; 1898 so mu v Ženevi umorili ženo, cesarico Sisi. Leta 1914 pa se je zgodil še atentat v Sarajevu ...

Sto let pozneje tale slika: naš cesar na mrtvaški postelji 21. novembra 1916 na Dunaju / Foto: Wikipedija

Cesar Franc Jožef je bil zelo »zapet«, oblečen v vojaške uniforme, po cele dneve je uniformiran sedel za pisalno mizo, pregledoval in podpisoval cesarske akte. V »tistih rečeh« pa je bil vendarle bolj »odpet«: v odnosu do žensk, ki jih je bilo v njegovem dolgem življenju kar nekaj ...

Franc Jožef, cesar med ženami

MIHA NAGLIČ

Mlademu cesarju, ki je na prestol sedel leta 1848, ko mu je bilo komaj 18 let, je bilo treba najti nevesto, že zato, da bo monarhiji rodila prestolonaslednika. Cesarjeva mati, nadvojvodinja Zofija, ki so ji rekli tudi »skrivna cesarica«, je šla v akcijo, začeli so se ogledi ...

Cesarica Sisi

»Franc Jožef v zakon ni stopil neizkušen. Prvič je ljubimkal z grofico Elizabeto Ugarte, s katero je plesal na več dvorskih plesih; ko se je nekega večera z njo celo umaknil v sobo, je zacvetelo opravljanje na dvoru in Zofija je ukrepala. Poročeno grofico je naročila k sebi in ta je nato odpotovala z Dunaja. Boljše možnosti je imela nadvojvodinja Terezija, hči nadvojvode Jožefa, madžarskega palatina. Lepa nadvojvodinja je bila kot sestra nadvojvode Štefana, ki je med revolucijo simpatiziral z Madžari in so ga zaradi njegovega vedenja celo izgnali iz monarhije, za Zofijo nesprijemljiva. Hotela je zvezo z nemško princeso, najraje s prusko. Leta 1852 se je Franc Jožef peljal v Berlin in se takoj zaljubil v princeso Ano, nečakinjo pruskega kralja Fridriha

Viljema IV., ki je bil poročen z eno izmed Zofijinih sester. Toda Ana je že bila zaročena z nemškim princem in Prusija je Franca Jožefa zavrnila. Zofija je bila tako prepričana o prednostih te zveze s hišo Hohenzollernov, da se je borila za ta zakon in celo pogledala skozi prste, da je bila Ana protestantka. Vendar ni bila uspešna, Hohenzollernov ni zanimala zveza s Habsburžani. Princ Viljem je o odpovedi celo menil: 'Mi, Prusi, si čestitamo, da je Avstrija potrdila svojo podvrženost v našem glavnem mestu, ne da bi odstopili niti za ped političnih tal.' V kolikšni meri je protihabsburška drža kneza Bismarcka že vplivala na to odločitev, je odprto. Franc Jožef se je vsekakor vrnil na Dunaj brez neveste. Toda Zofija se ni vdala. Še druge nemške princeze so bile njene nečakinje. Princesa Sidonija Saška za Franca Jožefa ni bila dovolj lepa in tako je Zofija leta 1853 povabila v lshl svojo sestro Ludoviko in njeni hčerki Heleno in Elizabeto, da so skupaj praznovali cesarjev rojstni dan. Bavarska stranska linija Wittelsbacher sicer ni bila prva izbira za avstrijskega cesarja, vendar je bila nemška in katoliška. Zofija je starejšo od sester, resno in dobro vzgojeno Heleno, ki so jo v družini klicali Nene, izbrala za sinovo nevesto. Toda zgodilo se je čisto drugače.« (U,

Cesarica in cesar na konjih, fotografirana v letu njene smrti, 1898 / Foto: Wikipedija

35–36) Mladi cesar se je že na prvi pogled zaljubil v petnajstletno Sisi. Že tisto poletje je bila zaroka in naslednjo pomlad poroka.

Zakon se je sprva zdel uspešen, a le na videz. Elizabeta se je vse težje podrejala strogemu dvornemu protokolu (»španska etiketa«), ki je veljal še iz časov, ko so bili Habsburžani tudi španski kralji. Mladi cesar je bilo pogosto zdoma, zlasti na bojnih pohodih v Italiji, kjer je sprva sam poveljeval vojski, a se na bojiščih v tej vlogi ni izkazal. Doma se je večala napetost med cesarjevo materjo in mlado cesarico, razmerje med taščo in snaho je bilo vse bolj naporno, čeprav je bila prva drugi teta. »Že v prvih letih zakona je Elizabeta uporabila svojo ženskost kot sredstvo za pritisk na Franca Jožefa. Če se cesar v nenehnih preprih med taščo in Elizabeto ni postavil na njeno stran, ga je ta hitro spodila iz svoje spalnice. To je bila zanjo preprosta taktika, saj v sebi vse življenje ni mogla prebuditi telesne ljubezni. Tudi nevrotični bolezenski simptom bruhanja je psihično povezan z odporom do vsakršnih telesnih užitkov, predvsem do spolnosti. Številne Elizabetine izjave in pesmi kažejo na njeno izredno zadržanost do spolnosti. 'Ne maram za ljubezen, ne maram za bokal, / Od prve

mi je hudo, od drugega slabo!' Mladi ženi, ki je postala cesarica, so zelo verjetno vcepili staro pravilo vladarskih hiš: 'Preprosto leži, zapri oči in misli na cesarstvo. To je tvoja dolžnost.' ... Sčasoma je zakon cesarskega para postal tak, kot pravi življenjska izkušnja marsikaterega para: zakonci se najbolje razumejo, če ne živijo skupaj. V poznejših letih je Elizabeta povedala svoji najmlajši hčeri Mariji Valeriji: 'Zakon je nesmisel. Kot 15-letnega otroka te prodajo, priseči moraš, cesar ne razumeš. To potem 30 ali več let obžaluješ, rešiti pa se ne moreš.« (B, 108–109)

Cesarski primer za psihiatra

Če bi bila Sisi bolj prilagodljiva in potrpežljiva oseba, bi problemov najbrž sploh ne bilo. Ker pa to ni bila, so nastale težave. Še več: patolog Hans Bankl jo označi kot »primer za psihiatra«. »Ko je Sisi spoznala, da ne more dobiti boja proti dvornemu protokolu, tašči in trmaste mu možu, se je še bolj posvetila sebi. Do tradicionalnih dolžnosti zakonske žene in matere in tudi do svojih obveznosti kot cesarica je bila ravnodušna. Iz njenih izjav lahko sklepamo, da je v prvi vrsti mislila nase. Elizabeta je sprejela le udobje svojega visokega stanu, ne pa tudi

dolžnosti. Živela je v sebičnem ravnodušju; igrala se je s papagaji in psi, rada je imela konje, pisala je melanholične diletantske verzice o svojem nesrečnem, nerazumljenem življenju. Stikov z okolico ni želela navezovati, izogibala se je že težnih pogovorov. Pri svojih redkih predstavniških nastopih je delovala kot lutka in v javnosti dosledno molčala. Ustrezno oznako cesarskega para najdemo v pismu pruske kronske princeze svoji materi, angleški kraljici Viktoriji: 'Zelo je plaha in boječa, le malo govori. Res se je težko pogovarjati z njo, kajti zdi se, da bolj malo ve in jo zanima le malo stvari. Cesarica ne poje niti ne riše ali igra klavir, le malo govori o svojih otrocih ... Cesar je zaljubljen vanjo, ampak zdi se mi, da ona ni zaljubljena vanj. Deluje zelo nepomembno, preprosto in kar človek iz njegovih slik in fotografij ne bi verjel, izgleda star in zguban, njegovi rdečkasti brki in zalizci pa mu nič kaj ne pristojijo. Franc Jožef ni preveč oz. sploh ni zgovoren, skratka izredno nepomemben.' Tako neposredno se je seveda lahko izrazila le Prusinja. Za Elizabeto so bili značilni psihosomatski in psihonevrotični bolezenski znaki. Sisi je bila kot otrok zdrava, od prvega dne zakona pa je vedno bolehal. Cele mesece je imela napade kašlja, bala se je iti po ozkih stopnicah.

»Franc Jožef v zakon ni stopil neizkušen. Prvič je ljubimkal z grofico Elizabeto Ugarte, s katero je plesal na več dvorskih plesih; ko se je nekega večera z njo celo umaknil v sobo, je zacvetelo opravljanje na dvoru in Zofija je ukrepala ...«

Cesarica Elizabeta v mlajših letih / Foto: Wikipedija

ZAUPNO

Snovanja

Zelo pogosto je imela vročino in na splošno ji je bilo vedno slabo. Zaradi trmaste ga odklanjanja hrane je bila slabokrvna in stalno telesno izčrpana. Slabo počutje ji je vedno prišlo prav kot izgovor, da se je lahko izognila obveznostim na dvoru. Sisi je gojila kult lastne lepote. V času, ko so dajali prednost oblinam, je zagovarjala ideal vitkosti, za kar nihče ni pokazal razumevanja. Velika je bila 172 cm in bila celo za nekaj centimetrov večja od moža, tehtala pa 50 kg. V pasu je merila komaj verjetnih 50 cm. Da bi obdržala nizko težo, se je nenehno držala shujševalnih diet, veliko je jezdila in hodila na dolge pohode. Poleg svojih soban je dala zgraditi še prostor za gimnastiko in masažo. Iz vsega tega lahko nedvoumno razberemo anoreksijo, bolezensko hujšanje je s hudo manijo po gibanju in z menjajočimi se obdobji depresivnosti ter razdraženosti in agresivnosti. Ego-centričnost se kaže že iz njene dnevnega reda: vstajala je ob petih, pozimi ob šestih; po telovadbi in gimnastiki je imela skromen zajtrk, temu je sledilo friziranje, ki je trajalo najmanj dve uri. Zraven so ji brali ali pa je čas izrabila za učenje jezikov (madžarščine, pozneje grščine). Nato je prišlo na vrsto oblačenje – kostim za sabljanje ali za ježo. S tem je bil njen dopoldan zapolnjen. Za kosilo je največkrat zaužila le krvavi sok, ki so ga iz polsurovih biftekov iztisnili v nekakšno juho. Sledil je večurni sprehod, bolje rečeno dolg marš v hitrem tempu. Okoli petih popoldne sta bila ponovno na vrsti preoblačenje in friziranje. Če res ni šlo drugače, se je Elizabeta okrog sedmih zvečer pojavila pri družinski večerji in tam srečala moža, večinoma edinkrat v dnevu. Takoj ko je mogla, se je spet umaknila ...« (B, 109–111)

Na protislovnost cesaričinega duševnega profila kaže tudi dejstvo, da je po eni strani verjela v duhove, bila je vraževerna in predana spiritizmu, po drugi strani pa je verjela tudi v – švicarske banke. »Kljub spiritističnim težnjam in odmaknjenosti od uradne vere je imela Elizabeta realen pogled na materialne stvari. Velik del svojega premoženja je brez cesarjeve vednosti prenesla v Švico v Rothschildovo banko, da bi se tako zavarovala, če bi se kdaj odselila. Tudi najdragocenejše, kar je hotela zapustiti svetu – svoje spise in pesmi – je prenesla v Švico, ker se ji je republika za prihodnost zdela varnejša od monarhije. Sisi je bila v svoji brezobzirni sebičnosti tako zvrta, da je zase vzela

najboljše: živela je sicer od monarhije, a le z mislijo nase, in si zato bančni račun odprla v Švici.« (B, 113)

Lahko bi živela krasno dvorno življenje, ki bi ga ji vse podanice zavidale. Tako pa je kar naprej bežala od tega življenja in se zatekala v svoj svet konjev, telovadbe, stradanja in begavih potovanj. Na njenem zadnjem jo je 10. septembra 1898 v Ženevi umoril italijanski anarhist Luigi Luceni; s staro, a ostro in ozko železno pilo jo je zabodel v prsi. Rana je bila tako ozka in globoka, da na zunaj sploh ni krvavela, umrla je od notranje krvavitve.

Po smrti – pravzaprav že za življenja – je postala mit in to je še danes. Zakaj? »Razlog za popularnost cesarice Elizabete je v predstavi, ki jo imajo o njej ljudje, kot na primer: stradala je kot Lady Di; jahala je in se borila z mečem kot d'Artagnan; telovadila je kot Jane Fonda; umorjena je bila kot J. F. Kennedy; videti je bila kot Romy Schneider. Cinizma šovbiznisa se ne da prekositi. Geslo za Elizabeto se glasi: Smrt ji lepo pristoji. Smrt ji dobro de.« (B, 119)

Cesarjeve ljubice

Med ženami, ki so pestrile cesarjev vsakdanjik, je imela posebno vlogo njegova dolgoletna prijateljica Katarina Schratt, slavna igralka dunajskega Burgtheatra. Seznanila ju je – cesarica sama. »Pregnana«, kot je bila, se je dobro zavedala, da mož potrebuje ob sebi žensko in da jo mora, kadar nje ni na Dunaju – to pa je bilo kar naprej – nadomestiti neka druga ženska. In tako je za to drugo kar sama poskrbela. Cesar in

Cesar Franc Jožef na sprehodu s prijateljico Katarino Schratt / Foto: Wikipedija

igralka sta se izredno dobro ujela, njuna dnevna srečavanja so postala zakon in tega niso skrivali. Za javnost sta postala »prijatelja«. Še danes se ne ve, ali sta bila »samo« to ali tudi ljubimca. Bolj verjetna naj bi bila prva možnost.

»Katarina Schratt ni bila edina cesarjeva ljubica, čeprav ni jasno dokazano, da je to sploh bila. V njenem dopisovanju, ki glede tega ni optimalen vir, vsekakor ni mogoče najti namiga, ali je bilo njuno prijateljstvo več kot le platonsko. V pismih je sicer govora o poljubih, ki so nakazani kot kratke črte. Citati, da cesar upa, da jo 'bo znova našel v postelji', niso dokaz intimnega odnosa, ker so iztrgani iz konteksta in ker se nanašajo na takrat tako imenovani 'tihan teden' (menstruacijo), ki ga je Katarina Schratt večinoma preživela v postelji. Včasih je tudi v tistih dneh sprejemala obiske, v elegantnem negližeju je ležala na postelji. Francu Jožefu so se tiste ure zdele posebno prijetne in zaupne. Tudi osebni komorni strežaj Ketterl je poročal: 'Gospa Schratt ni bila cesarjeva 'prijateljica', temveč cesarjev prijatelj, in sicer njegov najzvestejši, najboljši, najpametnejši in najbolj nesebični'.« (U, 91)

Ker – kot rečeno – cesarici seks ni bil eden od njenih telesnih hobijev – jahala je predvsem konje –, si je moral cesar, dokler je bil še mlad moški, to potrebo tešili drugje. In si jo je res. »Pred Katharino Schratt je imel Franc Jožef vsekakor nekaj ljubic, mednje je v letih 1870 spadala šivilja za perilo v pralnici Hofburga, gospodična Rosa Moskowicz, ki se je po treh letih dvorne službe umaknila

Ana Nahowski, ko je imela 22 let (1882) in je bila ljubica cesarja Franca Jožefa. / Foto: Wikipedija

v zasebno življenje. Od takrat je z dvora prejela tristo guldnov pokojnine za vse življenje in se pozneje poročila z grofom Andreasom Zichyjem. Z Ano Nahowski je imel cesar razmerje od 1875 do 1889. Spoznala sta se med sprehodom v schönbrunnskem grajskem parku in Franc Jožef je Ano, kot je razbrati iz njenih zapisnikov v dnevniku, redno obiskoval vrsto let v zgodnjih jutranjih urah v njeni novi vili v Maxingstrasse poleg grajskega vrta, ki si jo je kot cesarjeva ljubica lahko privoščila. Ana je bila v drugem zakonu poročena z uslužbencem podjetja Južne železnice in je imela pet otrok, od katerih sta se zadnja dva rodila v času zveze s Francem Jožefom. Cesarjevi obiski so bili vedno le kratki in so najbrž služili le enemu namenu, nikoli ni bilo prijetnega klepe-

Gledališka igralka Katarina Schratt leta 1886, ko je spoznala cesarja in postala njegova zaupnica.

ta, tako kot pozneje s Katharino Schratt. Ana Nahowski ni dobivala niti dragocenih daril niti ljubeče pozornosti, cesar se tudi ni zanimal za njene otroke, čeprav bi teoretično dva lahko bila njegova. Ali je bila Anina hči Helene, ki se je pozneje poročila

s skladateljem Albanom Bergom, dejansko hčerka Franca Jožefa, kot vedno znova trdijo, ni mogoče jasno potrditi. Vsekakor ni v Anninem dnevniku nobenega namiga na to, niti Helene Berg se ni nikoli sama izjasnila o tem.« (U 91–92)

Naj k navedenim trem damam, ki so cesarju bogatila vsakdanjik v njegovih zrelih letih, omenimo samo še avanture, ki jih je imel pred poroko. Grofico in dvorno damo Elizabeto Ugarte in njuno razmerje iz prevratnega leta 1848 smo že omenili. Biografi omenjajo še razmerje z balerino Katarino Abel (1850) in plesalko Margit Libenyi (1852). Rosa Moskowicz je stopila v njegovo življenje 1870, Ana Nahowski 1875, Katarina Schratt pa 1886 in je z njim ostala vse do smrti, torej kar 30 let!

Povzemimo: Cesarica je cesarju rodila sina prestolonaslednika, a ta si je v Mayerlingu sam vzel življenje. Ostali sta njuni dve hčeri, Gizela in Marija Valerija. Cesar in cesarica sta se drug drugemu vse bolj odtujevala, nazadnje so tudi njo umorili. Njegova edina prava prijateljica v življenju je bila igralka Katarina Schratt, z njo se je družil zadnjih 30 let. Moške potrebe pa si je pred njo tešil pri mnogih, cesarskemu veličanstvu vedno ustrežljivih in tudi primer- no poplačanih damah. Skratka: v vsakdanjem življenju in zlasti v odnosu do ženske naš cesar ni bil taka puščoba, kot je bil v svojem birokratskem in vojaško navdahnjenem slogu vladanja.

(Glavna vira tega članka: B = Hans Bankl, Bolni Habsburžani, prevedli Jakobina Slapar in Marjeta Kočevar, Ljubljana, 2004; U = Katrin Unterreiner, Cesar Franc Jožef 1830–1916, Miti in resnica, prevedla Jasna Milinković, Ljubljana, 2010)

Cesarici seks ni bil eden od njenih telesnih hobijev – jahala je predvsem konje. Zato si je moral cesar, dokler je bil še mlad moški, to potrebo tešili drugje. In si jo je res ...

Povoda za ta pogovor sta dva, prvi je cesarski, drugi osebni: 21. novembra bo minilo sto let od smrti našega cesarja Franca Jožefa, ugledni slovenski zgodovinar Peter Vodopivec pa je 7. julija dopolnil sedemdeset let. Cesarja povzdiguje, zgodovinarja sprašujemo.

Slovinci, cesarju iskreno vdan narod

PROF. DR. PETER VODOPIVEC,
PROFESOR NOVEJŠE ZGODOVINE, UPOKOJENI SVETNIK INŠTITUTA ZA NOVEJŠO ZGODOVINO

MIHA NAGLIČ

Prav na dan stote obletnice cesarjeve smrti je pri založbi Modrijan napovedan izid kapitalne nove knjige. Slovenska zgodovina je njen naslov, 864 strani v dveh zvezkih, avtorji ste trije, poleg vas še vaša kolega Peter Štih in Vasko Simoniti. Je ta 21. november zgolj naključje?

»Datum je določila založba, ki želi knjigo predstaviti na slovenskem knjižnem sejmu. Datum zgolj po naključju sovpada s sto to obletnico smrti Franca Jožefa. In ker ste že omenili tudi mojo obletnico: osebno imam občutek, da je od smrti Franca Jožefa preteklo že zelo veliko časa, od leta mojega rojstva pa precej manj. To nazorno kaže, kako relativno je doživljanje časa in kako oseben je naš občutek za čas.«

Cesar in Slovenci

Ena od knjig, ki je o cesarju izšla za časa njegovega življenja, je imela naslov Naš cesar. Ali so naši predniki tudi sicer doživljali cesarja kot svojega, »našega«?

»Seveda! Franc Jožef je bil za naše prednike (prababice in pradede) njihov cesar in vladar, Habsburška monarhija pa njihova domovina. Medtem ko so bili z domovino in njenimi vladami pogosto nezadovoljni, so Franca Jožefa vznesejo slavili, se mu zahvaljevali za domnevno naklonjenost, mu zatrjevali vdanost in zvestobo in se nanj obračali s prošnjami, naj jim bo naklonjen tudi v prihodnje. V slovenskem zgodovinopisju tako prevladuje mnenje, da so bili Slovenci cesarju in cesarski hiši iskreno vdan narod, pri čemer so svetlo, neokrnjeno podoba cesarja in cesarske družine v svojih očeh vse do propada monarhije ohranjali ne le preprosti kmetje,

Zgodovinar Peter Vodopivec na Kongresnem trgu v Ljubljani / Foto: Gorazd Kavčič

temveč tudi mnogi meščani. Cesar Franc Jožef naj bi bil pri Slovencih med habsburškimi vladarji sploh najbolj priljubljen, med avtorji vznesenih hvalnic ob cesarjevih in dinastičnih praznikih kakor tudi žalostink ob tragičnih izgubah, ki so prizadele vladarsko hišo, pa so bili ugledni slovenski literarni ustvarjalci od Lovra Tomana, Josipa Stritarja in Simona Gregorčiča, prek Franca Ksaverja Meška in Luize Pesjakove do (manj uglednih, vendar nič manj priljubljenih) Antona Funtkina in Silvina Sardenka. Ti se v svojih slavilnih pesmih, kot je opozoril Igor Grdina, niso opazneje oddaljili od predmarčnega obrazca slovenske slavilne poezije, ki ga je izoblikoval Jovan Vesel Koseski, ko je 'povezal porajajočo se nacionalno idejo in habsburški dinastični patriotizem', in so ga le bolj ali manj nedomiselno obnavljali in posnemali.

Toda Slovenci v izražanju ljubezni in vdanosti vladarju in dinastiji v tedanji

monarhiji niso bili nič posebej izjemni. Cesar Franc Jožef je bil vse do svoje smrti najpomembnejša politična ikona monarhije in njegova dominantna pojava je imela veliko privlačno, sredotežno moč. Skrajno negativne sodbe o Francu Jožefu in njegovem vladanju so se večinoma izoblikovale šele po njegovi smrti in po razpadu monarhije, medtem ko je v času svojega življenja posebej legitimnost, trajnost in trdnost. Javno izražanje kritičnih stališč na cesarjev račun in račun dinastije res ni bilo mogoče, saj je bil zakon o »razžalitvi veličanstva« tog in strog in so ga lahko oblasti hitro uporabile zoper kritika, ki jih je izrekel. Kritike na račun Franca Jožefa in na račun njegovih vladarskih odločitev je bilo tako tudi na Slovenskem mogoče slišati in prebrati šele, ko cesarja in monarhije ni bilo več. Vseeno bode v oči, da so bili med posebej glasnimi kritiki Franca Jožefa po propadu monarhije možje, ki so ga v času, ko

je bil še živ in ni še nič kazalo, da bo monarhije kmalu konec, na vsa usta slavili in hvalili.«

Kaj pa obratno: kašen je bil cesarjev odnos do Slovencev? S(m)o bili zanj le slovenski življenj, ki je prebival v kakih petih od njegovih kronskih dežel? Kaj več kot to?

»O tem, kaj je Franc Jožef sploh vedel o Slovencih in kako je presojal slovenske narodne želje in zahteve, ni znanega nič konkretnega, vsaj jaz ne vem, da bi to poizkušal kdo natančneje raziskati in ugotoviti. Slovenski veljaki, ki so bili pri cesarju v avdienci ali pa so se z njim kako drugače srečali, so sicer večkrat izjavili, da je bil o konkretnih zadevah, o katerih so z njim govorili, dobro poučen, hkrati pa se hvalili, kaj vse so mu, medtem ko jih je pazljivo poslušal, sami povedali. Francu Jožefu (ali pa morda njegovim svetovalcem) se je zdelo tudi primerno, da je ob obiskih slovenskih krajev

spregovoril kakšno slovensko besedo ali na postavljen vprašanje kratko odgovoril v slovenščini, kar je med prisotnimi in pri poročevalcih v časopisju vedno znova povzročilo veliko navdušenje. Toda v isti sapi so se komentatorji v časopisju in politični veljaki, ki so prišli s cesarjem v stik, pritoževali tudi nad cesarjevo enostransko obveščeno in njegovim slabim poznavanjem razmer in nacionalnih odnosov na jugu monarhije ter drug drugega prepričevali, kako je treba (povedano z besedami ljubljanskega župana Ivana Hribarja) storiti vse, da bo 'naš glas končno le došel do Njega', saj bo 'modrost in pravičnost Njegova' le tako 'dovela nas do naših pravic'.

Pričakovano, da bo cesar, če bo dobro obveščen o razmerah v deželah s slovenskim prebivalstvom, podprl slovenske težnje in zahteve, so bila seveda brez kakršnekoli osnove. Po mnenju avstrijskih zgodovinarjev Karla in Michaele Vocelke Franc Jožef tako kot v številnih drugih vprašanih tudi v odnosu do Slovanov ni imel določneje izoblikovanih stališč. Če so mu bili pod vplivom vzgoje na dunajskem dvoru v mladosti in še leta 1848 bližje Čehi kot Madžari, se je pozneje bal panslavizma in slovanskih nacionalizmov, od poravnave (nagodbe) z Madžari in začetka dualizma leta 1867 pa je podcenjeval probleme nemških in nemadžarskih narodov in rušilno moč njihovih nacionalnih gibanj. V zaostrenih nacionalnih razmerah v avstrijski polovici monarhije v zadnjih desetletjih pred prvo svetovno vojno je resda zavračal militantni nemški nacionalizem in se zavzemal za potrpežljivo dogovarjanje z Madžari, toda za odločnejše poseganje v nacionalne spore in spopade ni imel niti politične moči niti

»Franc Jožef je bil za naše prednike (prababice in pradede) njihov cesar in vladar, Habsburška monarhija pa njihova domovina. Z domovino in njenimi vladami so bili pogosto nezadovoljni, cesarja pa so vznesejo slavili ...«

POGOVOR

Snovanja

Mladi cesar na portretu Eduarda Klieberja iz leta 1851 / Foto: Wikipedia

Cesar Franc Jožef na fotografiji iz leta 1865

jasnih predstav o tem, kaj bi bilo mogoče ali treba storiti.«

Novembra bo pri Cankarjevi založbi izšla tudi knjiga o cesarju in v njej vaša razprava z naslovom Cesar Franc Jožef in Slovenci. Torej prav o tem, o čemer se pogovarjate. Nam lahko povzamete še kak poudarek iz nje?

»V članku med drugim ugotavljam, da so imeli ne le preprosti ljudje, temveč tudi mnogi slovenski politiki in izobraženci v drugi polovici 19. stoletja in še v letih pred prvo svetovno vojno podobne predstave o ljubeznivem, svojim podanikom naklonjenem cesarju in skrajno neprijaznih cesarjevih svetovalcih kot Levstikov Martin Krpan. Tako omenjam pismo literarnega zgodovinarja Frana Levca pisatelju Janezu Trdini iz leta 1883, v katerem Levec meni, da je

cesar Slovincem res »nagnjen« (tj. naklonjen), medtem ko je cesarjevo spremstvo sestavljeno iz samih 'slavofobov'. Podobnega mnenja so bili tudi dopisniki in komentatorji slovenskih časnikov, ki so bralcem sporočali, da je Franc Jožef Slovincem kljub 'nepravičnim cesarskim vladam' 'vedno pravičen', pri svojih obiskih slovenskih krajev pa se je lahko prepričal, 'kako perfidna in lažnjiva poročila so mu dohajala' in kako 'v Avstriji ni zvestejšega in vdanejšega naroda od slovenskega'.

Da so se Slovenci 'otročko ... zanašali na krono', saj naj bi verjeli, da bo njihovim željam, če bodo pridobili cesarja, ugodila tudi vlada, je v svoji kulturno-politični in slovstveni zgodovini pisal tudi Ivan Prijatelj. Pesnik in pisatelj Josip Stritar

je leta 1883 Francu Jožefu v slavljeni pesmi zaklical, naj ne posluša 'svetovanja njih', ki 'zlobno govorijo', da 'svobode zlate vreden ni Slovan', ljubljanski župan Ivan Hribar pa je na slavnostni seji ljubljanskega mestnega sveta ob petdeseti obletnici vladanja cesarja Franca Jožefa leta 1898 trdil, da Slovenci 'v visoki birokraciji ne nahajamo prijateljev' in se zato 's tem večjim zaupanjem približujemo viteškemu cesarju in gospodarju', ki se ga 'oklepamo s tem večjo ljubeznijo'.«

V okvir cesarjevega razmerja s Slovenci sodijo tudi njegovi obiski v tistih kronskih deželah, v katerih so živeli Slovenci. So bili pogosti? Je kateri od njih še posebej zanimiv?

»Kot v knjigi, ki ste jo omenili, piše kolegica dr. Eva Holz, je Franc Jožef prvič obiskal slovenske kraje že leta 1850, nato pa je prišel še večkrat (točnega števila njegovih obiskov nisem zasledil). Ob vseh obiskih so se seveda ob poteh in železniških progah, po katerih je potoval, zbirali prebivalci iz bližnjih in daljnih naselij, ki so ga navdušeno pozdravljali, v slavnostno okrašenih mestih in krajih, ki jih je obiskal, pa so mu pripravili slovesen sprejem. Vsak obisk je po svoje zanimiv, toda eden najbolj slovesnih in najdaljših je bil njegov obisk ob proslavi 600. obletnice prihoda

Štajerske in Kranjske pod habsburško oblast v začetku julija 1883. Cesarju so tedaj organizirali pravo popotovanje po slovenskem delu Štajerske in Kranjski, ki se je začelo pri Radgoni, se nadaljevalo prek Maribora, Ptujja, Rogaške Slatine in Ljubljane, Franc Jožef pa je po bivanju v Ljubljani obiskal še Notranjsko in Gorenjsko (Begunje in Bled). Cesarja je povsod pozdravljala množica ljudi z lokalnimi veljaki in ponekod tudi belo oblečenimi deklicami na čelu, Fran Šuklje pa je v svojih, po prvi svetovni vojni objavljenih spominih pisal, da je v Ljubljani 'na lastne oči videl, kako so na cesti poklekale kmetska dekleta, ko se je cesar mimo njih peljal v svoji kočiji'. Po Šukljetovem mnenju je bila za tedanje cesarske slovesnosti značilna običajna 'zmes hlinjenja' in 'pristnega patrijotičnega navdušenja', pri čemer pa je bilo v vznesenem čaščenju cesarja 'tudi mnogo istinske gorečnosti'. Vseeno cesarja ob njegovih obiskih niso vsi samo častili in pozdravljali. Predstavniki dolenskih mest se mu tako leta 1883 niso le poklonili, temveč so kratko srečanje z njim izrabili tudi, da so mu predali prošnjo, naj jih podpre v njihovih prizadevanjih za čim hitrejšo uvrstitev gradnje dolenskih železnic v vladni železniški program. Podobno so se nanj z različnimi prošnjami ob njegovih

obiskih obračali tudi drugod.«

Poslednji vladar stare šole?

Cesar je vladal neverjetnih 68 let (1848–1916), dlje je bil na prestolu le francoski kralj Ludvik XIV. (72 let), obema se počasi približuje sedanja angleška kraljica Elizabeta. Kakšen je bil slog njegovega vladanja?

»Kot v slovenščino prevedenem življenjepisu Franca Jožefa, ki ga je leta 1990 izdala Mladinska knjiga, omenja njegov francoski življenjepisec Jean Paul Bled, se je Franc Jožef na stara leta v pogovoru z ameriškim predsednikom Theodorjem Roosveltom sam opredelil za poslednjega vladarja stare šole. Toda ta (samo)opredelitev je le delno točna. Franc Jožef je morda svet res v marsičem dojemal kot 'človek stare šole', toda v isti sapi je bil skoraj vso 68 let dolgo dobo svoje vladanja razpet med tradicijo in moderno. V procesu naglega družbenega, gospodarskega in političnega spreminjanja v drugi polovici 19. stoletja, ki se mu Habsburška monarhija nikakor ni mogla izogniti, je moral ves čas popuščati tudi sam. Ne z navdušenjem, neredko tudi ne s prepričanjem, a vendarle večinoma v realističnem spoznanju, da ni nič večno, da so spremembe neizogibne in da je končno,

Cesarska himna

*Bog ohrani, Bog obvari
Nam Cesarja, Avstrijo!
Modro da nam gospodarji
S svete vere pomočjo.
Branimo mu krono dedno
Zoper vse sovražnike,
S habsburškim bo tronom vedno
Sreča trdna Avstrije ...*

(Prva kitica cesarske himne, uglsbil jo je Joseph Haydn.)

»Franc Jožef ni bi tako suhoparen in brez čustev, kot se je dolgo trdilo. Koliko je razumel svoj čas, je seveda drugo vprašanje, da pa ni bil nasprotnik vseh sprememb in je pristajal na počasno spreminjanje in postopno demokratizacijo, je danes jasno.«

POGOVOR

Snovanja

»Javno izražanje kritik na cesarjev račun je bilo zelo tvegano. Tako je tudi prva slovenska karikatura Franca Jožefa izšla šele decembra 1918, ko monarhije že dva meseca ni bilo več. Njen avtor je bil Hinko Smrekar ...«

Cesar na konju leta 1898 / Foto: Wikipedija

kot bi danes moderno rekli, tudi Habsburška monarhija del Evrope, zaradi česar bi bil prevelik zaostanek za njenimi razvitejšimi državami zanj polom. Slika Franca Jožefa, ki jo slikajo njegovi življenjepisci, je slika človeka brez posebnih talentov in brez posebnega programa, a vseeno slika realističnega, vestnega in umirjenega uradnika, ki je združeval v sebi občutek za dolžnost, natančno poznavanje dosjejev in – glede na dolgo življenje – bogate življenjske izkušnje, pri tem pa tudi imel samega sebe za nepogrešljivega.«

Cesarska predhodnika Franca Jožefa Marija Terezija in Jožef II. sta monarhijo

modernizirala v globokih in obsežnih reformah in morda prav s tem preprečila, da bi jo zadela usoda Francije in revolucije. Bi tudi cesar Franc Jožef lahko preprečil konec svoje države, če bi bil sam manj birokratski in manj konservativen? Če bi imel, kot se reče, več posluha za razbiranje znamenj časa?

»O tem, kaj bi bilo, če bi bilo, zgodovinar težko sodi. Osebnost sem prepričan, da bi Franc Jožef sam težko preprečil propad monarhije, tudi če bi bil drugačen. Kot sem že omenil, Franc Jožef po mnenju avstrijskih življenjepiscev Karla in Michaela Vocelke v drugi polovici 19. stoletja ni imel niti zakonskih možnosti, da bi

odločneje posegal v politične razmere in na strankarsko-parlamentarno prizorišče, niti pravih idej, kaj bi bilo treba spremeniti. Sta pa prav oba avstrijska zgodovinarja z analizo osebne korespondence Franca Jožefa z materjo Zofijo in soprogo cesarico Elizabeto prepričljivo pokazala, da Franc Jožef ni bil tako suhoparen in brez čustev, kot se je dolgo trdilo. Koliko je razumel svoj čas in njegova znamenja, je seveda drugo vprašanje, da pa ni bil nasprotnik vseh sprememb in je pristajal na počasno spreminjanje in postopno demokratizacijo, je danes jasno. Karl in Michaela Vocelka celo pišeta, da je Franc Jožef ne le podpiral, temveč celo spodbujal uvedbo splošne volilne pravice (za moške) v avstrijski polovici monarhije leta 1906, kar vsekakor kaže, da ni bil povsem brez posluha za razbiranje znamenj časa.«

V prvi svetovni vojni, v katero je na čelu svoje vojske prvi stopil ravno naš cesar, so propadli trije imperiji, poleg habsburškega tudi ruski in turški, nemški je bil poražen, britanski in francoski izčrpani, okrepile so se le ZDA ... Avstro-Ogrske najbrž tudi z božjo pomočjo ni bilo mogoče rešiti?

»O tem, ali je imela monarhija pred prvo svetovno vojno še možnosti za preživetje in ali ji ni prav svetovna vojna zadala zadnjega udarca, so mnenja različna tudi v slovenskem zgodovinskem pisarstvu. Profesor Vasilij Melik je konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let preteklega stoletja ugotavljal, da so se nacionalna nasprotja v monarhiji pred prvo svetovno vojno res ves čas zaostrovala, da pa je

bilo kljub nestrpnosti in sovražstvu povsod še precej pripravljeno za sporazumevanje in kompromise. Najrazličnejši načrti za nacionalno pravičnejšo preureditev monarhije naj bi pričali ne le o krizi države, temveč tudi o njeni še vedno živi življenjski moči, saj – kot je dejal Melik – za umirajoče običajno ne pišemo programov. V tej luči lahko po Meliku tudi zgodovinar le ugiba, ali bi, če ne bi bilo vojne, v monarhiji prevladali sredotežni ali sredobežni tokovi, toda sam je bil prepričan, da je 'vojna vse odločila'.

Čeprav v svojih gledanjih na Habsburško monarhijo ogromno dolgujem profesorju Meliku, osebno nisem povsem tega mnenja. Nesporno je pač, da so bili narodni in strankarski voditelji v Habsburški monarhiji – pa tudi njen državni vrh – kljub mednarodnim sporazumom v nekaterih deželah in številnih načrtih, kako jo preurediti, leta 1914 še zelo daleč od konkretnejših dogovorov o tem, kaj bi bilo treba storiti za umiritev nacionalnih nasprotij in takšno preureditev države, da bi bila sprejemljiva za vse njene narode. Vojna je v tej luči morda pospešila njen propad, ni pa 'vse odločila'.«

Naši predniki, tako klerikalni kot liberalni, so razpad Avstro-Ogrske doživeli kot »osvobođenje«. Pa je to tudi res bilo?

»Za slovenske strankarske voditelje in slovensko prebivalstvo, ki je v letih 1917/1918 podprlo t. i. majniško gibanje za 'Jugoslavijo', je bila ta predvsem sinonim za narodno državo, ki bo uresničila slovenske težnje po narodni samoupravi in samostojnosti. Novo nastala jugoslovanska kraljevina z leta 1921 sprejeto vidovdanskim ustavo, ki je po francoskem zgledu državne nacije uzakonjala jugoslovansko državno in nacionalno enotnost, je bila zato za večino slovenskih političnih elit, izobraženstva in prebivalstva nedvomno veliko razočaranje. Toda v isti sapi je bila Kraljevina SHS (od leta 1929 Kraljevina Jugoslavija) za Slovence velik napredek, kar so priznavali celo nasprotniki vidovdanskega sistema. Z univerzo v Ljubljani, razvejano mrežo novih šol, gledališč in galerij ter s številnimi časniki in revijami so zaživeli Slovenci v dvajsetih in tridesetih letih preteklega stoletja v dinamičnem, v Evropo odprtem ozračju, ki ga dotlej niso poznali. Srbohrvaščina je bila sicer res jezik državnih uradov, vojske in komunikacije med

upravnimi enotami v državi, toda v slovenskem delu kraljevine je bila izključni jezik uradovanja, šolstva, javnega življenja in kulture slovensčina, tako da so bili Slovenci v letih 1918–1941 pravi otok v (vsaj uradno) srbohrvaško govoreči državi. To je krepilo slovensko nacionalno zavest in spodbujalo kulturni razmah, ki so ga že sodobniki razglašali za zgodovinskega. Istočasno se je slovenskim podjetnikom v Kraljevini SHS odprl nov, industrijskih izdelkov željan trg, kar je pospešilo rast industrije, trgovine in bančništva, slovensko ozemlje, ki je bilo v Habsburški monarhiji del slabo razvite južne periferije, pa je postalo tako rekoč čez noč del razvitega zahoda nove jugoslovanske države.

Trditve uglednega pravnikarja, ki je pred nedavnim v enem dnevnih časopisov trdil, da je slovenski prostor šele z vključitvijo v Jugoslavijo resnično postal provinca, torej nikakor ne drža. Res je nasprotno: z vključitvijo v jugoslovansko državo je začel izgubljeni dotedanji provincialno naravo. Kraljestvo Karađorđevićev je bilo s svojimi nacionalnimi nesporazumi in spopadi, avtoritarnimi strankarskimi voditelji in korupcijskimi aferami, centralistično ureditvijo in srbsko težnjo po nadvladi gotovo daleč od nejasnih slovenskih predstav o 'zaželeni deželi' leta 1918, toda nemškega pritiska ni bilo več in slovenskemu kulturnemu, družbenemu in gospodarskemu razvoju so se odprle povsem nove možnosti in perspektive.«

Nostalgija po rajni Avstriji?

Tudi po razpadu Jugoslavije je med Slovenci prevladalo vzdušje zadovoljstva z usodo bivše države, hkrati je veliko pojavov jugonostalgije. Bi lahko govorili tudi o znakih srednjeevropske ozioroma posthabsburške nostalgije? Nostalgije po »rajni Avstriji«?

»Nekaj posthabsburške nostalgije je bilo med avstrijskimi Nemci in Judi že v času vzpona nacizma v tridesetih letih preteklega stoletja, nekaj pa tudi med avstrijskimi književniki in v letih propadanja komunističnih režimov v do tedaj komunističnih državah Srednje Evrope. Tržaški literarni zgodovinar in pisatelj Claudio Magris je s knjigo o Habsburškem mitu v avstrijski književnosti že leta 1963 zavrnil idealiziranje Habsburške monarhije v avstrijski literaturi in severni Italiji, po propadu komunističnih režimov pa

Cesarska družina na Dunaju, 1859. Sedijo, z leve: cesarica Elizabeta s sinom Rudolfom v naročju in hčerko Gizelo, nadvojvodinja Zofija, cesarjeva mati, in oče, nadvojvoda Franc Karl. Stojijo, z leve: cesar Franc Jožef in njegovi bratje: nadvojvoda Maksimilijan (poznejši mehiški cesar) in njegova soproga Charlotte, nadvojvoda Ludvik Viktor in nadvojvoda Karl Ludvik. / Foto: Wikipedija

POGOVOR

Snovanja

Pesnik Josip Stritar pozdravlja cesarja, pred obiskom leta 1883:

*Pozdravljen, svetli car, v Ljubljani beli!
Slovenija se klanja pred Teboj;
Sinovi moji, glej, so prihiteli
Od vseh strani, obhajati prihod Tvoj;
Obličje gledat svojega cesarja,
Ki ž njega sveti milosti jim zarja.*

*Ti dal si, da z domačo govoricu
Sloven pozdravlja Tebe, svetli car!
Ti dal nazaj si staro mu pravico,
Da bode v hiši svoji gospodar;
Da se mu ne tepta in zasmehuje,
Kar drago mu, kar sveto imenuje.*

je bilo idealiziranje monarhije mogoče opaziti v nekaterih, dotlej komunističnih državah, npr. na Češkem in na Madžarskem. Pri nas v Sloveniji tega skoraj ni bilo. Vseeno je leta 1990 doživel nepričakovan založniški uspeh že omenjeni prevod življenjepisa Franca Jožefa francoskega zgodovinarja Jeana Paula Bleda. Ko sem knjigo konec osemdesetih let predlagal urednikom, so komercialisti založbe dvomljivo zmigovali z glavo, češ koga pa to še zanima in kdo bo to sploh kupil. Prijatelju, tedanjemu uredniku Alešu Bergerju se je vseeno posrečilo, da je knjigo spravil v knjižni program, in njen izid je bil prava uspešnica. Prodali so jo več kot sedem tisoč izvodov. Z Bergerjem se še danes sprašujeva, ali je knjigi prodajni uspeh zagotovila barvna naslovnica s sliko ostarelega monarha ali je bralce morda res pritegnilo tudi precej zgodovinarsko

suho in stvarno napisano avtorjevo besedilo.«

Kam bi v gornjem kontekstu uvrstili literarni pojav, ki ga omenjate na začetku prej omenjene razprave – da smo v slovitom romanu Radetzkyjeva koračnica, ki ga je napisal Joseph Roth, najbolj nostalgični pisatelj »rajnke Avstrije«, glavni junaki prav »Slovenci« ... Pravi Slovenci?

»Glavni junaki enega najlepših romanov o iztekajočem se življenju Habsburške monarhije, Radetzkyjeve koračnice avstrijskega pisatelja Josepha Rotha, ki je izšel leta 1932, torej leto dni pred vzponom nemških nacistov na oblast, so res Slovenci. Toda Rothovi Slovenci so plod pisateljeve domišljije in pisatelj ni niti težil k njihovi stvarni literarni upodobitvi. V njegovem romanu so Slovenci prisposoda širše južnoslovenske skupnosti in periferije

monarhije, hkrati pa prisposoda naroda, ki ob prevladujoči kmetski sestavi ohranja iskreno privrženost cesarju in dinastiji in na ta način pooseblja kontinuiteto in varovanje tradicije. Po Rotu so Habsburško monarhijo razbili narodi z razvitim meščanstvom (zlasti Nemci in Madžari), medtem ko so se njene tradicionalne vrednote najdlje ohranile v počasi razvijajočih se območjih z večinskim kmečkim prebivalstvom, katerega življenjski ritem sta označevala 'trajanje' in zvestoba habsburški vladarski hiši.«

Danes le malo ljudi ve, čigavo glavo je prvotno nosil spomenik Franu Miklošiču, ki stoji pred sodno palačo v Ljubljani. Bila je cesarjeva, spomenik pa je postavil ljubljanski župan in gorenjski rojak Ivan Hribar, ki ni bil ravno »cesarofil«. Kakšen račun je imel s to potezo?

»Hribar ni bil ravno cesarofil, toda, kot je razvidno iz povedanega, je bil kot mnogi njegovi sodobniki vseeno prepričan, da bi cesar, če bi ga Slovenci pridobili, lahko temeljito spremenil njihov položaj in pospešil uresničevanje njihovih želja in zahtev. V pričakovanju, da ga bo s postavitvijo spomenika pridobil in bo na ta način spodbudil njegovo zanimanje za slovenske težnje, se je lotil gradnje. Katoliški nasprotniki so mu pri tem očitali, da je spomenik preveč skromen, kar po svoje kaže tudi na Hribarjev realizem in na to, da si od spomenika ni preveč obetal.«

V razpravi navajate številne slovenske slavospeve cesarju. Lahko nekaj najbolj

izbranih povzamete še za ta pogovor?

»Naj navedem le nekaj Stritarjevih verzov iz leta 1883 ... In tako naprej. Slavilno in hvaležno za nekaj, kar so si Slovenci šele prizadevali dobiti.« /Izbrane verzije objavljamo posebej, op. ur./

In morda še katero od najbolj kritičnih oznak? Si ga je kdo od Slovencev upal kritizirati že za življenja?

»V članku omenjam nekaj primerov kritičnega odnosa do cesarja, med drugim pismo Ivana Cankarja dunajski ljubezni Štefki Löfflerjevi leta 1908, v katerem ji je pisal, naj si nikar ne kupi sedeža za ogled slavnostne povorke ob šestdesetletnici vlade Franca Jožefa, saj bi ga bilo sram, če bi izvedel, da se je je udeležila. Toda javno izražanje kritik na cesarjev račun je bilo – kot rečeno – zelo tvegano. Tako je tudi prva slovenska karikatura Franca Jožefa izšla šele decembra 1918, ko monarhije že dva meseca ni bilo več. Njen avtor je bil Hinko Smrekar, ki je Franca Jožefa na naslovnici satiričnega lista Kurent naslikal skupaj z avstrijskim ministrskim predsednikom Stürghkhom, ogrskim ministrskim predsednikom Tiszom, nemškim cesarjem Viljemom II., nemškim generalom Hindenburgom in nemškim admiralom Tirpitzem v peklenskem kotlu, ob katerem je sedel Satan in se spraševal, 'kako naj poplača zasluge teh tičkov'. V času monarhije bi objava takšne karikature seveda ne bila mogoča.«

Veliko je še tega, o čemer bi vas lahko spraševal: o

cesarjevem odnosu do sodobnikov, do žensk, do vere in Cerkev, o njegovem vsakdanu ... A vsega tega ne moreva spraviti v ta pogovor, ostajata predvsem pri njegovem razmerju do Slovencev. Kakšno besedo o cesarskih »banalijah« pa nam kljub temu lahko privoščite ...

»Ne vem, ali so to banalije, toda zame je bilo v omejenem življenjepisu Karla in Michaela Vocelke, ki je izšel leta 2015, precej novo, da je bil cesar Franc Jožef ne le bolj občutljiv in čustven, temveč tudi bolj radoživ, kot se je dolgo domnevalo. Med damami, ki jim je bil naklonjen in jih je občudoval, sicer po doslej znanih podatkih ni bilo Slovenk, a teh žena je bilo več, kot so to vedeli povedati njegovi dosedanjji življenjepisci. Poleg znane zveze z igralko Katharino Schratt, katere začetki segajo v leto 1885, ko je bila cesarica Elizabeta še živa, je imel Franc Jožef še več ljubzenskih zvez in iz ene med njimi celo nezakonsko hčerko. Čeprav je s svojimi ljubzenskimi zvezami po katoliških predstavah močno grešil, pa je bil pri uveljavljanju moralnih meril v družini tog in strog.«

Pisatelj Stefan Zweig, še eden od avtorjev tiste zlate dunajske dobe ob prelomu 19. v 20. stoletja – zlate v intelektualnem oziru – je napisal tudi roman z naslovom Včerašnji svet. Tudi cesar je bil od tega sveta. Kaj nam kljub temu pomeni danes?

»Name je pri odkrivanju cesarjeve podobe v očeh tedanjih Slovencev pravzaprav napravilo poseben vtis njihovo nadvse lojalno, naravnost neverjetno zanašanje na njegovo dobre name ne ter moč in sposobnost, da jih uresniči, če bo le seznanjen z resničnimi razmerami in problemi, po njegovi smrti pa neizprosna in brezkompromisna kritika njegovega vladanja. Podoben odnos do vladarjev in političnih voditeljev je nemajhen del slovenskega prebivalstva ohranil tudi v 20. stoletju, nekritičnega zaupanja v strankarsko-politične veljake pa se vsaj del Slovencev, kot lahko vidimo, ni otrese vse do danes. Vse to pa je seveda znak šibke demokratične tradicije in počasne demokratizacije politične kulture.«

Spoštovani profesor, najlepša hvala za dragocene razlage. Te gotovo pripomorejo, da bomo tudi na Gorenjskem bolj razumeli življenje in delo našega cesarja ob bližnji stoletnici njegove smrti.

»V romanu Radetzkyjeva koračnica so Slovenci prisposoda širše južnoslovenske skupnosti in periferije monarhije, hkrati pa prisposoda naroda, ki ob prevladujoči kmetski sestavi ohranja iskreno privrženost cesarju in dinastiji in pooseblja kontinuiteto in varovanje tradicije.«

Njihovo Veličanstvo cesar Franc Jožef v Ljubljani, dne 7. vel. travna l. 1895. Mesto je obiskal po potresu. / Foto: Wikipedija

Je bil cesar Franc Jožef v osemindesetih letih svojega vladanja sploh kdaj na Gorenjskem? Bil, a samo enkrat, in še to samo za en dan: 16. julija 1883. Peljal se je po poti Ljubljana–Kamnik–Begunje–Bled; od tu je naslednjega dne odpotoval proti Trbižu ...

Na Gorenjskem je bil samo enkrat

MIHA NAGLIČ

V času Habsburžanov in cesarja Franca Jožefa Gorenjska še ni bila vladarska provinca. To je postala šele pod kraljem Aleksandrom, knezom Pavlom in maršalom Titom, ki so si na Bledu in na Brdu pri Kranju omislili svoje prestižne rezidence. V cesarskem času je bila Gorenjska le zgornji del vojvodine Kranjske (Oberkrain) in tako pravzaprav ni čudno, da jo je cesar obiskal samo enkrat. V njegovem času slovensko ozemlje ni bilo upravno enotno, razdeljeno je bilo na več kronskih dežel: Kranjsko, Štajersko, Koroško, Goriško, Trst in Istro. Cesar ga je največkrat prepotoval z vlakom na relaciji Dunaj–Maribor–Celje–Ljubljana–Trst. In kakšna so bila njegova potovanja?

Cesarski vlak

»Cesar Franc Jožef I. je na svojih potovanjih proti Italiji ali pa proti jugu večkrat potoval čez slovensko ozemlje. V drugi polovici 19. stoletja železnica postaja vse pomembnejše in predvsem modno prevozno sredstvo. Potovanja cesarja Franca Jožefa I., ki jih je bilo

kar precej, so bila velikokrat še kombinacija starega in novega, kombinacija potovanja s kočijo in železnico, kar je bil zahteven zalogaj za organizatorje cesarjevih potovanj, večinoma načrtovanih z železnico. Cesar s spremstvom je potoval z dvornim vlakom. Povezavo starega in novega načina potovanja je cesar uporabljal tudi, kadar je potoval čez naše ozemlje. Za vožnje po avstrijskem delu monarhije je uporabljal vlak, ki je bil na razpolago na Dunaju, za potovanja po ogrskem delu države pa tistega, ki je bil na razpolago v Budimpešti. Na kratkih razdaljah je uporabljal salonski vagon, v katerem je bil tudi oddelek (compartiment) za generalnega adjutanta. Glede na namen potovanja – ali je bilo to potovanje po domačih deželah ali pa pot v tujino – so dodali še vagon ali dva za spremstvo in služabnike. Pred cesarjevim vagonom je bil vagon za vodje vlaka, sobarje, v cesarjevem vagonu pa je imel majhen kupe tudi lovec, ki je moral biti vedno ob cesarju. Ta lovec je moral biti vedno v bližini in reagirati na migljaj. Vojaška točnost je bila za cesarja značilna in temu so se morali prilagoditi tako spremstvo kot tudi gostje. Za velika potovanja ali posebne priložnosti pa

Takole so cesarja pozdravljali na železniških postajah mest, skozi katera se je peljal z dvornim vlakom (K.u.k. Hofzug). / Foto: Wikipedija

so pripravili veliki avstrijski ali pa ogrski vlak, ki ga je sestavljalo osem do devet vagonov. V prvem je bilo vlakovno osebje. To je bil hkrati tudi službeni in prtljažni vagon. V drugem vagonu so potovali direktor dvornih železniških potovanj in sobarji. V tretjem pa je potoval cesar in v njem je tudi delal. Ta vagon je bil dovolj velik, da so se cesar in njegovi gostje lahko nemoteno gibali. V četrtem vagonu je bil salon in več oddelkov. Tu so bili nastanjeni višji dvorni mojster, dva generalna adjutanta in povabljenici. Temu je sledil jedilni vagon s primerno urejeno kuhinjo. V naslednjem vagonu je bilo ob velikih potovanjih spremstvo: vojna pisarna, ordonanci, gospodje iz kabineta. V zadnjem vagonu je bilo služabništvo. Vagoni so imeli električno razsvetlavo. Kjer so bila vojaška poveljstva ali pa vrhovi oblasti, je imel cesar navado izstopiti in jih nagovoriti, kar je imelo strogo službeni značaj. Drugače pa je bilo, če si je cesar nameraval ogledati kakšno znamenitost, mesto, razstavo, neki kraj. Tedaj so prebivalci takega kraja organizirali cesarju na čast vse mogoče slovesnosti.«

Jubilejni obisk

Gorenjsko je cesar obiskal med svojim najbolj prestižnim potovanjem po slovenskih deželah. »Ob 600-letnici vključitve Štajerske in Kranjske v Habsburško monarhijo je cesar obe deželi

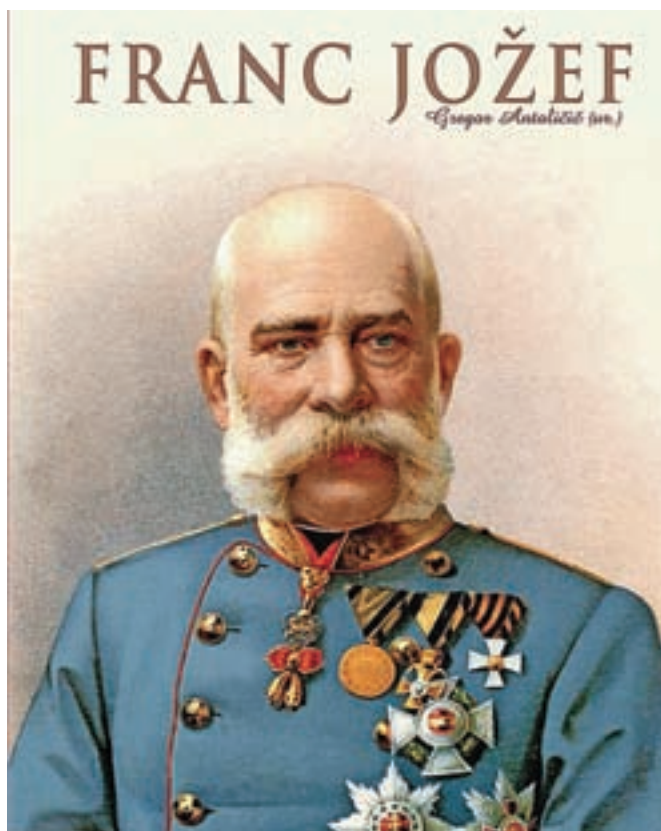
obiskal. Z Dunaja je s posebnim dvornim vlakom odpotoval 1. julija 1883. V njegovem spremstvu so bili ministrski predsednik grof Taaffe, general-adjutant baron Popp, najvišji nadzornik kuhinje grof Kinsky in drugi. Ob poti je dvorni vlak pozdravljalo navdušeno prebivalstvo ...« Cesarja ekipa se je najprej celih deset dni zadrževala na Štajerskem, enajsti dan je prišla na Kranjsko. »Na Kranjskem je bil cesar od 11. julija, ko je pri Trbovljah prestopil deželno mejo med Štajersko in Kranjsko, do 17. julija, ko je pri Trbižu prestopil deželno mejo med Kranjsko in Koroško. V Ljubljani se je zadrževal v dneih od 11. julija do 16. julija. V nedeljo, 15. julija, se je odpravil na potovanje na Notranjsko: iz Ljubljane proti Logatcu, Idriji, Postojni in nazaj v Ljubljano. Naslednji dan je iz Ljubljane odpotoval na Gorenjsko po poti Ljubljana, Kamnik, Begunje, Bled. Z Bleda je 17. julija odpotoval proti Trbižu.«

Tu nas seveda najbolj zanima gorenjski dan cesarjevega obiska. »V ponedeljek, 16. julija, se je cesar odpravil na Gorenjsko. Zjutraj ob sedmih je odpotoval v Kamnik, ob poti ga je spremljala množica ljudi. V Mengšu sta ga nagovorila župan in župnik. V Kamniku pa je spet doživel veličasten sprejem. Po sprejemu si je ogledal zbrane veterane, gasilce, znane Prašnikarjeve toplince in tovarno smodnika. Iz Kamnika se je odpravil skozi

Komendo in Cerklje proti Kranju, kamor je prišel ob četrtna dve. Cesar se je peljal v odprti kočiji, njegovo spremstvo pa ne. Ob vходу v mesto ga je nagovoril mestni župan Šavnik. Po predstavitvi navzočih se je podal v cerkev, nato pa počasi na kolodvor. Nato se je njegova pot nadaljevala skozi Radovljico, Lesce v Begunje, kjer si je ogledal žensko kaznilnico. Na Bled, kjer se je že prejšnji dan začela zbirati množica ljudi, je prišel okrog petih popoldne v odprti kočiji, pokrit s kapo in zaviti v plašč. Vreme se je v tem času izrazito poslabšalo, deževalo je, začel je pihati močan veter in zelo se je shladilo. Veter je napravil precej škode, podiral je slavoloke in trgal zastave. Ob devetih zvečer je bila veselica na Blejskem jezeru. V torek, 17. julija, je ob pol šestih zjutraj odpotoval z Bleda v Trbiž. Na poti tja se je ustavil še na Jesenicah; čeprav je deževalo, je cesar stopil z vlaka. Nagovoril ga je jeseniški župan in mu predstavil vse navzoče, ki so ga navdušeno pozdravili, tudi šolska mladiina in rudarji. Na Jesenicah se je od vladarja poslovil deželni predsednik Andrej Winkler.« Cesarski vlak pa se je odpeljal po gornjesavski dolini naprej proti Trbižu.

Vir: Eva Holz, Potovanja cesarja Franca Jožefa na slovensko ozemlje. Ta članek je v jubilejni knjigi Franc Jožef (str. 89–113), ki izide sredi novembra pri Cankarjevi založbi. Založbi se zahvaljujem, da so mi omogočili pogledati v notranjost knjige že pred izidom.

»Na Bled, kjer se je že prejšnji dan začela zbirati množica ljudi, je prišel okrog petih popoldne v odprti kočiji, pokrit s kapo in zaviti v plašč. Vreme se je v tem času izrazito poslabšalo, deževalo je, začel je pihati močan veter in zelo se je shladilo. Veter je napravil precej škode, podiral je slavoloke in trgal zastave.«

Naslovnica knjige, v kateri je opisan tudi cesarjev obisk na Gorenjskem in izide novembra. / Foto: Cankarjeva založba

razpredrilo GG

LEYLINA PREMIERA

Kulturno-umetniško društvo Leyli iz Tržiča je na oder premierno postavilo plesno predstavo Grof Drakula v zanimivi kombinaciji orientalskega in sodobnega plesa.

🎵 Suzana P. Kovačič

V Kulturno-umetniškem društvu Leyli vsako leto na oder Kulturnega centra Tržič postavijo lastno plesno predstavo, s katero predstavljajo razvoj orientalskega plesa in zadnja leta tudi smernice sodobnega plesa. Letošnje leto so zgodbo osnovali na mitih o grofu Drakuli, ki segajo vse v čas Otomanskega cesarstva in v soboto v premierni plesni večer zaradi izrednega zanimanja obiskovalcev

Ples s činelami / Foto: Luka Renar

Romantični uvod / Foto: Luka Renar

Vlad spozna Mireno, se zaljubi. / Foto: Luka Renar

zaplesali kar dvakrat, ob petih in sedmih. Dvainštirideset plesalk in plesalcev društva Leyli ter štiri gostujoče plesalke iz skupine Zahir iz Maribora so očarali. Najmlajša nastopajoča je bila stara komaj tri leta, kar petkrat pa so mamice in hčerke (in enkrat tudi sin) skupaj nastopili na odru. Pod koncept in zgodbo se je podpisala Iris Šober, ki je povedala: »Navdih sem dobila že pri ogledu filma, najnovejšega Drakula: Skrita zgodba, približno dve leti nazaj. Zasnova in koncept v osnovi temelji na tem, razvili pa smo še vrsto lastnih interpretacij, pri čemer so nam bile v veliko pomoč koreografije Irine Stankovič, gostujoče učiteljice v društvu. Prispevala je predvsem bolj etno obarvan del predstave, saj je strokovnjakinja na področju plesov sveta.«

V vlogi grofa Drakule je zaplesal Daniel Petkovič,

Demonska kraljica je bila Tamara Borojevič, Mirena pa Julija Krivic. Koreografije so ustvarili Iris Šober, Aleksej Riaboshapka, Sheren, Irina Stankovič, Tamara Borojevič, Daniel Petkovič in Patrizia Pin. Kostume izdelujejo plesalke same, precej jim pri tem pomaga Sonja Begulič, ki je njihova članica že od začetka. Kot pa je poudarila Iris Šober, celotno predstavo so razvili in ustvarili vsi nastopajoči skupaj.

Lepota in eleganca giba

»Sama tema predstave lepo sovпада s poslanstvom društva, se pravi z razvijanjem orientalskega plesa kot odrske umetnosti. V viziji namreč ves čas razvijamo fuzije orientalskega plesa z drugimi plesnimi stili, s sodobnim plesom pa se sploh lepo prepletata. Na ta način se nam zdijo koreografije vsakič

Na romunski svatbi / Foto: Luka Renar

znova zanimive za gledalca. Pazimo pa, da se bistvo orientalskega plesa, lepota in eleganca giba v večini koreografij ohrani in ne razvrednoti na računa šova. Za sodobni ples v društvu sicer skrbi naš dolgoletni član, vsestranski umetnik, Daniel Petkovič,« je še pojasnila Iris Šober. Datumi in lokacije ponovitev sicer še niso znani, vsekakor pa je njihova želja gostovati tako v domačem Tržiču kot v drugih krajih.

Premieri sledila 'hafli'

Skupina Leyli deluje že deset let, društvo pa osem let, kot je še povedala Iris Šober, umetniška vodja: »Število aktivnih članov se ves čas giblje okrog osemdeset. Letos je velik naval v otroške skupine, sicer pa imamo močne mladinske in članske skupine, v katerih so plesalke že po več let, nekatere od začetka. Skupine so polne in ravno zato razpisujemo z novembrom

Foto: Luka Renar

Demonska kraljica

nov termin, tako za otroško kot odraslo skupino, saj v društvu ni prostora za 'instant vadbe', ampak delamo v manjših skupinah, tudi individualno, kot ste lahko videli na 'hafli', plesni zabavi po sobotni premieri, kjer so se predstavile solistke in tekmovalna skupina.« V društvu dajejo velik poudarek udeležbi na mednarodnih plesnih festivalih, novembra potujejo na večdnevni izlet v Beograd, na festival Oriental love.

Nastop netopirčkov / Foto: Luka Renar

Ples s sabljami / Foto: Luka Renar

Počitnice v Škrlovcu

V socialno-preventivnem programu Škrlovec – dnevni center za mlade in družine, ki deluje v okviru Centra za socialno delo Kranj, bodo v času jesenskih počitnic organizirali različne brezplačne aktivnosti za otroke in mladostnike. V sredo, 2. novembra, od 9. ure dalje se bodo lahko pridružili kulinarčni delavnici, v četrtek se bodo sladkali s kostanjem na kostanjemem pikniku na Šmarjetni gori, v petek pa bodo spoznavali borilno veščino aikido.

PESMI MLADIH

Čprav

Čprav te ne poznam,
prišel bi mi prav,
saj kadar srce ne govori,
ne vidijo oči.

V temnih nočeh
v siju zvezd
prikradeš se
v moj sanjski svet.

Baldrijan vsakomur je znan,
a meni lepše bi bilo,
če bila bi ljubezen tvojih sanj.

Čprav sem nevedna,
bi te rada imela,
bi v tvojem naročju spala
in se s teboj smejala.

Rebeka

Malce navihana pesem, a vendarle prinaša tudi sporočilo. Ljubezen je v zraku, tista nedolžna, lepa, preprosta in vsa sijoča. Lepe jesenske dni in ne pozabite pisati pesmi. **Meta**

Pesmi pošljite na elektronski naslov pesmi.mladih@gmail.com ali na naslov: Gorenjski glas, Bleiweisova cesta 4, 4000 Kranj.

PREŠERNA FORMA VIVA

Srečanje vseh štirih osnovnih »Prešernovih« šol je tudi letos minilo v ustvarjalnem vzdušju, saj so učenci izdelovali živalske kipe iz siporeksa.

Mateja Rant

Peto srečanje po vrsti so letos gostili v kranjski šoli, v klešanju kipov pa se je preizkusilo osem ekip iz štirih šol, ki nosijo ime po pesniku Francetu Prešernu, razen iz Kranja še iz Maribora, Ribnice in Črenšovcev. Vsako ekipo sta sestavljala dva učenca, ki sta morala ob pomoči mentorja v dveh urah in pol iz siporeksa izdelati obhodni kip, motiv pa so poiskali v živalskem svetu. Izklesane živalske podobe bodo odslej krasile okolico kranjske šole.

»Nameravala sva izdelati krokodila, pa se je izkazalo, da sva naredila prekratek sprednji del in sva ga spremenila v kuščarja,« se nista pustila zmešati Luka Sonc in Jakob Likar iz Osnovne šole Franceta Prešerna Kranj. Priznala sta, da sta pričakovala, da bo siporeks bolj trd in bo zato težje izrezovati podobe. Niko Kurnik in Tristan Trajbarič iz Črenšovcev pa sta se

skupaj z mentorjem odločila za kip slona. »Izbrali smo ga, ker se nam je zdelo, da bo dovolj enostaven, a obenem zahteven,« je pojasnil mentor Tibor Francič, ki je Nika in Tristana za tokratno srečanje izbral za nagrado, ker sta v šoli med najboljšimi na likovnem področju. Zelo zanimivo žival sta si izbrala tudi Erazem Likar in Jure Zupanc iz Kranja, in sicer surikato. »Videti je kot na straži,« sta bila na koncu zadovoljna s svojim izdelkom. Tudi ravnatelj Aleš Žitnik, ki je bil mentor obema kranjskima ekipama, je pohvalil učence, da so se precej dobro znašli, glede na to, da sicer v šoli ne ustvarjajo iz tega materiala. »Učne vsebine sicer predvidevajo tudi izdelavo obhodnega kipa, a navadno ga učenci izdelujejo iz plastelina ali glin,« je pojasnil.

Srečanje so pripravili v okviru tehniškega dne, ki so ga tisti dan izvedli na njihovi šoli. »S tem krepimo sodelovanje med šolami in obenem učencem popestrimo pouk,« je še dodal Aleš Žitnik.

Surikata na straži / Foto: Tina Dokl

Zaradi prekratkega sprednjega dela je iz krokodila nastal kuščar. / Foto: Tina Dokl

POTOVANJA • VINO • HRANA • DOGODIVŠČINE • MOŠKI • ŽENSKO • POTOVANJA • VINO • HRANA • ŽENSKO

IRSKA (1)

VSI OD TENKI ZELENE

Vilma Stanovnik

Za Irsko obstaja kar nekaj imen, večina pa je povezana z zeleno oziroma smaragdno barvo. Da je Irška zelena, seveda ni čudno, saj ima trava in večina ostalega zelenja za rast ugodne razmere. Na otoku namreč nikoli ni pretirano mrzlo in nikoli

prav posebno vroče, rahel dež, ki večino časa ni nič posebnega, pa skrbi, da imajo rastline zadosti vlage.

Tako je tudi za potovanje Irška primerna v vseh letnih časih, morda še najmanj pozimi, ko so dnevi kratki in z morja zapiha mrzel veter.

Mi smo se na pot odpravili konec aprila, saj takrat še ni pretirano veliko turistov, vreme pa je bilo že prav prijetno. Ker pa je za

Pivo Guinness je ena najbolj prepoznavnih irskih znamk, nam pa so ob njem ponudili tudi pivski kruh.

Irsko tipično tudi, da se vreme hitro menja, se je treba obleči premišljeno. Najbolje je imeti majico s kratkimi rokavi, tanek pulover in s seboj na vsak način nekaj takšnega, kar te varuje pred vetrom in kakšno kapljico dežja.

Na to, kako si oblečen, je seveda treba biti pozoren zlasti, če se odločiš raziskovati pokrajino, ki je na Irskem res slikovita in

Kilkenny z znamenitim gradom privablja številne turiste.

razgibana. Seveda lahko raziskuješ sam, saj je potovanje po Irski podobno kot po Sloveniji. Med mesti so dobre avtobusne povezave, vlaki, lahko si izposodiš avto, kolo ... Edino, na kar moraš paziti, je stran vožnje.

Plačilno sredstvo je evro, plačevanje z bančnimi karticami je skoraj bolj običajno kot plačevanje z bankovci. Irška je za popotnika res zelo prijazna država.

Mi, ki smo se na pot odpravili z agencijo, skrbi o prevozih in potovanju res nismo

imeli. Imeli pa smo izvrstnega vodiča Martina, Štajerca, ki je poročen z Irko in zato o Irskih in njihovih običajih ve morda celo več kot domačini.

Najprej smo se peljali po ledeniški dolini Glendalough, ki je bila prizorišče snemanja mnogih filmov. Kmalu smo se prepričali, zakaj, saj je pokrajina res raznolika in malce divja. Seveda pa Irška niso le doline, polja in travniki, saj ima tudi bogato zgodovino. O tem pričajo številni samostani, cerkve,

gradovi in mesta. Kot najlepša na Irskem slovi vas Adare, poleg glavnega mesta pa je eno najbolj zanimivih in slikovitih Kilkenny, kjer si je vredno ogledati tudi znameniti grad. Ter seveda poskusiti njihovo znamenito rdeče pivo znamke Smithwick's.

Tudi sicer so Irška piva nekaj posebnega, in če greš na Irsko, seveda ne gre, da ne bi obiskal pivovarne Guinness v Dublinu. In Irca skoraj ne moreš bolj užaliti, kot če naročiš svetlega guinnessa.

Adare velja za najlepšo vas na Irskem in ima še precej s slamo kritih hiš.

GLASOV ODER

DAN NESKONČNIH SANJ

Zimzeleni kantavtor Vlado Kreslin je s skupino Mali bogovi v petek nastopil na humanitarnem koncertu Rdečega križa v Šenčurju, dan kasneje pa je s samostojnim intimnim koncertom navdušil tudi občinstvo v Železnikih.

Samo Lesjak

Jesenski humanitarni koncert je za Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Kranj tradicionalen in dobro sprejet med občinstvom, saj je izbira nastopajočih vedno skrbno načrtovana. Tako so v zadnjih letih nastopile zasedbe Eroika, Perpetuum jazzile in Okrogli muzikanti, tokrat pa je Športno dvorano v Šenčurju napolnil koncert Vlada Kreslina v spremstvu njegove zveste zasedbe Mali bogovi. Dvorana, namenjena športnim aktivnostim, se je spremenila v glasbeno dvorano in obiskovalke in obiskovalci so uživali ob mnogih zimzelenih skladbah Vlada Kreslina in

Positivna energija z odra na dobro obiskanem koncertu v Šenčurju s pomembno humanitarno noto / Foto: Primož Pičulin

skupine Mali bogovi. Skladbe Od višine se zvrtili, Poj mi pesem, Tista črna kitaro, Z Goričkega v Piran in Namesto koga roža cveti so prejele bučen aplavz, večer pa je

potekal v prijetnem, sproščnem ritmu, ozaljšan s pesmimi in anekdotami znanega kantavtorja iz Prekmurja, ki je občinstvu pričaral čudovite spomine in vлил novega upanja vsem pomoči potrebnim. Z zbranimi sredstvi bo RKS OZ Kranj marsikomu omogočil lepši in mirnejši december. Zahvala gre vsem donatorjem, prostovoljcem in prostovoljcem ter krajevni organizaciji RK Šenčur – na območju OZ RK Kranj sicer aktivno sodeluje kar 300 prostovoljcev, ki letno opravijo povprečno 5800 prostovoljnih ur.

Dan kasneje pa je Vlado Kreslin, tokrat s solo koncertom ter z nepogrešljivo črno kitaro v roki, nastopil v

dvorani Češnjica v Železnikih. Občinstvo je tako Kreslina lahko občudovalo v njegovi intimni, minimalistični izvedbi, na koncertu, kjer sta se prepletala glasba in poezija: muziko, ki jo ustvarja in poje že od časa skupine Martin Krpan, in prekmurško ljudsko pesem, ki jo oživilja z legendarno Beltinško bando, Kreslin podčrtuje z branjem pesmi in zgodb iz svojih zbirk Pojezije in Venci – Povest o Beltinški bandi, vse skupaj pa obogati z anekdotami, ki so zaznamovale njegovo glasbeno pot. Kreslin ostaja aktiven in svojo turnejo po Gorenjski nadaljuje že danes s koncertom v KD Franca Bernika v Domžalah.

Mož s črno kitaro: Vlado Kreslin v dvorani Češnjica v Železnikih / Foto: Andrej Tarfila

Moje pesmi, moje sanje

Pirniče – Danes bo ob 19. uri v Kulturnem domu Pirniče koncert citrarke Tanje Zajc Zupan. Posebni gostje bodo pevka Teja Saksida, pevec skupine Rok'n'band Rok Ferengja, vokalna skupina Štiški kvartet, pevec in instrumentalist Hervin Jakončič, voditeljica pa bo Ana Zupan. Nastopajoči bodo izvedli čisto poseben večer. Program bo obarvan predvsem z ljubezensko tematiko ter z znano glasbo iz nostalgičnih filmov, kot so Moje pesmi, moje sanje, Prodajalka vijolic, Petelinji zajtrk, Pesem ptic trnovk ...

Citrarka Tanja Zajc Zupan / Foto: Matic Zorman

Praznovanje prve obletnice v znamenju glasbe

Škofja Loka – Loški Spodnji trg je bil v petek, 21. oktobra, glasbeno razgiban. Ob praznovanju prve obletnice odprtja poljanske obvoznice so nastopili Tinkara Kovač, skupina The Fakerrs, Klapa Gallus ter plesne skupine.

Pevka in flavistka Tinkara Kovač na slavnostnem koncertu / Foto: Andrej Tarfila

LEP DAN KLIČE

Željko Kozinc
LOŠKEPOTI
50 izletov po Selškem, Poljanskem in Žirovskem

Krajepisec Željko Kozinc nas s svojim značilnim srčnim doživljanjem, ki ga poznamo že iz njegovih sedmih izletniških knjig, vabi k naravnim in kulturnim biserom tega prelepega dela domovine.

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Bleiweisova cesta 4 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.
Če jo naročite po pošti, se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

14⁹⁰ EUR
* poštnina

Gorenjski Glas

www.gorenjskiglas.si

Sirup & nektar
iz sadja, cvetov in zelišč
Georg Innerhofer

V priručniku je poleg že poznanih receptov veliko novih, izdelanih iz na prvi pogled nenavadnih sestavin in kombinacij. Izbira sadja, zelišč in cvetja sega od akacije, vrtnic, vseh glavnih sadnih rastlin do ožepka, regrata, trpotca. Opisani so mnogi uporabni načini pridelave in pravih shranjevanja.

AKCIJA
Cena knjige je

12 EUR
* poštnina

Uživajmo v doma pripravljenih sokovih!

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Bleiweisova 4 v Kranju ali jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 vsak dan od 7. do 15. ure, ob sredah do 16. ure, ali po e-pošti na: narocnine@g-glas.si

Če jo naročite po pošti, se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas

PETER WOHLLEBEN
SKRIVNO ŽIVLJENJE DREVES

Kaj čutijo drevesa, kako se sporazumevajo – odkrivanje skritega sveta

V gozdu se dogajajo neverjetne stvari: drevesa se sporazumevajo med seboj. Ljubeče skrbijo za svoj naraščaj in negujejo stare, betežne sosede. Drevesa imajo občutke, čustva in spomin. Zveni neverjetno? Gozdar Peter Wohlleben je v čudovite zgodbe o neslutnih zmognostih dreves vključil tudi najnovejša znanstvena spoznanja in lastne izkušnje. To je ljubezensko pismo gozdu.

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Bleiweisova cesta 4 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.
Če jo naročite po pošti, se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

19⁹⁰ EUR
* poštnina

Gorenjski Glas

www.gorenjskiglas.si

PRAZNOVANJA

Kralju v čast in spomin

Domžale – Kralj rokenrola Elvis Presley bi lani praznoval okroglih osemdeset let, prihodnje leto pa bo v znamenju štiridesetletnice njegovega slovesa. Zasedba Sam's Fever je zato v klubu Blunout pripravila koncert. »V veliko čast nam je, da lahko v tako ekskluzivnem klubu začnemo serijo koncertov, posvečeno enemu in edinemu kralju rokenrola,« je ob tem dejal pevec zasedbe Samuel Hudl.

Spomin na Kralja: Sam's Fever / Foto: arhiv dogodka

Novorojenčki

Minuli teden se je na Gorenjskem rodilo 39 novorojenčkov. V **Kranju** se je rodilo 15 deklic in 14 dečkov, med novorojenčki so bili tokrat trije pari dvojčkov: dvakrat parček in enkrat sestrici. Najtežji je bil deček s 4450 grami porodne teže, najlažja pa je bila deklica, ki je tehtala 2310 gramov. Na **Jesenicah** so se rodili 3 dečki in 7 deklic, med njimi sta bili tudi sestrici. Najtežji je bil deček s 4390 grami, najlažja pa deklica z 2510 grami porodne teže.

Mladoporočenci

V soboto, 15. oktobra 2016, sta se **na Bledu** poročila Vojko Robnik in Tanja Požarnik, **na gradu Strmol** Andrej Grašič in Martina Maček, **v Preddvoru** pa Uroš Habič in Sabina Alibabič ter Darko Šekoranja in Maja Maček. V sredo, 19. oktobra 2016, sta se **na Jesenicah** poročila Tomaž Špeh in Barbara Gričar.

TANJIN KOTIČEK ŠOLA VEDEŽEVANJA IZ CIGANSKIH KART

Nabrlo se je že kar veliko vaše pošte, zato se bomo nekaj torkov posvetili vašim vpogledom in vprašanjem. Bralka pod šifro Spomini sprašuje, ali se ji sploh kdaj izpolni želja v ljubezni. Karte so Darilo, Sovražnik, Nenadna sreča, Denar, Ljubica. Bralka je zelo čustvena oseba in ji ljubezen veliko pomeni. Edino karta Sovražnik izstopa iz teh petih kart, vse druge so lepe in pozitivne. Sovražnik ni nujno slaba karta. Med drugim je tudi visoka, črna možka oseba. Prikazuje nekoga, ki z varne razdalje opazuje, ali situacijo ali osebo, ki ga zanima. In se lahko pripravlja, da končno stopi v igro in odigra svojo vlogo. Ker ima Sovražnik na levi strani karto Darilo, so to čustvene izjave, ki jih bo bralka prejela in bo nadvse presenečena, saj si ne predstavlja česa takega. Želja v ljubezni se vsekakor izpolni in nič več ne bo iskanja izgovorov, ampak se bo začelo živeti. Bralko pod šifro Obupana zanima prihodnost naslednje

leto, karte so Potovanje, Hiša, Sreča. Potovanje predstavlja selitev ali pa samo potovanje. Hiša odkriva določene skrivnosti in odpira vrata drugim možnostim. Sreča označuje pomladni čas, denar, prinaša blaginjo na vseh področjih. Če je želja po spremembi okolja, je selitev odprta – in to prinaša samo dobre in lepe spremembe. Po drugi strani pa z daljše poti v dom prihaja neka posebna sreča. Lahko bi tudi bil prihod dojenčka kot ljubne karte ali pa karte za druge sisteme, ki ste jih že do sedaj spoznali.

Srečno! Vedeževalka Tanja

PRIJETNO SREČANJE OB OKROGLEM JUBILEJU

Nekdanji sošolke in sošolci Osnovne šole Predoslje so – ob letošnjem posebnem okroglem jubileju – skupaj praznovali v Gostilni Arvaj v Kranju.

Samo Lesjak

Srečanje nekdanjih učencev, ki so opravili malo maturo daljnega leta 1961, je že tradicionalno, poteka pa vsaj vsakih pet let. Letošnje srečanje, ki je potekalo v četrtek v Gostilni Arvaj, pa bo vsem zbranim še posebej ostalo v spominu, saj prav letos ta generacija praznuje tudi osebni okrogli jubilej – sedemdesetletnico. Petinpetdeset let po končanju osnovne šole so se tokrat zbrali na pobudo Ivice Arvaj. Srečanja se je udeležilo petnajst nekdanjih učenk in učencev ter dva profesorja, Milan Ahačič ter Stane Košnik. Oba sta v uvodu prav lepo pozdravila vse prisotne, svoja nagovora pa podkrepila z mnogimi zanimivimi anekdotami. Celoten večer je potekal v sproščenem nostalgичnem vzdušju ob lepo obloženih mizah, polnih kulinarčnih dobrot. "Tovrstna srečanja nam pomenijo veliko, saj na njih obujamo spomine na čase otroštva in odrasčanja, ki smo jih preživeli skupaj. Prav zato bomo v prihodnje srečanja pripravili še bolj pogosto," je dejal Andrej Bitenc in vsem zaželel vse dobro.

Nostalgija šolskih dni: nekdanji učenke in učenci OŠ Predoslje ter profesorja Milan Ahačič in Stane Košnik / Foto: arhiv dogodka (Foto Boni)

Tradicionalno srečanje je potekalo v sproščenem vzdušju v kranjski Gostilni Arvaj. / Foto: arhiv dogodka (Jože Snedic)

TANJA ODGOVARJA

tanja.70@hotmail.com

»Brat in mož«

Vedno berem vašo rubriko, vidim, da vsem dajete navdih in spodbudno upanje. Prosim, da pogledate v karte za mojega brata, je bolan in me zanima, kaj se dogaja, da je tako prizadet in obupan. Zanima me tudi zdravje moža. Hvala vam za odgovor.

Živeti brez upanja je kot življenje rastline brez vode. Ne raste, ne preživi in na koncu oveni. Tudi z nami je tako, vsak dan rastemo, se učimo, in če imamo upanje, je mogoče vse, čisto vse. Vaš brat je v svoji duši zelo žalosten. Obkrožen je z ljudmi, ob katerih se ne počuti preveč dobro in se precej obremenjuje. Sploh zadnje čase je videti čustveno prizadet, hitro je užaljen in nič mu ni prav. Tudi sama bolezen je terjala svoj davek.

Čim več se z njim pogovarjate, saj mu to veliko pomeni. Vaš mož se včasih obnaša po vremenu, a tak je že od vedno in tega ste že vajeni, a vseeno. Obeta se mu neki pregled pri zdravniku, ne vidim ničesar takega, kar bi odstopalo od normale. Težave, ki jih ima že dolgo časa, se žal ne bodo odstranile, tako pač je. Vam osebno svetujem, da se čim manj obremenjujete in več časa posvetite sebi, saj je to edino, kar resnično šteje. Lepo vas pozdravljam in vam želim vse dobro.

»Novo leto«

Pišem vam prvič, zato me predvsem zanima, kakšno bo naslednje leto zame. Najbolj me zanima, kako bo v ljubezni, se obeta resna zveza ali bolj avanture. Že dalj časa pa mi je

Lahko se udeležite tečaja vedeževanja.

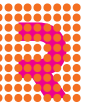
Naročniki Gorenjskega glasa, izkoristite popust v višini 10 %. Za več informacij čim prej pokličite Tanjo na tel. št.: **040 514 975**

Gorenjski Glas

všeč nekifant, se bova kdaj spoznala in se bo iz tega lahko kaj izcimilo. Muči me pa tudi praznovanje novega leta, naj grem s prijatelji v tujino in bo nepozabno ali bi bilo bolje, da ne bi odšla z njimi. Kako pa bo glede zdravja? Zanima me tudi, ali se mojemu bratu obeta dobra služba v bližnji prihodnosti.

Prav škoda, ker mi niste napisali nobenega podatka, na primer leto in datum rojstva. Splošni pregled po kartah je pokazal, da je pred vami kar dobro leto. Največ se vam bo dogajalo v ljubezni. V bližnji prihodnosti res bolj avanture, iz katerih se lahko tudi kaj naučite, med drugim to, kaj je tisto, kar si res želite, in katere vrednote vam največ pomenijo pri fantih, ki so vam všeč. V mesecu aprilu, morda maju pa se vam

obeta resna zveza. Fanta še ne poznate, drug drugemu bosta predstavljena v manjši družbi. Takoj bodo iskricice iz obeh strani in zažareli boste v sijaju ljubezni, po kateri hrepenite. Fanta, po katerem sprašujete, spoznate, a vam kar naenkrat ne bo več všeč. Na šolskem področju boste uspešni, to ne pomeni, da se lahko nehate truditi v to smer. Prijateljstvo, v katerem imate konflikte, se na dolgi rok ne bo obdržalo in je tako tudi prav. Letošnje praznovanje novega leta morda res ne bo tako, kot ga pričakujete, a vseeno se boste imeli zelo lepo in je prav, da greste s to družbo, v kateri imate iskrene prijatelje. Glede zdravja ne vidim težav. Bratu se obeta dobra služba, le malo mora še počakati. Srečno.

NAGRADNA KRIŽANKA

Avtohiša Vrtač, d. o. o., Kranj

Delavska cesta 4, 4000 Kranj | Tel.: 04 27 00 200 | www.avtohisavrtac.si

1. nagrada: enodnevna uporaba avtomobila VW TIGUAN
2. nagrada: enodnevna uporaba avtomobila VW POLO
3. nagrada: poklanja Gorenjski glas

Rešitve križanke (geslo, sestavljeno iz črk z oštevilčenih polj in vpisano v kupon iz križanke) pošljite do srede, 9. novembra 2016, na Gorenjski glas, Bleiweisova cesta 4, 4000 Kranj. Rešitve lahko oddate tudi v nabiralnik Gorenjskega glasa pred poslovno stavbo na Bleiweisovi cesti 4.

SESTAVIL: F. KALAN	STATIVA PRI GOLU	RIMSKA BOGINJA SVOBODE	MESTO V IRANU	GOSPA V ŠPANSKEM OKOLJU	KAZEN ZA LAŽJO KRŠTEV	KATJA LEVSTIK	ETIOPSKI KNEZ	MESTO NA PORTUGALSKEM	PRIPRAVNIŠKA DOBA	ANTIČNO BRENKALO	MITOLOŠKI LETALEC	KRALJEVIČ IZ MAHABHARATE	GORENJSKI GLAS	DRŽAVA V SREDNJI AMERIKI	IGRALEC SANDLER	DENIS ERLAH	VRSTA KAMNINE, LAKOLIT	LEPO VEDEDJE	DIVJA MAČKA	SLAVKO TIHEC	TV APARAT	IMPRESIJA	ZELENICA V PUSCAVI
NAŠ GLASBENIK (V. K.)													NADZOROVANJE							3			
LEPOTNI POSEG NA NOSU											9		IDEJA KOT IDEAL										
TERME PRI PADOVI						NASELJE PRI ŠKOFJI LOKI									JADRANSKI OTOK						VZDEVEK ELIZABETH TAYLOR		
MESTO V ITALJI						DEL AVTA		NEKDANJI VRVARI					VRSTA JELENA								OKRASNA NIT		
NOEL REDDING			PRODAJNI PROIZVOD	PREDNIK ŠPANCEV			5		VLEČNI STROJ PRI VLAKU	ROPARSKA PTICA					STOPNJA PRIDEVNIKA AMERIŠKA IGRALKA (CAMERON)							INDIJSKA DUHOVNA MEDITACIJA	OTOK OB ZAHODNI IRSKI OBALI
IGRALKA RINA				NASPROTJE MILOSTI									PESNICA SKERL				STARO-JUDOVSKI KRALJ					12	
ATLET LEWIS	10			RIMSKE HIŠNE BOG	RAZSTAVNI PROSTOR						VNETJE ZRELA												
GLAVNO MESTO KAZAHSTANA								HUDOBIJA		RASTLINA, KI SPEČE OB DOTIKU							ČLENO-NOŽEC, STRIGA						
GORENJSKI GLAS	MAVČNA OPORNICA	REKA V GRČJI							TV SPIKERKA (DARJA)				ROVT		6		LETOVIŠČE PRI KOPRU						
ČEBULA (NAREČNO)		ENIGMATIK		DELNI ZLOM			8																OPEČEN KRUHEK
VOGAL				TEPČEK, TRAPE																			
PODOB-NOST						SAMODEJNI STROJ				ATLET BOLDON													
GIULIO NATTA			PARJENJE SRNJADI							DEL PRAŠIČJE NOGE													
KOŽNO VNETHJE																							
KRAJ PRI POREČU		2		PALEST. VODITELJ (JASER)																			
GRŠKI BOG VOJNE				KOŠARKAR BEČIROVIČ					ATA														
ALATRI CREMONA DAMJAK LIBERTAS OSTRIGAR	BLAŽILNIK SUNKOV PRI AVTOMOBILU	SPAKA, GROTESKA GL. MESTO KARTAZANOV							SKEDENJ. KOZOLEC (NAREČNO)														
AKON-TACIJA										JAPONSKI VULKAN													
TROPSKA KULTURNA RASTLINA ZA MOKO										MESTO V ITALJI													
ORANŽADA			7		NAŠ PESNIK (CVETKO)																		
KONEC POLOTOKA				KRAJ PRI SEŽANI	AVANS	RENATA TEBALDI																	
PRIPADNIK TATAROV										LJUBIMEC BOGINJE KIBELE													
NAŠ DRAMATIK (I. T.)										DRŽAVNIK ERLANDER													
MIRZEL LETNI ČAS										OSCAR TORRES													
PRVO NARAVNO ŠTEVILO																							
PARADIŽ			4																				

Turneja fantastičnih Ponudb

PREVERITE NA WWW.VOLKSWAGEN.SI

Čas je za akcijo!

V času turneje veljajo prav posebne fantastične cene. Preverite ponudbo in ob nakupu novega vozila izkoristite prihranek do 2.500 EUR*, bon za financiranje do 1.500 EUR** ter komplet zimskih pnevmatik s platišči***. Ja, res fantastično!

Fantastična ponudba velja za modele: up!, Polo, Golf, Golf Variant, Golf Sportsvan, Caddy, Jetta, Passat, Passat Variant, Touran in Sharan. Velja za vozila na zalogi do 15. 11. 2016. Za več informacij o ponudbi se obrnite na našega prodajnega svetovalca.

Volkswagen

Emisije CO₂: 174-0 g/km. Kombinirana poraba goriva: 7,4-3,4 l/100 km. Emisijska stopnja: EURO 6. Emisije NO_x: 0,1211-0 g/km. Število delcev: 9,9-0. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. *Višina prihranka je odvisna od modela. **Bonus v obliki znižanja maloprodajne cene vozila v vrednosti do 1.500 EUR z DDV velja v primeru hkratnega financiranja/najema vozila preko družbe Porsche Leasing SLO d.o.o. in permanentnega Porsche kasko zavarovanja vozila preko Porsche Versicherungs AG, Podružnica v Sloveniji, kije del skupine Porsche Finance Group Slovenia pod pogoji akcije VWBON16. Več na www.porscheleasing.si. ***Dobroimetje na kartici zvestobe Volkswagen Card, ki velja za zimski komplet koles na originalnih jeklenih platiščih z zimskimi pnevmatikami Semperit iz zimske ponudbe originalne dopolnilne opreme Volkswagen. Kartico zvestobe lahko brezplačno naročite pri pooblaščenem trgovcu ali serviserju Volkswagen ali na spletni strani www.porsche-group-card.si. Slike so simbolne.

DRUŽABNA KRONIKA

PRAVLJIČNA FATALKA ALMA

Pred nekaj dnevi smo Slovenci ponovno dobili fatalko leta. Naziv femme fatale 2016 je šel v roke Gorenjki, natančneje Jeseničanki, ki poznamo tudi v vlogi sodnice iz resničnostnega šova MasterChef Slovenija, Almi Rekić.

Alenka Brun

Izbor za letošnjo femme fatale je gostila Festivalna dvorana v Ljubljani. Izbrali so jo bralci določenih domačih revij, bila pa naj bi to ženska, ki je najbolj usodno zaznamovala Slovenijo. Tokrat se je ljudstvo odločilo za Almo Rekić, certificirano kulinarico sodnico in ustvarjalco slastnega. Skozi odsko kuliso rajskega vrta je privedev vodil televizijec David Urankar, za glasbeni del izbora pa so poskrbeli Lovro Ravbar & Astrid Kljun feat. Paris Meets Dubai in Miha Guštin - Gušti. Poleg igranja na harfo se je z dvema

pevskima točkama izkazala tudi mlada Astrid Kljun, posebno presenečenje pa je bil nastop Vlada Kreslina.

Za letošnji naslov femme fatale se je potegovalo osem usodnih Slovenk, med njimi kar lepo število Gorenjk. In kot je že kar malo v navadi, so se tudi letos dekleta predstavila v kreacijah priznanih slovenskih oblikovalk. Glasbenica Jana Šušteršič tako v kreaciji MBV Design, plesalka Ula Šemole v obleki DH Fashion, 'mama' ljubljanske Odprte kuhne Alma Kochavy v kreaciji Nelizabete, Maja Štamol Droljc v obleki 'popinovko' Taro Zupančič ter igralko Ano Dolinar, igralka Saša Pavlin Stošič se je predstavila v oblačilu

Mojce Celin, plesalka Nadiya Bychkova v obleki Urše Drogenik in masterchefovka ter letošnja izbranka Alma Rekić v obleki Barbare Franjič.

Iz odrskega pogovora z Almo smo izvedeli, da njena resnost, strogost in neprizanesljivost v bistvu izvirajo iz njenega profesionalnega oziroma poklicnega sveta, kjer se vrtil pretežno v moškem svetu kuhinje in gostinstva. Z nasmeškom pravi, da se je nekoč morala nenehno bojevati in dokazovati. Ženskam je namreč v svetu profesionalnega kuhanja toliko težje, sploh če imajo družino, otroka. Primorane so uskladiti tempo zasebnega življenja in tempo kuhinje,

kar je včasih skoraj nemogoče, pojasnjuje Alma, ki je zasebno zelo topla in skrbna oseba. Zanja osebno pa mora imeti fatalna ženska karizmo, smisel za humor, niti ni treba, da ima popolne telesne mere, a naj bi jo že z vstopom v prostor opazili. Vplivala naj bi usodno tudi na nekatere moške, meni pa tudi, da se fatalnosti ne moreš priučiti.

Kakšno bi bilo po njenem mnenju fatalno kulinarčno razvajanje? »Večina žensk bi ga povezala s čokolado, sama pa nisem preveč romantičen tip. Nasploh pa je vsak krožnik lahko fatalen, če hrano na njem pripravimo s strastjo, energijo in ljubeznijo.«

Foto: Primož Pičulin

Letošnje nominirane za femme fatal so se v pravljicnih opravah predstavile na odru Festivalne dvorane v Ljubljani.

Tara Zupančič / Foto: Primož Pičulin

Ano Dolinar lahko spremljamo v Eni žlahtni štoriji.

Letošnja femme fatal Alma Rekić v pogovoru z Davidom Urankarjem / Foto: Primož Pičulin

Še ena Gorenjka med nominirankami, glasbenica Jana Šušteršič / Foto: Primož Pičulin

VRTIMO GLOBUS

Vanilla Ice se ločuje

Po skoraj dvajsetih letih zakona se ločuje ta raper **Vanilla Ice (48)** in njegova soproga Laura Van Winkle. Ločitvene papirje je, po poročanju tujih medijev, vložila Van Winklova, o razlogih za takšno odločitev pa ne poročajo. Par, ki se je poročil leta 1997, ima skupaj dve hčerki. Raper v zvezi z ločitvijo še ni podal izjave za javnost.

Benedict bo spet očka

Benedict Cumberbatch (40) in njegova soproga **Sophie Hunter (38)** pričakujejo drugega otroka. »Vsi so vznemirjeni in presrečni,« je novico potrdil igralčev predstavnik. Zakonca imata skupaj trinajstmesečnega Christopherja. Par se je pred kratkim pojavil na premieri filma Doctor Strange, kjer sta oba blestela v elegantni črni opravi, Sophie pa je nosečniški trebušček uspešno skrila pod obleko.

Poslovila se je Cecilia Hart

Stara osemindeset let je, po enoletni bitki z rakom na jajčnikih, umrla odrska in televizijska igralka **Cecilia Hart**. Med drugimi je zaigrala v serijah Urgenca, Quincy, MacGyver ter Zakon in red. Štirinideset let je bila poročena z igralcem **Jamesom Earlom Jonesom**, skupaj pa imata sina Flynna.

Sinček za Evo Amurri

Igralka in hčerka igralko Susan Sarandon **Eva Amurri (31)** in njen mož, nekdanji nogometaš **Kyle Martino (35)** sta postala drugič starša. Dveletni Marlowe se je pridružil Major James. »Z veliko hvaležnosti in veselja sporočamo prihod našega fantka. Presrečni smo, naša družina je sedaj popolna,« je v izjavi za javnost sporočila igralka, ki je pred to nosečnostjo imela splav in zgodbo o veliki izgubi delila z javnostjo.

Na Gobavici Pr' Fartku smo srečali nasmejeno 21-letno Neno Tomelj Bobnar iz Mengša – pomoč v strežbi, tokrat v primerni opravi glede na oktoberfestovsko razpoloženje in tudi drugače zelo aktivno dekle. / Foto: A. B.

N JAZ, MIDVA IN MI

Drugačnost

MOJCA LOGAR

Ljudje so tako radi povprečni. Skriješ se v množici in deluješ po črednem nagonu. Nekateri se zelo trudijo, da bi dosegli povprečnost, drugi se v njej udobno skrivajo in tretji se bojijo izraziti svojo nadarjenost. Kadar nas drugačnost zaznamuje ob rojstvu ali ob bolezni, tedaj je ne moremo skriti. Na naši šoli imamo veliko tudi drugačnih otrok. Nadarjenih, takih, ki zamenjujejo kakšne črke in številke, otrok z drugačnimi posebnostmi, gibalno oviranih in takih s še posebnimi motnjami. Učitelji smo se usposobili in okolica je spoznala, da znamo prisluhniti posamezniku in da imamo voljo in potrpljenje za kakšno mladostnikovo posebnost. Ni povsod tako, preprosto jih izvržejo. Če ne dosegáš standarda, ki ga učitelj pričakuje in zahteva, te izločimo, izvržemo. Kaj vse nam tak malo poseben otrok lahko da. Nekje ima manjši primanjkljaj, na drugih področjih presežek. Zadnjič je dijak predstavljal temo neozdravljive bolezni. Veliko jih je naštel in na tablo smo jih napisali vsaj deset, za katere smo jaz ali dijaki vedeli oziroma poznali nekoga, ki s tako boleznijo živi. Našteli smo hemofilijo, diabetes, raka, cerebralno paralizo, Aspergerjev sindrom, srčne napake, Kronovo bolezen, boleznii ščitnice in še druge. Pri pogovoru o tej temi smo prišli do zaključka, da je najtežje sprejeti bolezen ali stanje in posledice, s katerimi boš živel vse življenje. Otroci in

starši so najbolj srečni, kadar jih sprejme tudi okolica. Kaj pa mi, družba, smo jih pripravljeno sprejeti, se jih ustrašimo, jih zavržemo? V nekaterih okoljih jih preprosto izločijo, potlačijo, razglasijo za manj sposobne, lene, drugačne. Pa imamo nalepko. Običajno ima ta drugačnost negativen predznak. Ko sem bila še na fakulteti, sem si prigovarjala, da bi rada delala še kje drugje, ne le v šolstvu. Če pa bom kdaj v šoli, bi rada delala tudi z drugačnimi otroki. Prav vse želje so se mi uresničile in vsak drugačen otrok nas zelo obogati. Ko nam uspe pripeljati in izšolati za poklic enega takega drugačnega, je to vredno več kot cela generacija povprečnih otrok. Vinko Möderndorfer je napisal novo knjigo za mladino o drugačnih otrocih (Kit na plaži). Pravzaprav je lahko namenjena vsem. Govori o družini, kjer je sin poseben. Ima Downov sindrom. Tudi danes ni samo po sebi umevno, da nas okolica sprejema, se nas ne boji, se pred drugimi ne skrivamo. Zdravi sorojenec naj bi bil priden za dva, popoln, vsaj on. Drugačnost je darilo vsakdanjika, ljubezen pa je tista točka, kjer smo si vsi podobni. Ali nam bolezen oziroma drugačno stanje lahko prinese tudi kaj dobrega? Veliko, vendar le tedaj, ko jo sprejmemo. Bogastvo je različnost, zakaj bi se je potem tako zelo bali, jo zaklepali in zapirali med štiri stene ...

Mojca Logar je profesorica geografije in zgodovine.

Ob koncu življenja

JANEZ LOGAR

Počasi se pripravljamo na praznik dneva mrtvih oziroma vseh svetih. Mnogo se vas pripravlja, da boste dodatno poskrbeli za grobove oziroma tako negovali spomin na svoje drage. Večerni sprehod po pokopališču nam omogoči drugačen vpogled vase, na soljudi, vrednote in življenje. Tisti, ki so že odšli, nam bi verjetno pripovedovali drugačni vrstni red vrednot in stvari, za katere se je vredno truditi.

Lahko zapišemo, da smo na pokopališču vsi na istem. Padejo vse maske, vloge, ki smo jih morali igrati, ni več akademskih naslovov in pomembnih poklicev. Kjer se imajo ljudje čas posloviti se s tega sveta, vedno pride do dviga človeškega dostojanstva. Priznavajo si ga končno tudi sami in tudi drugim, ki so ob njem. Zato si ljudje, ki odhajajo, tako zelo želijo urediti odnose z najbližjimi. Počasi in vztrajno izginjajo potrebe in želje po gmotnih dobrinah, na dan pa kar vrejo želje, da bi se spravili z ljudmi, ki so jim blizu.

V zadnjih dnevih življenja prihaja do intenzivne duševne in duhovne rasti. Kot da bi želeli nadoknaditi zamujeno. Mnogi ljudje se tik pred koncem opravijo za slaba dejanja ali pa vsaj želijo, da komu povedo, kaj so naredili slabega in jim tega ni uspelo popraviti. Svoje preminule najbližje bomo gotovo v naslednjem tednu obiskali na pokopališčih. Povejmo jim, kar jim v času življenja nismo uspeli, oni pa nam bodo na svoj način pomagali.

KUHARSKI RECEPTI

ZA VAS IZBIRA DANICA DOLENC

Tedenski jedilnik

Nedelja – kosilo: goveja juha z vlivanci, svinjske zarebrnice po zagorsko, slan krompir v koscih, endivija s fižolom, skutna krema; **večerja:** narezek, francoska solata, francoska štruca, mošt

Ponedeljek – kosilo: porova juha, ohrovtovi zrezki, pire krompir, rdeča pesa v solati; **večerja:** namaz iz tunine, črn kruh, bela kava

Torek – kosilo: korenčkova juha z zdrobom in jajcem, telečja rižota z bučkami, zeljna solata s fižolom; **večerja:** široki rezanci z orehi in medom, sadni sok

Sreda – kosilo: z mesom in rižem polnjene paprike v paradižnikovi omaki, pire krompir, mandarine; **večerja:** skutne palačinke, sadni čaj

Četrtek – kosilo: gosta zeljna juha s krompirjem in kranjsko klobaso, palačinke z lešnikovo-čokoladno kremo, sadni sok; **večerja:** ajdovi žganci z ocvirki, mleko

Petek – kosilo: ocvrt oslič, pretlačeno sladko zelje s krompirjem po dalmatinsko, endivija s paradižnikom v solati; **večerja:** kumarice v omaki s kisló smetano, kruhovi cmoki

Sobota – kosilo: juha iz svinjine z rumeno kolerabo, slan krompir, motovilec v solati, pečena jabolka z rozinami in orehi; **večerja:** jetrna pašteta, črn kruh, domači prijatelj, čaj z limono

Svinjske zarebrnice po zagorsko

Potrebujemo: 4 svinjske zarebrnice, 40 g olja, šop kopra, 10 g moke, peteršilj, 1,5 dl juhe (lahko iz koncentrata), sol. Zarebrnice po eni strani potolčemo, popravimo in solimo. Na nepotolčeni strani jih pomokamo in na ogreti maščobi z obeh strani dobro popečemo. Ob rob kožice stresemo koper in sesekljano peteršilj, premešamo, da zadiši, nato prilijemo juho. Dušimo 20 minut. Zraven ponudimo slan krompir.

Porova juha z zdrobom

Potrebujemo: 4–5 porov, 2 dag masla ali 1 žlica olja, 1,25 l vode, 2 žlici zdroba, sol, malo kumine, 1 rumenjake. Skrbno očiščen in opran por (uporabimo bele liste) narežemo na kolobarje in ga narahlo popražimo na surovem maslu, nato ga zalijemo z vodo. V vrelo juho med stalnim mešanjem zakuhamo zdrob, solimo in kuhamo 25 minut. Čez čas dodamo še sesekljano kumino, čisto nazadnje pa razžvrkljan rumenjake.

Ohrovtovi zrezki

Potrebujemo: 1 manjšo glavico ohrovtá (400 g), 250 g mleto govedine, 2 žlici riža, 2 jajci, česen, peteršilj, sol, poper, muškatajni orešček, po potrebi drobtine, maščobo za pečenje. Ohrovtove liste skuhamo, odcedimo in sesekljamo. Primešamo mleto meso, na pol kuhan riž, jajca in vse začimbe. S pomočjo drobtin oblikujemo zrezke in jih spečemo na vroči maščobi.

Jabolčna pita z mandeljni in beljakovim pokrovom

ERIKA JESENKO

V zadnjem času me je že nekaj gospa vprašalo, ali imam mogoče še kakšen dober recept z jabolki, saj jih imajo doma velike količine. In res, zakaj ne bi pripravili še česa iz jabolka. Zdaj je bila njihova sezona in prav zdaj so najboljše.

Za pripravo pite potrebujemo: za krhko testo: 300 g moke, 200 g masla ali margarine, 100 g sladkorja v prahu, 4 rumenjake, lupinico ene limone, 1 vanilin sladkor, pol pecilnega praška.

Mandeljnov nadev: 150 g mletih mandeljnov, 1 žlica kakava, 1 žlica ruma, 1,5 dl mleka, 2 žlici sladkorja, 1 pest rozin, 2 žlici marmelade

Jabolčni nadev: 700 g jabolka, 2 žlici sladkorja, cimet, sok ene limone

Beljakov pokrov: 4 beljake, 50 g sladkorja v prahu, ščepec soli

Priprava testa: Moko presejemo in jo pomešamo s pecilnim praškom. Vanjo naribamo limonino lupinico. Vmešamo sladkor in vanilin sladkor, na kocke narezano maslo in rumenjake. Vse skupaj zamesimo v testo, ki naj počiva v hladilniku 30 minut.

Priprava mandljevega nadeva: mletih mandeljnov vmešamo kakav in sladkor. Prelijemo s toplim mlekom in rumom ter dobro premešamo.

Priprava jabolčnega nadeva: jabolka olupimo ter narežemo na lističe. Potresemo s sladkorjem, cimetom in pokapljam s limoninim sokom ter premešamo.

Priprava beljakovega pokrova: Beljakom dodamo

LAHKE JEDI

ščepec soli in jih stepamo. Med stepanjem počasi dodajemo sladkor. Stepamo toliko časa, da nastane gosta in kremna masa.

Sestavljanje pite: Testo razvaljamo na pol centimetra debelo ter z njim

prekrijemo namaščen pekač. Premažemo z marmelado. Po testu razporedimo nadev iz mandeljnov. Potresemo z rozinami. Na to nadevamo jabolčni nadev.

Pito najprej pečemo v pečici, ogreti na 180 °C, 35 minut. Po potrebi pokrijemo z alufolijo. Pito vzamemo iz pečice ter temperaturo pečice znižamo na 160 °C. Pito premažemo z beljakovo maso in pečemo še 10–15 minut.

Nasvet: Za krhko testo je priporočljivo, da uporabimo del ostre moke. Mandeljne lahko nadomestimo z mletimi orehi ali lešniki. Beljake pripravimo tik preden z njimi premažemo pito.

Rekreacijska pot ob Kamniški Bistrici še daljša

Kamnik – Občina Kamnik je pred dnevi zaključila gradnjo 280 metrov dolgega odseka pešpoti pod brežino regionalne ceste na Duplici in ga pod mostom preko Kamniške Bistrice navezala na Radomeljsko cesto, s tem pa sklenila manjkajočo povezavo, ki pešcem in kolesarjem sedaj omogoča bolj varno pot mimo krožišča za Volčji Potok. Na podoben način – z utrjeno 2,4 metra široko potjo – nameravajo urediti tudi manjkajoči odsek v Šmarci, a kolesarji in pešci se že zdaj lahko iz središča Kamnika po posebej za njih urejeni poti podajo vse do Domžal oz. Ljubljane. Ker je pot namenjena izključno pešcem in kolesarjem, so tudi na novem odseku na obeh straneh namestili kovinske stebričke, ki preprečujejo dostop motornim vozilom.

KINOSPORED

KOLOSEJ DE LUXE, KRANJ (CENTER)

Torek, 25. 10.

19.10 JACK REACHER:

NIKOLI SE NEVRNI

21.10 RAČUNOVODJA

21.15 OUIJA: IZVOR ZLA

17.20 ČUDEŽNI SVET BELLE BROWN

18.30, 20.40 INFERNO

17.10 DEKLE NA VLAKU

19.00 DOJENČEK BRIDGET JONES

16.45 LEDENA DOBA:

VELIKI TRK, sinhro.

18.35 DOJENČEK BRIDGET JONES

16.20 KUBO IN DVE STRUNI, sinhro.

16.00 ŠTORKLJE, sinhro.

15.20 ŠTORKLJE, 3D, sinhro.

16.40 SKRIVNO ŽIVLJENJE HIŠNIH LJUBLJENČKOV, sinhro.

LINHARTOVA DVORANA, RADOVLJICA

Torek, 25. 10.

19.00 DOJENČEK BRIDGET JONES

Petek, 28. 10.

18.00 PR'HOSTAR

20.00 JACK REACHER: NIKOLI SE NEVRNI

Sobota, 29. 10.

18.00 A JETO: PAT IN MAT

20.00 PR'HOSTAR

Nedelja, 30. 10.

16.00 A JETO: PAT IN MAT

18.00 PR'HOSTAR

20.00 JACK REACHER: NIKOLI SE NEVRNI

Organizatorji filmskih predstav si pridržujejo pravico do spremembe programa.

CINEPLEX, TUŠ, KRANJ

Torek, 25. 10., in sredo, 26. 10.

17.40, 20.00 JACK REACHER:

NIKOLI SE NEVRNI

18.20, 20.50 RAČUNOVODJA

19.20 ČUDEŽNI SVET BELLE BROWN

15.40, 21.15 OUIJA: IZVOR ZLA

17.10 DEKLE NA VLAKU

17.50, 20.15 INFERNO

21.00 GENIALCI

GLEDALIŠKI SPORED

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Torek, 25. oktobra

10.00 POTOVANJE PO KONTINENTIH SVETA (v dvorani PGK)

Četrtek, 27. oktobra

19.30 KUD KIKS: Maestro Tedna mladih – predtekmovanje (v dvorani PGK)

LAŽJI SUDOKU

4								
	2	1					5	4
8	6			9				2
7			6		4			5
	9	4	3		7	6	8	
5			9		2			1
2	4			7			3	9
		5	7				8	6

Rešitev:

4	5	2	8	7	6	1	9	3
7	9	8	6	2	1	4	5	3
6	8	1	9	4	3	7	5	2
1	2	7	8	6	9	5	3	4
2	8	9	4	5	6	7	1	3
5	6	7	1	9	2	8	4	3
8	2	1	6	7	5	9	3	4
9	7	5	8	4	2	1	3	6
8	1	6	5	9	3	2	4	7

TEŽJI SUDOKU

1		7	3					9
			6			7		
	9			7				8
			5	6			2	1
		3				4		
4	2		8		3			
9				3				4
		4			8			
8					2	6		7

Rešitev:

4	8	9	2	5	7	1	6	3
5	1	9	8	6	7	4	2	3
2	7	8	1	5	3	9	4	6
6	4	8	1	9	2	7	5	3
9	8	7	4	2	6	3	1	5
1	2	6	9	7	5	8	3	4
8	5	7	4	1	2	6	9	3
7	1	4	6	2	9	8	5	3
6	9	2	5	8	4	1	3	7

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici, ne v koloni, ne v enem izmed odebelenih devetih kvadratov.

Sestavila: P. F.

Negovali gozd in sebe

V vseslovenski akciji Gremo v naravo! – Neguj gozd, neguj sebe, ki jo organizira Zveza tabornikov Slovenije s strokovnim partnerjem Zavodom za gozdove, so gorenjske gozdove negovali tudi v Kranju in Kamniku.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kranj – Taborniki in Zavod za gozdove sta prvo akcijo Obnovimo slovenske gozdove začela pred dvema letoma, ko je več kot polovica slovenskih gozdov utrpela veliko škodo ob žledolomu. S tokratno akcijo Gremo v naravo! – Neguj gozd, neguj sebe, ki je v soboto potekala po vsej Sloveniji, pa so organizirali nego sadik, ki so jih posadili v akciji leta 2014.

Na Gorenjskem so se sobotne akcije udeležili tudi taborniki in drugi prostovoljci v Kamniku in Kranju. V Kranju se je zbralo okoli dvajset prostovoljcev, ki so v okolici Hrastja negovali rastišče, ki so ga zasadili pred dvema letoma. Z dreves, ki so se medtem razrasla, je bilo treba odstraniti zaščito, jih obrezati in počistiti podrast, da bodo drevesa lahko dobro uspevala.

Kot sta nam povedala Davor Kržišnik in Zala Šmid, člana kranjskih tabornikov, so glede na predhodne prijave pričakovali nekaj več prostovoljcev, a tudi tisti, ki so se akcije udeležili, so veliko dela pa jih še čaka. Zaradi žledoloma je namreč treba obnoviti 14 tisoč hektarov slovenskih gozdov, od tega približno devetsto s saditvijo sadik. Zgolj lani so se površine, kjer je potrebna obnova, povečale za dodatnih 2400 hektarov, podoben trend pa pričakujejo tudi letos in v naslednjih letih.

Kljub temu nega gozdov ni bila edini cilj akcije. Taborniki so namreč želeli, da se ljudje bolj povežejo z gozdom in naravo ter na ta način negujejo tudi sami sebe. »Nam, tabornikom, gozd ponuja zavetje, učilnico in življenjski prostor. Želimo si, da bi tudi starši naših

Foto: Aleš Senožetnik

Zala Šmid in Davor Kržišnik med delom v gozdu

tabornikov in drugi, ki so se udeležili akcije, začutili, kaj vse nam ponuja gozd,« je povedala Šmidova. »Tako kot gozd skrbi za nas, mu želimo tudi mi vrniti. Nato pa smo za otroke pripravili igre, odrasli pa so se lahko

udeležili Sestanka z drevesi, na katerem so lahko razmislili tudi o odnosih z znanci, prijatelji, sodelavci in družino,« je dodal Kržišnik, ki si želi, da bi takšne akcije v gozdu organizirali vsako leto.

Orjaški paradižniki

JOŽE KOŠNJEK

Strahinjški – Ko mi je Marija Zupin iz Strahinjške povedala, da ima doma več metrov visoke paradižnike, ji sprva nisem verjel. Šele potlej, ko mi je poslala fotografije, me je prepričala. Sadike paradižnikov, ki jih je Zupinovima – Mariji in Tonetu – podarila sovaščanka Mari Žižek, so rasle in rasle. Najprej so dosegle prvi, nato pa še drugi balkon. Skoraj pet metrov merijo najvišji in so bogato obloženi s plodovi. Marija in Tone kajpak dvomita, da bodo dozoreli. Zdaj postaja že premrzlo, premalo pa je tudi sonca. So pa zdravi. Le tako imenovana bela muha jih je napadla, vendar sta jo Zupinova uspešno pregnala.

Zupinovi orjaški paradižniki

Na mestu petsto let stare lipe so posadili novo

Zgornji Brnik – Pred domačijo Janeza Kepica, po domače Petričevega, so v nedeljo, 16. oktobra, na mestu, kjer je še pred leti stala več kot petsto let stara mogočna lipa, posadili novo; staro so pred leti posekali, ker je postala nevarna za okolico. Janez je novo lipo posadil skupaj z edino še živečo od devetih otrok te kmetije, 99-letno teto Ano Vidic. Pri posaditvi se je zbralo veliko sorodnikov, sosedov in kranjancov Zgornjega Brnika, dogodek so popestrili s kulturnim programom, ki ga je s pesmimi obogatila pranečakinja Irena Lampe - Slemc. Staro lipo naj bi po ustnem izročilu posadili okoli leta 1500, to pomeni, da je doživela tudi čase turških vpadov. Njeno deblo je merilo v premeru več kot meter in postalo votlo, otroci so se v njej zelo radi skrivali.

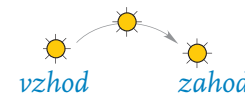

Lipo sta posadila 99-letna Ana Vidic in nečak Janez Kepic.

desetdnevna vremenska napoved

Torek 25. 10.	Sreda 26. 10.	Četrtek 27. 10.	Petek 28. 10.	Sobota 29. 10.
14/19 °C	13/15 °C	6/12 °C	4/13 °C	3/13 °C
Nedelja 30. 10.	Ponedeljek 31. 10.	Torek 1. 11.	Sreda 2. 11.	Četrtek 3. 11.
3/13 °C	2/12 °C	1/10 °C	2/10 °C	4/10 °C

tedenski koledar

25. 10.	tor.	Darija, dan suverenosti	7-33	17-58
26. 10.	sre.	Lucijan	7-34	17-57
27. 10.	čet.	Sabina	7-36	17-55
28. 10.	pet.	Simon	7-37	17-53
29. 10.	sob.	Ida	7-39	17-52
30. 10.	ned.	Marcel	6.40	16.50
31. 10.	pon.	Bolfenk, dan reformacije	6.42	16.49

Odgovor na članka »Avtobusni terminal« in »Najbolj se bojijo za zdravje«

V skladu z določili 26. in 27. člena Zakona o medijih zahtevamo objavo popravka oziroma odgovora na članke »Avtobusni terminal« in »Najbolj se bojijo za zdravje«, ki sta bila objavljena v Gorenjskem glasu dne 4. oktobra 2016.

V članku je zapisano, da novi lokaciji nasprotujejo »nekateri domačini, krajanji Zlatega polja, ki so ustanovili Državljanjsko pobudo za ohranitev zdravega življenskega okolja Zlato polje«. Ko smo »nekateri domačini« prebrali omenjena članka, nismo mogli verjeti, da povzemata dogajanje istega sestanka krajanov Zlatega polja, ki je bil v četrtek, 29. septembra 2016, v sejni sobi Krajevne skupnosti Zlatega polja.

Dejstvo je, da Kranj potrebuje sodobno avtobusno postajo, o tem ne dvomi nihče, tudi krajanji Zlatega polja ne. Težava nastopi takrat, ko se župan odloči za »salto mortale« in iz povsem neprimerne lokaci-

je ukaže napraviti idealno lokacijo. Nismo prepričani, da so strokovnjaki prepričali župana, prej verjamemo temu, da je župan strokovnjakom naročil, da najdejo »primerne strokovne argumente« za določitev lokacije na Zlatem polju kot skoraj idealno. V to nas prepričuje tudi predstavitevna brošura »Sodobni avtobusni terminal in trajnostna prenova širšega območja«, ki smo jo občani Kranja prejeli v svoje nabiralnike v petek, 7. oktobra, torej neposredno po objavi prispevkov v Gorenjskem glasu. Verjetno gre tu res zgoj za naključno zaporedje dogodkov in ni povezano s pisanjem. Rezultatov različnih analiz, na podlagi katerih se je izkazalo, kot piše v omenjenem članku, da je poseg v prostor na Zlatem polju primeren, do danes, kljub prošnjam, nismo prejeli. Na žalost se župan doslej ni utegnil sestati s krajanji in jih povprašati o njihovem mišljenju in težavah, ki jih bo posredno prinesla nova avtobusna postaja v njihovo življensko okolje. Ne strokovnjaki, še manj pa kdo od odločevalcev se ni potrudil povprašati prebivalcev najbolj prizadetih objektov, skozi katere se bo novem (glede na načrt) dobesedno zarila nova cesta s krožiščem na Kidričevi cesti.

V pobudi smo se odločili sklicati sestanek tistih krajanov, ki jih sprememba okoliščin z novo avtobusno postajo na

novi lokaciji najbolj prizadene, ker takšnega sestanka ni bil pripravljen sklicati predsednik krajevne skupnosti. Namen sestanka pa je bil predvsem povprašati stanovalce Kidričeve, Gosposvetske, Koroške in Levstikove ceste/ulice in Ulice Franca Rozmana - Staneta, ki so se v januarju 2016 podpisali pod pobudo proti novi lokaciji avtobusne postaje, če se strinjajo s pripravljenim besedilom javnega pisma mestnim svetnikom. Predstavljeno pismo so podprli s svojim podpisom vsi prisotni razen predstavnikov Sveta Krajevne skupnosti Zlato polje.

Predsednik krajevne skupnosti Zlato polje Marko Petrič ni skušal pojasniti svojih izjav na občini z argumenti, temveč je le bral zapisnik edinega sestanka na občini, v katerem so zapisane izjave prisotnih. Posebej sporno je bilo, da je trdil, da je izjavil, da je za postajo, da pa ni rekel, na kateri lokaciji, čeprav je bilo govora izključno o lokaciji na Zlatem polju, ki jo predvideva OPPN.

Na sestanku sta bila prisotna tudi arhitekta mag. Janez Lajovic, univ. dipl. arh., in Rok Benda, univ. dipl. arh., ki sta predstavila svoje strokovno gledanje na umestitev avtobusnega terminala na Zlatem polju. O tem v članku ni zapisanega ničesar, spregledana je tudi bistvena izjava arhitekta Lajovica, da je lokacija za avtobusni terminal med osnovno šolo in

porodnišnico povsem neprimerna. Prav tako se mu zdijo neprimerni visoki stolpiči. Tudi povsem legitimno stališče ravnatelja Osnovne šole Aleša Žitnika je prikazano zelo pomenostavljeno. On v izgradnji avtobusnega terminala vidi priložnost, da šola nekaj pridobi, seveda pod pogojem, da so izpolnjene vse njihove zahteve. Bi pa raje videl, da se postaja nahaja kje drugje. Napačna je tudi trditev v prispevku »Avtobusni terminal« o meritvah onesnaženosti in hrupa, ki naj bi jih opravili strokovnjaki. Dejstvo je, da ni bila opravljena nikakršna meritev na vplivnem območju. V projektu so upoštevani računski modeli, za katere pa je točnost izidov odvisna od vnesenih podatkov. Tu pa so možne poljubne manipulacije, saj podatki niso rezultat meritev, pridobili smo le analizo prednosti, slabosti, priložnosti, nevarnosti, v kateri je le spisek predvidenih prednosti in slabosti brez argumentov, v kateri je »stroka« dobesedno zamenjala podatke za dve lokaciji, železniška postaja in Zlato polje, in tako upravičila idealnost lokacije Zlato polje. Tudi tokrat naši ugovori in pomisleki žal niso bili upoštevani.

DRŽAVLJANSKA POBUDA
ZA OHRANITEV ZDRAVEGA
ŽIVLJENSKEGA OKOLJA
ZLATO POLJE

Gasilci odprli vrata

DANICA ZAVRI ŽLEBIR

Šenčur – V oktobru, mesecu požarne varnosti, je tudi Prostovoljno gasilsko društvo (PGD) Šenčur pripravilo dan odprtih vrat.

Društvo je na ta dan v društvenih prostorih dalo na ogled svojo gasilsko opremo,

predstavilo delovanje društva in prikazalo, kako poteka gašenje manjših požarov. Zlasti mladi so pokazali veliko zanimanja, med drugim tudi za uporabo avtomatskega defibrilatorja, s katerim jim je oživiljanje ob nenadnem srčnem zastoju prikazal Janez Rogelj iz Rdečega križa Visoko - Milje - Luže (na sliki).

GG IZLET // 6. in 11. novembra 2016

KOPALNA IZLETA V TERME DOBRNA

Tokrat vas vabimo, da se nam pridružite na dveh kopalnih izletih v Terme Dobrna, ki so najstarejše delujoče slovensko termalno zdravilišče z več kot 610-letno tradicijo, danes pa sodobno in dinamično zdraviliško-turistično središče, ki združuje tako naravne danosti kot sodobno medicinsko znanost. Naš prvi izlet (6. novembra 2016) bo bolj kopalno obarvan in se boste lahko kopali ves dan, drugi izlet (11. novembra 2016) pa smo dopolnili tudi z martinovanjem in živo glasbo. Na obeh izletih bodo, skupaj z nami, za dobro voljo poskrbeli animatorji Term Dobrna.

IZLET V NEDELJO, 6. NOVEMBRA 2016

Cena: 31 EUR

Cena vključuje celodnevno kopanje, kosilo, animacijski program s športnimi aktivnostmi v parku in DDV.

Odhodi avtobusa: z AP Radovljica ob 7.30, z AP Creina Kranj ob 7.55, z AP Mercator Primskovo ob 8.05, z AP Škofja Loka ob 8.25. Povratek v Kranj predvidevamo okrog 19.30.

IZLET V PETEK, 11. NOVEMBRA 2016

Cena: 33 EUR

Cena vključuje 3-urno kopanje, martinovo kosilo, zabavni program z martinovanjem ob živi glasbi in DDV.

Odhodi avtobusa: z AP Radovljica ob 8.00, z AP Creina Kranj ob 8.25, z AP Mercator Primskovo ob 8.35, z AP Škofja Loka ob 8.55. Povratek v Kranj predvidevamo okrog 21.30.

Za rezervacijo obeh izletov čim prej pokličite na tel. št.: 04 201 42 41, se oglasite osebno na Bleiweisovi cesti 4 v Kranju ali pišite na: narocnine@g-glas.si.

Če se odjavite v manj kot dveh delovnih dneh pred odhodom, zaračunamo potne stroške.

www.gorenjskiglas.si

Gorenjski Glas

GG I HIŠA KULTURE // četrtek, 27. oktobra 2016, ob 18. uri

PREDSTAVITEV IN POGOVOR O KNJIGI ZLATI ZVOKI

Vabimo vas na predstavitev in pogovor ob izidu knjige **Zlati zvoki – Katalog Avsenikove glasbe**, ki bo v četrtek, 27. oktobra, ob 18. uri v avli Gorenjskega glasa v Kranju.

Knjiga je najpopolnejši in najboljšežnejši opis Avsenikove glasbe od leta 1953 do leta 2016. Je neprecenljiva zakladnica podatkov za strokovnjake in za ljubitelje Avsenikove glasbe, ki je izjemno veliko bogastvo, katerega pomena se moda včasih premalo zavedamo. Glasba bratov Slavka in Vilka je del naše preteklosti, sedanjosti in tudi prihodnosti, ki bo preživela druge mode, trende in žanje. Avsenikovi zlati zvoki nas božajo že nad šest desetletij. So del nas. Knjigo, ki obsega nad 400 strani, je izdala Založba Avsenik, skupaj s sodelavci pa jo je napisal tržaški Slovenec Aleksi Jercog, ki bo gost predavitve.

Prisrčno vabljeni!

Gorenjski Glas

MAJ POLKA GORENCA 2016

IME _____
PRIIMEK _____
NASLOV _____

GLASOVNICA

- OGNJENI MUZIKANTI
Se ti kdaj zgodi
- ANSAMBEL GALOP
Flet'n se mam
- ANSAMBEL POGUM
Pojem ti z zaprtimi očmi
- SKUPINA ZAKAPANE
Ma daj ne bluzi
- VESELI MUZIKANTI
Najina pravljica
- MLADI GODCI
Slavljenju
- GORENJSKI KVINTET
Dvigni glavo

Glasovnico pošljite na RADIO GORENCA, Balos 4, 4290 TRŽIČ do vključno 1.11.2016. Izmed vseh, ki bodo glasovali bomo izžrebali nagrajenca za letno vinjeto za leto 2017.

JEREB, D. O. O., Trg osvobodilne fronte 13, LJUBLJANA
T: 041 833 088, E: jereb@jereb.si, VEČ NA www.jereb.si

27. 10.: **Vabimo vas na kopanje v BANOVCE** po ceni **36 EUR** /prevoz, kopanje, kosilo.
5. 11.: **Martinovanje** se bo pričelo z ogledom NOVEGA MESTA, nadaljevalo v ŠOLI BRIHTNIH GLAV in zaključilo z degustacijo, kosilom in zabavo, vse to za samo **44 EUR**.
4 dni: **ODDIH V GH PORTOROŽ ***** ZA SAMO 175 EUR**: 14.-17.11. / 3 x polpenzion in prevoz.
3. 12. **Vas vabimo na sejem v Gorico in na adventne izlete**: ZAGREB 8. 12., BOLZANO 10. 12., SALZBURG IN OBERNDORF 17. 12.
LETOS BOMO SILVESTROVALI v Severni Dalmaciji, od 30. 12. – 1. 1. 2017 po zelo ugodni ceni.

HALO-HALO GORENJSKI GLAS

telefon: 04 201 42 00

Naročila za objavo sprejemamo po telefonu 04/201-42-00, faksu 04/201-42-13 ali osebno na Bleiweisovi cesti 4 v Kranju oz. po pošti – od ponedeljka do četrтка do 11. ure! Cene oglasov in ponudb v rubriki so izredno ugodne.

Obvestila o dogodkih objavljamo v rubriki glasov Kažipot brezplačno samo enkrat, pošljete jih lahko na e-poštni naslov kazipot@g-glas.si.

PRIREDITVE

Komemoracije ob dnevu mrtvih

Združenje borcev za vrednote NOB Jesenice obvešča, da bodo spominske svečanosti ob dnevu mrtvih v občinah Jesenice in Žirovnica potekale: Planina pod Golico – v torek, 1. novembra, ob 15. uri pri spomeniku; Jesenice – v torek, 1. novembra, ob 9. uri v Spominskem parku na Plavžu; Koroška Bela – v torek, 1. novembra, ob 10. uri v Parku talcev; Blejska Dobrava – v sredo, 26. oktobra, ob 17. uri pri spomeniku pri Kulturnem domu Blejska Dobrava in v torek, 1. novembra, ob 11. uri v Brezovem gaju na pokopališču nastop Pihalnega orkestra Jesenice - Kranjska Gora; Breznica – v torek, 1. novembra, ob 14. uri na pokopališču na Breznici.

Združenje borcev za vrednote NOB Kranj obvešča, da bodo komemoracije ob dnevu mrtvih potekale po naslednjem razporedu: v četrtek, 27. oktobra: Stražišče – ob 16. uri v spominskem parku, Duplje – ob 17. uri pri spomeniku NOB pri osnovni šoli; v petek, 28. oktobra: Vodovodni stolp – ob 10. uri pri Šorlijevem mlinu, Britof - Predoslje – ob 16. uri pri spomeniku na pokopališču, Kokrica – ob 16. uri na pokopališču; Besnica – ob 17. uri ob grobišču na pokopališču v Zg. Besnici, Preddvor – ob 17. uri na pokopališču. Osrednja komemoracija na mestnem pokopališču v Kranju bo v petek, 28. oktobra, ob 16. uri. V nedeljo, 30. oktobra, bo komemoracija v Goričah ob 11. uri pri centralnem spomeniku, v ponedeljek, 31. oktobra, v Cerkljah ob 11. uri pri centralnem spomeniku NOB, v torek, 1. novembra, v Žabnici ob 10. uri

pri centralnem spomeniku NOB, v Šenčurju pa ob 11. uri pri centralnem spomeniku.

Občinski odbor in krajevne organizacije zveze borcev za vrednote NOB v Trziču tudi ob letošnjem dnevu spomina na mrtve pripravlja spominske komemoracije po številnih krajih v občini. Osrednja komemoracija bo na tržiškem pokopališču v torek, 1. novembra, ob 10. uri. Komemoracije po krajevnih skupnostih pa bodo: Bistrica – 31. oktobra ob 16. uri v gasilskem domu; Kovor – 31. oktobra ob 15.45 pri cerkvi; Križe – 31. oktobra ob 15. uri v OŠ Križe; Retnje – 31. oktobra ob 15.30 ob grobišču talcev; Leše – 31. oktobra ob 10. uri v OŠ Leše; Lom – 31. oktobra ob 10. uri pri cerkvi; Podljubelj – 31. oktobra ob 16. uri v domu krajanov.

Združenje borcev za vrednote NOB Škofja Loka obvešča, da bodo žalne komemoracije: v petek, 28. oktobra, v Železnikih ob 16. uri pri spomeniku NOB na Plac; v nedeljo, 30. oktobra: v Dražgošah ob 10.30 pri spomeniku NOB, v Škofji Loki ob 16. uri pred Domom ZB v Škofji Loki; torek, 1. novembra: na Trebiji ob 9. uri pri spomeniku NOB, v Poljanah ob 9. uri pri spomeniku NOB, v Žireh ob 10. uri na pokopališču na Dobračevi, na Godešiču ob 10.30 pri spomeniku NOB.

Priznanja najboljšim piscem ljubezenskih pism

Preddvor – KD Josipine Turnograjske, ki ga vodi ddr. Mira Delavec Touhami, je v sodelovanju z Občino Preddvor tudi letos objavilo Natečaj za najboljše ljubezensko pismo med mladimi v Republiki Sloveniji za leto 2016. Na razpis je prislo 205 pism z različnih koncev Slovenije. Podelitev priznanj najboljšim piscem v dveh kategorijah, osnovnošolci in srednješolci, bo v nedeljo, 30. oktobra, ob 18. uri v dvorani Kulturnega doma Preddvor.

Za otroke

Jesenice – V jeseniški knjižnici bodo danes, v torek, 25. oktobra, nemške urice ob 17. uri, jutri, v sredo, 26. oktobra, bodo ustvarjalne delavnice ob 17. uri, v četrtek, 27. oktobra, bo ura pravljic ob 17. uri, žrebanje nagrajencev knjižne uganke ter Poletnega olimpijskega kviza pa ob 18. uri. V petek, 28. oktobra, se bo Brihtna pravljica začela ob 10. uri.

Hrušica – V četrtek, 27. oktobra, bo v prostorih knjižnice ura pravljic z grofico ob 17. uri, žrebanje nagrajencev knjižne uganke pa ob 17.45.

Slovenski Javornik – V Domu Julke in Albina Pibernika bodo danes, v torek, 25. oktobra, ustvarjalne delavnice ob 15. uri, žrebanje nagrajencev knjižne uganke pa ob 16. uri.

Kranj – V Mestni knjižnici Kranj si otroci lutkovno predstavijo Boana Lutkovnega gledališča Tri lahko ogledajo danes, v torek, 25. oktobra, ob 17.30, v Pravljični sredici lahko pravljici

Bi se gnetli na tej metli prislunhejo jutri, v sredo, 26. oktobra, ob 17.30, v delavnici Čarobni prsti pa lahko v četrtek, 27. oktobra, ob 17. uri izdelujejo pajkovo mrežo.

Cerklje – Pravljičarji Kaj počne krokodil ponoči lahko otroci v knjižnici prislunhejo danes, v torek, 25. oktobra, ob 17.30.

Preddvor – V TIC-u Preddvor bo v soboto, 29. oktobra, ob 10. uri bralna urica in ustvarjalna delavnica s pravljico Pismo za Matjaža.

Trzič – V četrtek, 27. oktobra, si ob 17. uri otroci v večnamenskem prostoru Knjižnice dr. Toneta Pretnarja lahko ogledajo predstavo Čudežni pralni stroj.

IZLETI

Pohod po Levstikovi poti

Kranj – Planinsko društvo Kranj vabi na 30. spominski tradicionalni pohod od Litije do Čateža, ki bo v soboto, 12. novembra. Zbor bo pred trgovino Mercator na Primskovem ob 7. uri. Hoje bo približno za pet ur. Prijave zbirajo do srede, 9. novembra, v pisarni društva v času uradnih ur (ponedeljek od 10. do 15. ure in sredo od 14. do 19. ure).

Pohod po dolenski vinogradniški poti

Jesenice – Planinsko društvo Jesenice vabi v soboto, 29. oktobra, na pohod po dolenski vinogradniški poti. Odhod z avtobusom bo z zgornje postaje na Hrušici ob 6.30. Nezahtevne hoje po vinskih gričih bo za okrog tri ure. Na poti bo pogostitev in pokušnja vin, na cilju topli obrok. Prijave z vplačili sprejemajo na upravi društva do zasedbe mest. Pohod bo v vsakem vremenu razen zaradi odpovedi organizatorja.

Na Trdinov vrh v Gorjancih

Kranj – Planinsko društvo Iskra Kranj vabi v soboto, 5. novembra, na Trdinov vrh v Gorjancih. Manj zahtevne hoje bo skupaj do pet ur. Odhod s posebnim avtobusom izpred Creine v Kranju bo ob 7. uri. Prijave in informacije: v pisarni društva v Iskri na Laborah ob sredah med 17. in 18. uro ali pri vodniku Milanu Čeliku na tel. 031 418 146.

PREDAVANJA

Kuhanje na zdrav način

Trzič – V Vrtoč Trzič, enoti Palček, lahko danes, v torek, 25. oktobra, ob 17.30 prislunhete predavanju Emilije Pavlič z naslovom Kako kuhati na zdrav način za otroke in starše.

Osnove homeopatije

Trzič – Jutri, v sredo, 26. oktobra, bo ob 19. uri Knjižnici dr. Toneta Pretnarja predavanje z naslovom Spoznaj samega sebe: Osnove homeopatije. Zdravnik homeopat Jošt Klemenc, dr. med., bo spregovoril o homeopatiji in predstavil njene terapevtske možnosti.

Ukrajina in Romunija

Križe – V petek, 28. oktobra, lahko ob 19. uri v Kulturnem domu Križe prislunhete potopisnemu predavanju Ukrajina in Romunija. Predavatelj bo Peter Markič, gost večera pa Tomaž Gorenc.

Uveljavljanje statusa invalidne osebe s težavami v duševnem zdravju

Kranj – Humana, združenje svojcev pri skrbi za mentalno zdravje, vabi v v torek, 25. oktobra, na brezplačno predavanje z naslovom Uveljavljanje statusa invalidne osebe s težavami v duševnem zdravju. Začetek predavanja bo ob 16. uri v prostorih Humana združenja (Oldhamska 14). Predavala bo Nevena Ropret.

Pomen skupnega preživljanja časa v družini

Kranj – V petek, 28. oktobra, bo ob 10. uri v ustvarjalni sobi Mestne knjižnice Kranj delavnica Pomen skupnega preživljanja časa v družini. Delavnico bo vodila Tadeja Milivojevič Nemanič iz Združenja Naravni začetki.

Albanija

Trzin – Danes, v torek, 25. oktobra, bo ob 20. uri v Kulturnem domu Trzin predavanje Tomaša Slaparja o Albaniji.

Je borelija ozdravljiva?

Škofja Loka – V Miheličevi galeriji v Kašči na Spodnjem trgu se bo danes, v torek, 25. oktobra, ob 19. uri začelo strokovno predavanje z naslovom Je borelija ozdravljiva? Predavala bosta Bene Behrič in Lilijana Knez Turnšek.

MojeDelo.com

STYRIA DIGITAL MARKETPLACES, d.o.o., Verovškova ulica 55, 1000 Ljubljana, Slovenija, T: 01 51 35 700
VEČ INFORMACIJ IN ZAPOSLITVENIH OGLASOV (1200+)
NA: www.mojedelo.com, info@mojedelo.com

Zavarovalni zastopniki m/ž (področje celotne Slovenije)

Če vas zavarovalništvo zanima, imate veliko možnosti za dober posel. Če vam tovrstno delo ustreza, imate veliko možnosti za odlične prihodke. Če boste sodelovali s kvalitetno zavarovalnico, bodo vaši cilji lažje dosegljivi! Generali zavarovalnica, d. d., Ljubljana, Kržičeva 3, 1000 Ljubljana. Prijave zbiramo do 10. 11. 2016. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Vodja kuhinje m/ž (Kranjska Gora)

Naloge: organiziranje, vodenje in nadzor dela v kuhinji, dnevna seznanitev osebja (briefing) s strukturo in številom gostov ter drugimi informacijami, pomembnimi za nemoten potek dela, sodelovanje pri pripravi vsebine katalogov, jedilnih listov in menijev, označevanje hranilnih vrednosti živil ter sodelovanje pri označevanju alergenov... Hit Alpinea, d. d., Borovška cesta 99, 4280 Kranjska Gora. Prijave zbiramo do 9. 11. 2016. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Sodelavec na terenu m/ž (Gorenjska, Zasavje, Celje, Savinjska dolina, Primorska)

Pričakujemo: vozniški izpit B-kategorije in lastno prevozno sredstvo, dokončana vsaj V. stopnja izobrazbe, osnovna prodajna znanja, osnovna znanja tehničnih smeri, prave osebnostne lastnosti, komunikativnost, inovativnost, želja po doseganju ciljev, uživanje v delu z ljudmi. Novo-Tech, d. o. o., Lackova cesta 78, 2000 Maribor. Prijave zbiramo do 15. 11. 2016. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Avtoličar finiše m/ž (Begunje na Gorenjskem)

Izbrani kandidat bo zadolžen za: izvajanje ličarsko-tehničnih del na plovilih, lakiranje, brizganje grobega in finega materiala, brušenje s pnevmatskim brusilnikom in ročno brušenje z blokom, branje načrtov, fino brušenje, poliranje, drobna ličarska dela. SVP AVIO, d. o. o., Sv. Peter 2, 6333 Sečovlje. Prijave zbiramo do 20. 11. 2016. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Elektromehaničar m/ž (Škofja Loka)

Iščemo sodelavca za upravljanje in vzdrževanje elektro in strojnih naprav, predvsem na proizvodnih linijah. Novi sodelavec naj ima ustrezno srednješolsko izobrazbo (V. stopnja izobrazbe) elektro smeri, vsaj nekaj let ustreznih izkušenj, zateleonej znanje angleškega jezika. Delo je v začetku enozmerno, kasneje pa občasno tudi štirizmerno. Knauf Insulation, d. o. o., Trata 32, 4220 Škofja Loka. Prijave zbiramo do 6. 11. 2016. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Izkušen PHP-razvijalec m/ž (Šenčur)

Razvoj, spreminjanje in vzdrževanje poslovnih spletnih aplikacij v Scrum razvojni ekipi in z uporabo agilnih metodologij. Delovanje v skladu z dodeljenimi nalogami, zahtevami strank in partnerjev pri implementaciji posameznih projektov. pixi* labs, d. o. o., Poslovna cona A 2, 4208 Šenčur. Prijave zbiramo do 18. 11. 2016. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Zlaganje na police/pozicioner m/ž (Škofja Loka)

Opis delovnega mesta: urejanje in nalaganje izdelkov na police, skrb za urejenost police z izdelki, urejanje izdelkov v skladišču, izdelava vračil izdelkov in priporočil za naročilo novih izdelkov. PKK, d. o. o., Cesta na Brdo 45, 1000 Ljubljana. Prijave zbiramo do 19. 11. 2016. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Svetovalec direktorja za področjekongreine in poslovno-športne prireditvene dejavnosti m/ž (Bled)

Delovno področje: izvajanje projektov s področja kongresne in poslovno-športne prireditvene dejavnosti, sodelovanje in povezovanje z domačimi in tujimi institucijami in partnerji, priprava informacij za javnost in priprava potrebne dokumentacije za prijave na natečaje, izvajanje in organizacija promocijskih predstavitev doma in v tujini, izvajanje drugih nalog, določenih v letnem programu dela. Turizem Bled, Ljubljanska 27, 4260 Bled. Prijave zbiramo do 19. 11. 2016. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Tržnik za trženje energetskih in okoljskih projektov m/ž (Bled)

Pričakujemo: VII. stopnjo izobrazbe tehnične smeri (strojništvo, elektrotehnika), motiviranost za delo, komunikacijske sposobnosti, samoiniciativnost, sposobnost timskega dela, vozniški izpit B-kategorije, aktivno znanje angleškega jezika. Petrol, d. d., Dunajska 50, 1527 Ljubljana. Prijave zbiramo do 31. 10. 2016. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Razvojni inženir strojnik m/ž (Bled)

Pričakujemo: VII. stopnjo izobrazbe strojne smeri, poznavanje standardov stroke, napredno računalniško znanje (Word, Excel, Cad/Cam), motiviranost za delo, samoiniciativnost, sposobnost timskega dela, aktivno znanje angleškega jezika. Petrol, d. d., Dunajska 50, 1527 Ljubljana. Prijave zbiramo do 31. 10. 2016. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Razvojni inženir gradbenik m/ž (Bled)

Pričakujemo: VI. ali VII. stopnjo izobrazbe gradbene smeri: poznavanje gradbene fizike in orodij za gradbeno fiziko (npr. URSA, KI Energija), znanje na področju izvedbe energetskih sanacij (fasade, stavbno pohištvo, izolacije podstrešij in streh), izdelava in priprava popisov (terenske izmere in pisarniška obdelava), napredno računalniško znanje (Word, Excel, Cad/Cam) ...Petrol, d. d., Dunajska 50, 1527 Ljubljana. Prijave zbiramo do 31. 10. 2016. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Razvijalec m/ž (Kranj)

Največja svetovna menjalnica virtualne valute Bitstamp išče nove sodelavce za delo v oddelku razvoja. Bitstamp je vodilno podjetje v ekonomiji Bitcoin, ki svojim strankam nudi varno, zanesljivo, inovativno in uporabniku prijazno storitev. Bitstamp Limited, 5 New Street Square, EC4A 3tw London. Prijave zbiramo do 18. 11. 2016. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

OBVESTILA

V Medgeneracijskem centru Kranj

Kranj – V Medgeneracijskem centru Kranj bo danes, v torek, 25. oktobra, ob 14. uri konferenca KR ZA mlade – o sooblikovanju ugodnega okolja za mlade in družine za aktivno in kakovostno preživljanje časa v Mestni občini Kranj, ob 17. uri pa bo predavanje Zorana Železnikarja Ego – naš navidezni prijatelj. Jutri, v sredo, 26. oktobra, bo ob 15. ustvarjalna delavnica za noč čarovnic, v četrtek, 27. oktobra, pa bo delavnica izdelave nagrobnih aranžmajev za okrasitev grobov. Material lahko prinesete s seboj. Prijave na dogodke sprejemajo po telefonu 082 058 457 ali na e-naslov mck-prijava@luniverza.si.

Dogajanje po referendumu za Brje

Bled – V Knjižnici Blaža Kumerdeja se bo v četrtek, 27. oktobra, ob 18. uri začel pogovor o dogajanju v zadnjih dvanajstih letih od referendumu za Brje, dolino, ki jo je članom Odbora za rešitev Save Dolinke, Društva za varstvo okolja Bled in 63 odstotkom domačinov uspelo ohraniti za naše zanamce. Tematiko bodo predstavili člani društva in odbora, ki vse, ki jih ta tematika zanima, vabijo k sodelovanju vprašanji in primeri.

KONCERTI

Šenčurska glasbena srečanja

Šenčur – Društvo upokojencev Šenčur vabi na 3. koncert Šenčurska glasbena srečanja, ki bo v petek, 28. oktobra, ob 19. uri v Domu krajanov Šenčur. Nastopili bodo: ansambel Viharnik, Kvintet slovenskih deklet, ansambel Amaterji in humorist Tone Jelovčan. Povezovalc koncerta bo Miro Erzin. Vstop je prost, zaželeni so prostovoljni prispevki.

RAZSTAVE

Stvarno – nestvarno

Škofja Loka – V sredo, 26. oktobra, bodo ob 19. uri v Galeriji Stolp Loškega muzeja odprli razstavo z naslovom Stvarno – nestvarno (resnično – neresnično) avtorja Dujeta Juriča, ki je eden vidnejših predstavnikov sodobne hrvaške vizualne scene.

Razstava Likovnega društva Naklo

Naklo – V Domu starejših občanov bo v četrtek, 27. oktobra, ob 16. uri odprtje razstave slik Likovnega društva Naklo na temo Tihožitje.

PREDSTAVE

Moj kino

Kranjska Gora – V Ljudskem domu si v četrtek, 27. oktobra, v okviru Mojega kina lahko ogledate predstave: ob 16.30 družinski animirani film Štokrlje, ob 18. uri triler Dekle na vlaku in ob 20. uri premiero slovenskega filma Pr' Hostar, ki bo potekala ob prisotnosti filmske ekipe.

Opereta Planinska roža

Tržič – V Kulturnem društvu Ignacij Hladnik so se odločili, da opereto Planinska roža skladatelja Radovana Gobca ponovno pripeljejo nazaj v Tržič. Predpremiera bo v petek, 28. oktobra, ob 19. uri, premiera pa v soboto, 29. oktobra, prav tako ob 19. uri v Kulturnem centru Tržič.

Hamlet v pikantni omaki

Trzin – V četrtek, 27. oktobra, si ob 20. uri v Kulturnem domu Trzin lahko ogledate komedijo Hamlet v pikantni omaki.

LOTO

Rezultati 85. kroga – 23. oktobra 2016
9, 11, 13, 30, 31, 32, 38 in 26

Loto PLUS: 15, 17, 27, 28, 32, 34, 38 in 36
Lotko: 1 9 3 9 7 4

Sklad 86. kroga za Sedmico: 1.040.000 EUR
Sklad 86. kroga za PLUS: 60.000 EUR
Sklad 86. kroga za Lotka: 170.000 EUR

MALI OGLASI

T: 201 42 47, F: 201 42 13
E: malioglas@g-glas.si

Male oglase sprejemamo:
za objavo v petek do srede do 14. ure in za objavo v torek do petka do 14. ure!

Delovni čas:
ponedeljek, torek, četrtek, petek neprekinjeno od 7. do 15. ure, sreda od 7. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto.

NEPREMIČNINE

POSESTI

PRODAM

ZAZIDLJIVO parcelo na Golniku, tel.: 040/204-184 16003732

POSLOVNI PROSTORI

ODDAM

POSLOVNE PROSTORE v IOC Inteks na Savski cesti 34, Kranj (bivša Trenča) oddamo, velikost od 37 do 500 m². Cena 2,95 EUR/m² mesečno, tel.: 041/426-898 16003066

MOTORNA VOZILA

AVTOMOBILI

PRODAM

OPEL Astra 1.7 D, letnik 2003, 152.100 km, ugodno, tehnični pregled do 12. 11. 2017, tel.: 041/514-151 16003811

KUPIM

VOZILO, celo, v okvari ali poškodovano, od letnika 2002 dalje. Avto Tojos, Tomislav Josipovič, s.p., Druhovka 23 a, tel.: 031/629-504 16003456

KARAMBOLIRANA VOZILA

KUPIM

KARAMBOLIRANO vozilo ali vozilo v okvari, od let. 2000 dalje. Ugriča Blaž, s.p., Druhovka 38, Kranj, tel.: 041/349-857 16003504

STROJI IN ORODJA

PRODAM

STAREJŠO tračno žago, leseno ogrodje, kolo fi 60 cm, tel.: 040/228-427 16003776

VARILNI aparat Tig 300 A Iskra, tel.: 031/360-536 16003801

GRADBENI MATERIAL

GRADBENI MATERIAL

KUPIM

ODKUPUJEMO kostanjeve drogove (za elektrogospodarstvo), dolžine 9–11 m (tudi neobeljene), 031/33-99-28, pisarna 02/61-31-583; SES, d.o.o., Opekarska ul. 22, Maribor 16003794

KURIVO

PRODAM

BUKOVA, hrastova, gabrova in mešana drva ter goli hrasta, tel.: 031/330-425 16003635

BUKOVA in mešana drva, suha – pod kozolcem, razžagana in možna dostava, tel.: 031/378-940 16003753

DRVA, suha bukova ter mešana, možna dostava, Žabnica, tel.: 041/756-449 16003749

SUHA bukova in gabrova drva, v Žabnici, možna dostava, tel.: 041/873-887 16003808

STANOVANJSKA OPREMA

OGREVANJE, HLAJENJE

PRODAM

PEČ za centralno kurjavo, drva, pelet, do 30 kw, tel.: 04/53-12-405, 031/420-978 16003810

STARINE

KUPIM

ODLIKOVANJA, kovance, ure, slike, značke, srebrnino, dokumente in drugo, tel.: 030/670-770 16003802

ŽIVALI IN RASTLINE

PODARIM

KUŽKA mešančka, nemški ovčar -bernski planšar, Lavtar Jože, Stirpnik 3, tel.: 04/51-41-266 16003814

KMETIJSKI STROJI

KUPIM

SAMONAKLADALCO Sip 20, ohranjen, in električni oblič, tel.: 041/608-765 16003799

TRAKTOR, kiper prikolico in motokultivator, lahko je v okvari, tel.: 031/500-933 16003466

PRIDELKI

PRODAM

BELO vino, malvazija in laški rizling, tel.: 041/256-297 16003813

JEČMEN, zelje za kisanje (v tipu varadžinskega), fižol češnjevcev in rdečo peso, tel.: 040/326-708 16003805

JEČMEN, tel.: 041/335-818 16003815

JEDILNI krompir, rdeči desire, 30 kg = 6 EUR, tel.: 041/293-627 16003796

JEDILNI krompir, beli in rdeči, tel.: 031/229-857 16003806

KORUZO za siliranje, na njivi 0,7 ha (7 mernikov), okolica Kranja, cena za celo njivo 200 EUR, tel.: 040/383-733 16003807

KROMPIR, jedilni in krmni, tel.: 031/225-062 16003797

NEŠKROPLJENA jabolka, voščenske, tel.: 041/555-822 16003803

VZREJNE ŽIVALI

PRODAM

KOKOŠI – nesnice, jarkice, rjave in črne barve, pred nesnostjo, pripeljemo na dom, tel.: 041/710-113 16003470

KOZO, 3 leta staro, za zakol, zelo ugodno, tel.: 051/795-374 16003800

KRAVO simentalko v 2 meseca starim bikcem in traktor Deutz, 45 km, letnik 1987, tel.: 041/316-617 16003816

NESNICE, rjave, grahaste, črne pred nesnostjo. Brezplačna dostava na dom. Perutinarstvo, vzreja nesnic Tibaot Zlatko, Babinci 49, Ljutomer, tel.: 02/58-21-401 16002598

TELICE ČB po izbiri, pašne, v 9. mesecu brejosti, tel.: 04/25-51-705, 031/616-647 16003818

TELICO simentalko v 9. mesecu brejosti, cena po dogovoru, tel.: 041/262-342 16003804

TELIČKE simentalke in ČB, stare 3 tedne, tel.: 041/589-884 16003812

KUPIM

BIKCA mesne pasme, starega do 30 dni, tel.: 041/841-632 16003809

AKCIJA

Domač kis je tako kot vsi ostali doma pridelani izdelki zlata vreden. V knjigi se bomo seznanili s pripravo kisa, ki je prastara umetnost: industrijsko proizvodnjo, manjšo proizvodnjo na kmetiji in enostavno domačo proizvodnjo. Predstavljene so surovine, pripomočki, postopki, recepti, koristna navodila in napake pri pridelavi. Izvemo marsikatero zanimivost o uporabi kisa, spoznamo posebne kise in dodatke, kot so cvetovi in zdravilne rastline.

Knjiga obsega 120 strani. Cena knjige je

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Bleiweisova 4 v Kranju ali jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 vsak dan od 7. do 15. ure, ob sredah do 16. ure, ali po e-pošti na: narocnine@g-glas.si

13 EUR * poština

Gorenjski Glas

Če jo naročite po pošti, se poština zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Radio Sora

Vedno blizu. 91.1 / 89.8 / 96.3

RADIO SORA, D.O.O., KAPUCINSKI TRG 4, ŠKOFJA LOKA

Radio Triglav

Gorenjska 96 MHz

RADIO ZA RADOVEDNE

BIKCA simentalca, starega do 10 dni, tel.: 041/756-022 16003817

OSTALO

PRODAM

SILAŽNE bale in kocke, seno ter telico simentalko, težko 200 kg, brez rogov, tel.: 041/762-562 16003798

ULEŽAN hlevski gnoj, možna dostava, tel.: 031/676-235 16003795

STORITVE

NUDIM

ADAPTACIJE – vsa gradbena dela, notranje omete, strojne omete, fasade, adaptacije, tlakovanje dvorišča, ograje, kamnite škarpe in dimnike, kvalitetno, hitro in poceni. SGP Beni, d. o. o., Struževce 7, Kranj, tel.: 041/561-838 16003596

ADAPTACIJE od temelja do strehe, omete, fasade, kamnite škarpe, tlakovanje dvorišč, tudi manjša gradbena dela – z vašim ali našim materialom, Gradton, d.o.o., Valjavčeva ulica 8, Kranj, tel.: 041/222-741 16003691

ODKUP HRASTOVE HLODOVINE

041 420 111

AIDA d.o.o., Prekopa 3, Vransko

FLORJANI, d.o.o., C. na Brdo 33, Kranj izvaja vsa gradbena dela od temeljev do strehe, adaptacije, omete, omete fasad, kamnite škarpe, tlakovanje dvorišč, tel.: 041/557-871 16003683

KERAMIČARSTVO Janez Kleč, s.p., Milje 77, Visoko vam nudi kvalitetno in ugodno polaganje keramičnih ploščic in adaptacije kopalnic, tel.: 051/477-438 16003378

TESNENJE OKEN IN VRAT, uvožena tesnila, do 30 % prihranka pri ogrevanju. Prepiha in prahu ni več! Zmanjšan hrup, 10 let garancije. Samo Kališnik, s.p., Velika Lašna 45, Kamnik, tel.: 031/720-141 16003454

ZASEBNI STIKI

ŽENITNE raznovrstne, zanimive ponudbe, z vse države, različnih starosti. Mnogo je samskih fantov, gospodov ... Hitra spoznavanja, 031/836-378, www.zau.si 16003455

GG naročnine

E-POŠTA: narocnine@g-glas.si
TELEFON: 04 201 42 41

www.gorenjskiglas.si

*Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo večno ostal.*

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je zapustila mama, babica in prababica

IRENA KAŠTRUN
iz Preddvora

Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Žaljujoči vsi njeni

ANKETA

Prvo leto obvoznice

DANICA ZAVRL ŽLEBIR

Z veselico na Spodnjem trgu so Ločani proslavili prvo leto, odkar je bila zgrajena južna obvoznica v Poljansko dolino, ki je tovorni promet speljala ven iz mesta. Nekatere meščane smo vprašali, kako jim je spremenila življenje.

Foto: Andrej Tarfila

Anton Štravs:

»Živim pod Plevno, kjer ne čutim, da bi se z obvoznico kaj spremenilo. Pač pa je obvoznica spremenila življenje meščanom Spodnjega trga in Poljanske ceste, zanje pomeni razbremenitev.«

Valentin Jesenovec:

»Odkar imamo obvoznico, se je marsikaj spremenilo. Več prometa je tudi skozi Puštal, mesto pa je razbremenjeno. Skozenj je šlo prej dnevno več sto težkih tovornjakov in šestdeset avtobusov.«

Stanko Livk:

»Po odprtju obvoznice so spremembe tektonske. Prej je veliko ljudi vsak dan izgubljalo čas z vožnjo skozi mesto, sedaj gredo prometni tokovi na obvoznico. Kakovost življenja se je povečala.«

Filip Mohorič:

»Dogajanje okoli obvoznice sem spremljal od leta 1976. Dobro, da je bila končno narejena. Promet skozi Spodnji trg je manjši, dobro pa bi bilo, ko bi vsi vozniki upoštevali omejitev 30 km/h.«

Nataša Drobnejak:

»Ko se sedaj ob koncih tedna vozim v Poljansko dolino, grem vedno po obvoznici in ni več gneče kot v preteklosti skozi mesto. Le za Spodnji trg bi še morali najti primeren prometno rešitev.«

Investicije v gorenjske ceste

V letošnjem in prihodnjem letu država namenja več sredstev za investicije v cestno infrastrukturo. Med 334 projekti, ki jih imata v načrtu ali že v izvajanju Ministrstvo za infrastrukturo in Direkcija RS za infrastrukturo, je tudi 37 projektov na Gorenjskem.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kranj – Po dolgih letih, ko je primanjkovalo denarja za vzdrževanje in sanacije cest, je v letošnjem in prihodnjem letu zagotovljenih več sredstev za investicije v državne ceste. V proračunu za leto 2017 je namreč za investicije ter vzdrževanje 6.454 kilometrov državnih cest zagotovljenih 198,3 milijona evrov, kar v primerjavi z letošnjim letom pomeni 20,4 milijona evrov dodatnih sredstev. V letu 2018 pa bo

za ceste namenjenih še 7,9 milijona evrov več kot prihodnje leto, torej 206,2 milijona evrov.

Do konca letošnjega in v prihodnjem letu bo država tako izvedla 334 investicij v ceste, od tega 37 na gorenjskem. Trenutno je v teku izvajanje štirih večjih investicij: izgradnja ceste mimo brniškega letališča, rekonstrukcija Rečiške ceste na Bledu, obnova dobrega kilometra ceste na Vršič ter ureditev pešpoti in kolesarske povezave med

Spodnjimi in Zgornjimi Gorjami.

Poleg tega v sklopu rednega in investicijskega vzdrževanja potekajo ali bodo do konca 2016) dela na različnih odsekih državnih cest na Gorenjskem: na nekaj več kot sedemstometskem odseku Zbilje–Vodice obnova vozišča s komunalno infrastrukturo; protiprašne zaščite na odsekih Rudno–Rovtarica (3.740 metrov), Krnica–Zgornja Radovna (8.176 metrov); preplastitev ceste R2-412 v Kranju na odseku

Iskra–Labore v dolžini 620 metrov in Kidričeva–Iskra v dolžini 800 metrov; preplastitve na odsekih Podrošt–Češnjica, Bistrica–Tržič, Tržič–Kokrica in Jereka–Jezero, Kamnik–Mekinje ter Mengeš–Duplica; obnova vozišča na cesti Šentjakob–Domžale ter Domžale–Duplica; sanacija ceste poteka tudi na odseku Gobovce–Črničev.

Med preostalimi projekti, ki bodo izvedeni prihodnje leto, je deset večjih. Med najtežje pričakovanimi je gotovo severna blejska obvoznica, v načrtu pa je tudi ureditev ceste pri jeseniški bolnišnici, izgradnja krožišč v Retečah in Hrušici, cesta na Sorico ter ureditev skozi Podnart, Gozd - Martuljek, Bohinjsko Češnjico, Jelovska cesta v Bohinjski Bistrici ter kolesarska pot Rateče–Planica.

Preplastitve pa se bodo v letu 2017 izvajale še na desetih cestah, na odsekih: Lesce–Bled, Krnica–Mrzli Studenec, Javornik–Gorje (na dveh odsekih), Lipnica–Gobovce, Kranj zahod–Polica, Javornik–Žirovnica, Kranjska Gora–Mojstrana–Dovje, Križe–Kokrica, Žirovnica–Begunje ter Sorica–Podboršt.

Med pomembnejšimi cestnimi projekti je gradnja obvoznice mimo brniškega letališča, ki poteka v tem času. / Foto: Aleš Senožetnik

Zmagovalka festivala je bila ustvarjalnost

Foto: Andrej Tarfila

Karikaturisti in slikarji so upodabljali potrebe obiskovalcev.

MATEJA RANT

Poljane – Štirje slovenski karikaturisti, ki so se jim pridružili še štirje slikarji, so v dvorani Kulturnega doma Poljane v soboto obiskovalce razveseljevali z njihovimi portreti, ki nastanejo v zgolj petih minutah. Šubičeva hiša je namreč gostila peti slovenski festival karikatur, s katerim se trudi jo povezovati slovenske karikaturiste. Obiskovalci so tako imeli možnost spoznati vse podrobnosti »hecnega« upodabljanja ljudi, na ustvarjalnih delavnicah pa se je vsak lahko tudi sam naučil izdelati karikaturu. »To,

da si sposoben v nekaj minutah narisati nekaj zelo prepoznavnega, pa da je zraven še zabavno, je posebna večšina. Tudi tisti, ki so zelo večji risarji, jim je to precej abstraktno.« je poudaril upravitelj Šubičeve hiše Boris Oblak. Drugo leto zapored so se karikaturisti pomerili tudi na tekmovanju v histroznem risanju karikatur. Za zmagovalko festivala je na koncu Oblak, ki je sicer prejel največ glasov obiskovalcev, razglasil kar ustvarjalnost. »Če pomislimo, koliko ljudi nam je danes uspelo nasmejati, potem zagotovo lahko rečemo, da je festival uspel,« je končal Oblak.

Bolnišnica pozitivno, a težka likvidnostna situacija

Jesenice – V Splošni bolnišnici Jesenice so ob polletju zabeležili pozitiven poslovni izid v višini nekaj manj kot 74 tisoč evrov. Prihodki so znašali 16,8 milijona evrov, pri čemer pa ostaja problem likvidnost, ki se je letos še poslabšala. Vzrok naj bi bila prepozna uveljavitev splošnega dogovora, prav tako pa naj bi likvidnostno situacijo še poslabšali dodatni programi za skrajševanje čakalnih vrst, saj bodo plačani šele marca prihodnje leto.

Podražitev bencina in »dizla«

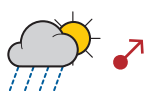
Kranj – V skladu z uredbo o oblikovanju cen naftnih derivatov sta se danes, v torek, spet spremenili maloprodajni ceni 95-oktanskega motornega bencina in dizelskega goriva. Bencin se je podražil za 1,9 centa na 1,245 evra za liter, »dizel« pa za 2,5 centa na 1,149 evra. Cene 98- in večoktanskega motornega bencina in kurilnega olja se na trgu oblikujejo prosto, tako da se razlikujejo med ponudniki.

vremenska napoved

Danes bo oblačno, občasno bo ponekod rosilo ali rahlo deževalo. Ponekod bo pihal jugozahodnik. Ponoči bo dež zajel vso Slovenijo, lahko tudi zagrmí. Jutri bo sprva deževalo, meja sneženja se bo spustila do 1900 metrov. Popoldne bodo padavine ponehale, hladneje bo. V četrtek bo zmerno do pretežno oblačno.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

TOREK

11/18 °C

SREDA

13/14 °C

ČETRTEK

5/13 °C

